

generacija za **V**

**Zašto i kako organizirati
volonterske programe
u ustanovama odgoja i
obrazovanja?**

generacija za **V**

**Zašto i kako organizirati
volonterske programe
u ustanovama odgoja i
obrazovanja?**

Nakladnik:

Volonterski centar Osijek
Stjepana Radića 16
31000 Osijek
www.vcos.hr

Sunakladnik:

Hrvatski centar za razvoj volonterstva
Stjepana Radića 16
31000 Osijek
www.hcrv.hr

Autorice:

Jelena Kamenko Mayer, Lejla Šehić Relić, Mirta Kovačević (Volonterski centar Osijek)
Tamara Fabac, Marta Hauser (Volonterski centar Rijeka Udruge za razvoj civilnog društva SMART)
Antonia Matković, Tanja Tešija (Volonterski centar Split Udruge „MI“)
Duška Milinković (Volonterski centar Split Udruge „MI“) – izdanje iz 2011. godine
Gordana Šimunković (Volonterski centar Zagreb) – izdanje iz 2011. godine
Gordana Forčić (Volonterski centar Rijeka Udruge za razvoj civilnog društva SMART) – izdanje iz 2011. godine

Uredništvo: Volonterski centar Osijek

Lektura:

Mirta Kovačević, Volonterski centar Osijek

Grafičko oblikovanje: Grafika, Osijek

Tisak: Grafika, Osijek

ISBN: 978-953-56773-3-8

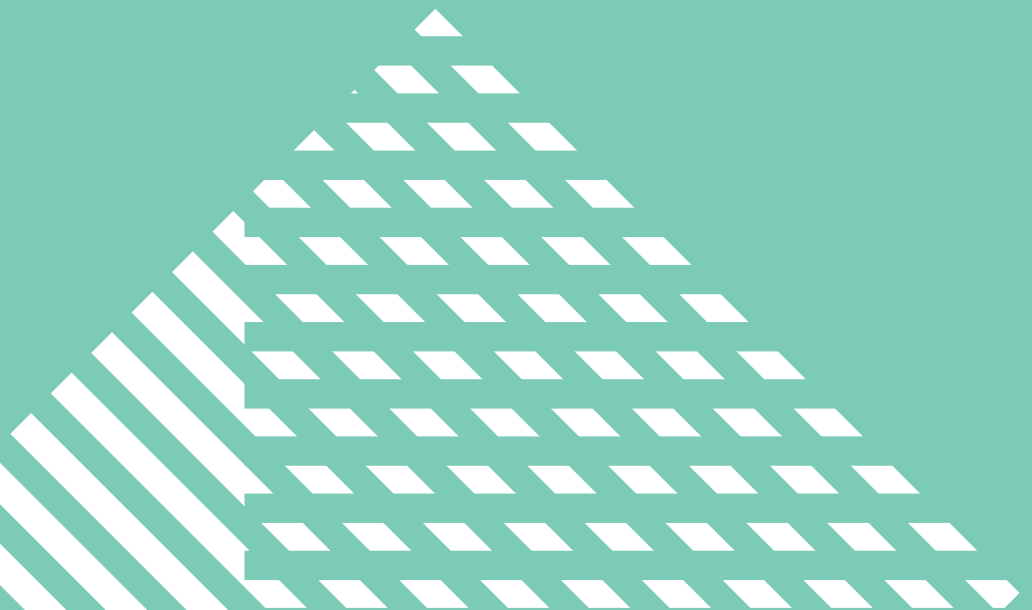

CIP zapis dostupan je u računalnom katalogu Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek pod brojem 141204099.

Svi izrazi u muškom rodu koji imaju rodno značenje korišteni u ovome priručniku uporabljeni su neutralno i jednako se odnose na ženske i muške osobe.

Ministarstvo znanosti
i obrazovanja

*Ova publikacija nastala je volonterskim angažmanom autorica i
tiskana je sredstvima Ministarstva znanosti i obrazovanja.*

Zahvaljujemo učiteljicama, nastavnicama i stručnim suradnicama škola koje su nesebično podijelile iskustva škole u provedbi volonterskih programa i koordiniranju učenika volontera.

Njihove primjere moći ćete pročitati u ovom priručniku. Vjerujemo kako će vas njihova angažiranost i entuzijizam učenika koji su sudjelovali u volonterskim aktivnostima potaknuti na razvoj novih školskih volonterskih programa i inicijativa.

Tko nije probao, često ne može shvatiti, nego će volontiranje doživjeti (ili komentirati) kao slabost osobe koja u vremenu kapitalizma „ne zna“ unovčiti svoje potencijale, „dopušta biti iskorištena“, „ne zna što bi sa sobom“ i slične predrasude. Volontiranje je izbor. To je nešto što ne možeš dovoljno prikladno opisati. Treba probati. Doživjeti. I sve će ti biti jasno! Oprez: vrlo je zarazno (ali u pozitivnom smislu. Onako kako je zarazan i smijeh. ☺) Društveni okviri (kapitalizam ili što god) nebitni su za priču o volontiranju, i u „plus“ i u „minus“ smislu. Volontirali smo i u prethodnom sustavu (samo to nismo tako zvali, nego smo zvali „rad za zajednicu“). Ono što nas (kao prirodna i kao društvena bića) određuje je ljudsko lice. Ono koje vidimo u ogledalu ili koje potražimo oko sebe. Darivanje je teško izraziti matematički... jer nije gubljenje, nego ispunjava.

*Bojana Marin, koordinatorica volonterskog kluba „Eugenijalci“,
OŠ „Eugen Kumičić“, Rijeka*

*Volontiranje povezuje, ispunjava i nagrađuje.
Školsko volontiranje doprinosi stvaraju prijateljskog okruženja/
ozračja u samoj školi i izvan nje.*

Volontirajući pričamo priču o ljudima, mjestima i njihovim interesima.

Ono doprinosi učenju i razvoju novih vještina te stvaranju odnosa s drugima u cilju kreiranja pozitivne promjene.

George Thomson, Volunteer Scotland, Velika Britanija

SADRŽAJ

9	UVOD
13	KRATKA POVIJEST VOLONTIRANJA
14	Europska i svjetska povijest volontiranja
15	Povijest volontiranja u Hrvatskoj
19	VOLONTERSTVO I NJEGOVA VAŽNOST U PROCESU ODGOJA I OBRAZOVANJA DJECE I MLADIH
27	KONCEPT ŠKOLSKOG VOLONTIRANJA I ODGOJA ZA VOLONTIRANJE
28	Školsko volontiranje
29	Odgoj za volontiranje
33	ULOGA ODGOJNO-OBRAZOVNE USTANOVE U PROMOCIJI VOLONTERSTVA I INFORMIRANJU UČENIKA I NASTAVNIKA
39	POSTAVLJANJE I RAZVOJ PROGRAMA ŠKOLSKOG VOLONTIRANJA
40	1. PLANIRANJE VOLONTERSKOG PROGRAMA
45	ULOGA KOORDINATORA VOLONTERA U ODGOJNO-OBRAZOVNIM USTANOVAMA
47	2. MOTIVIRANJE UČENIKA NA VOLONTIRANJE
49	3. ODABIR I PRIPREMA ZA VOLONTIRANJE
54	4. UKLJUČIVANJE VOLONTERA U PROGRAM ŠKOLSKOG VOLONTIRANJA
54	Uključivanje učenika u volonterske aktivnosti unutar ustanove
56	Uključivanje učenika u volonterske akcije
59	Uključivanje učenika u aktivnosti organizatora volontiranja u zajednici
63	5. PRAĆENJE/PODRŠKA VOLONTERSKIH AKTIVNOSTI
70	Učenje volontiranjem
73	6. VREDNOVANJE I NAGRAĐIVANJE VOLONTERA
74	7. EVALUACIJA VOLONTERSKOG PROGRAMA I ANGAŽMANA VOLONTERA
81	PRIMJERI VOLONTERSKIH PROGRAMA U OSNOVNIM I SREDNJIM ŠKOLAMA U HRVATSKOJ
89	PRIMJERI VOLONTIRANJA DJECE I MLADIH U INOZEMSTVU
94	MALI VODIČ OSNOVNIH POJMOVA
96	LITERATURA
98	KONTAKTI HRVATSKOG CENTRA ZA RAZVOJ VOLONTERSTVA I REGIONALNIH VOLONTERSKIH CENTARA

1

UVOD

UVOD

Priručnik *Generacija za V* svoje prvo izdanje doživio je 2011. godine s ciljem poticanja sustavnog odgoja i obrazovanja za aktivni angažman u zajednici. Namijenjen je stručnjacima i nastavnicima u sustavu obrazovanja kao i organizacijama civilnoga društva usmjerenim na suradnju sa školama, koji kroz svoj rad s djecom i mladima pronadu motivaciju kreirati poticajno okruženje za uključivanje djece i mladih u volonterske aktivnosti i uspostavljati dvosmjernan odnos škole i zajednice.

Iako danas u hrvatskim školama možemo pronaći puno primjera volontiranja učenika koji su nastali zahvaljujući inicijativi, otvorenosti, entuzijizmu i angažiranosti motiviranih pojedinaca iz sustava obrazovanja i organizacija civilnoga društva, nažalost, još uvijek ne možemo govoriti o afirmiranju volontiranja kao integralnog dijela obrazovnog procesa.

Drugo izdanje priručnika donosi nova saznanja i trendove razvoja volonterstva, ulogu odgojno-obrazovne ustanove kao organizatora volontiranja učenika, ključne korake u planiranju, postavljanju i vođenju uspješnog programa školskog volontiranja, primjere dobre prakse kao i savjete na koji način povezati volonterska iskustva učenika s obrazovnim ciljevima i ishodima učenja.

U *Izvešću o stanju volonterstva UN-a* za 2018. godinu¹ procjenjuje se da je radna snaga volontera na globalnoj razini ekvivalentna onoj od 109 milijuna radnika s punim radnim vremenom, što je broj koji je veći od broja zaposlenih u velikim svjetskim industrijama. Kvalitativna analiza globalnih trendova pokazuje da su volonteri bili na čelu svake veće

krize od posljednjeg *Izvešća o stanju volonterstva u svijetu* objavljenog 2015. godine.

Postoje mnogi aspekti dobrobiti koje volonterstvo može ponuditi za globalno zdravlje društva, kao što su osnaživanje demokracije, postizanje najvišeg stupnja društvene integracije za sve one kojima prijeti isključenost, smanjenje društvene nejednakosti i širenje prostora onoga što nam je zajedničko. Tijekom posljednja dva desetljeća volontiranje sve više dobiva na značaju, ali unatoč snažnim činjenicama i brojevima koji podržavaju potencijal koji volonterski angažman može imati na aktivno građansko sudjelovanje, socijalnu uključenost, kvalitetu međuljudskih odnosa, otpornost zajednica i izgradnju društvenog kapitala, volontiranje još uvijek nije dovoljno cijenjeno da bi postalo integralni dio strategije i sustava obrazovanja koje će promovirati vrijednosti volonterstva, poticati učenike na uključivanje i pružati organiziranu podršku učeničkim volonterskim inicijativama.

Često za djecu i mlade kažemo da su naša budućnost misleći kako će kada odrastu postati upravo ono što od njih očekujemo - samosvjesni i marljivi ljudi s pristojnom dozom suosjećanja s drugima i odgovornosti prema okolini, vlastitoj budućnosti i generacijama koje dolaze. Ipak, da bi to postali, važno je ponuditi im prilike za promišljanje svijeta u kojem žive, za izražavanje kreativnosti i domišljatosti, za proaktivnost, suosjećajnost i vještine zajedničkog djelovanja. Vrijeme u kojem živimo daje volontiranju djece i mladih višestruku važnost. Osim što predstavlja izvor društvene energije za pomoć ranjivim skupinama, ono je i iskustveni način odgoja djece i mladih za aktivnu građansku ulogu u razvoju

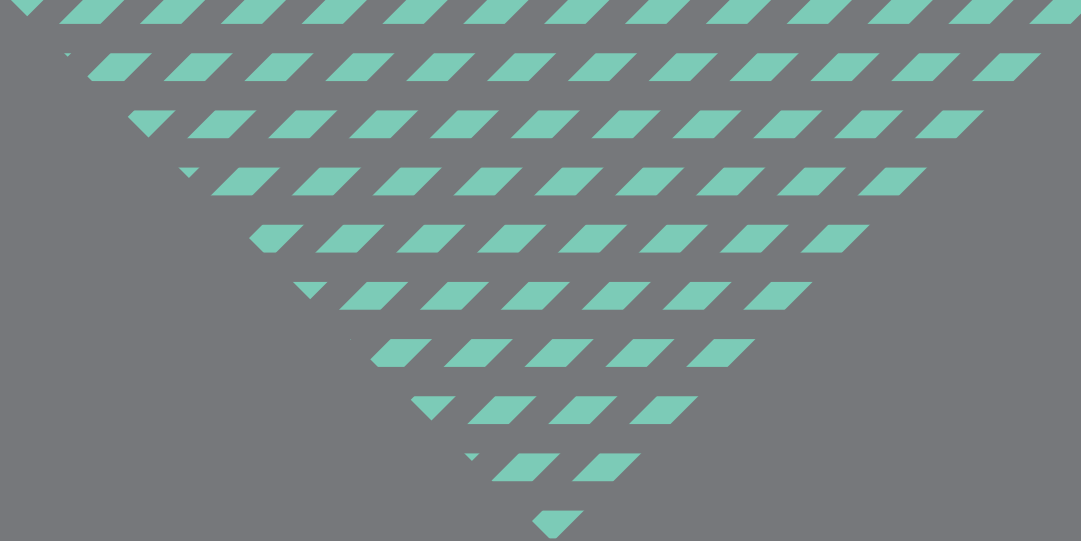
¹ United Nations Volunteers (UNV) programme (2018). *State of the World's Volunteerism Report - The thread that binds, Volunteerism and community resilience*. Preuzeto s <https://www.unv.org/publications/swvr2018> (15. srpnja 2019.)

socijalnog i demokratskog društva. Jednako važnu ulogu volontiranje može imati u razvoju samopoštovanja i socijalnih vještina važnih za razvoj svakog pojedinca.

Dosadašnji rezultati školskih volonterskih programa pokazuju da postoji prostor za volonterske programe i promociju volonterskog angažmana te potreba i visoka razina motivacije svih zainteresiranih strana. Ujedno, rezultati svih dosadašnjih inicijativa ukazuju na neprocjenjive dobiti koje aktivna uloga u zajednici donosi djeci i mladima. Ako želimo ostvariti sve potencijale koje volontiranje nudi u sustavu odgoja i obrazovanja, dosadašnji stihijski pristup oslonjen isključivo na inicijative pojedinačnih entuzijasta, potrebno je promijeniti u sustavan, strukturiran i organiziran pristup razvoju vrijednosti i vještina volontiranja kao i volonterskih programa u obrazovnom sustavu u Republici Hrvatskoj.

Brojna istraživanja pokazala su da oni koji volontiraju vjeruju kako kao građani mogu pomoći, nešto promijeniti, poboljšati ili općenito utjecati. Možda je upravo suprotstavljanje kulturi pasivnosti i preuzimanje građanske odgovornosti ono obilježje volonterstva koje nam danas najviše treba.

Autorski tim

2

KRATKA POVIJEST VOLONTIRANJA

KRATKA POVIJEST VOLONTIRANJA

Europska i svjetska povijest volontiranja

Volontiranje kao fenomen pojavljuje se u svim društvima svijeta, iako je kroz vrijeme mijenjalo svoje oblike. Promatrajući volontiranje kroz prizmu pomaganja možemo reći kako ono postoji od kad je i čovjeka. U zapadnoj civilizaciji pojava dobrovoljnog rada u svrhu pomoći drugima kroz povijest je promatrana u uskoj vezi s naukom kršćanske religije.

Institucionalizacija volontiranja u Europi počela je 1920. godine kada su pacifisti Pierre Ceresole i Hubert Parris organizirali prvu međunarodnu grupu volontera koji su obnavljali francusko selo Esne blizu Verduna razrušeno u Prvom svjetskom ratu. Glavni ciljevi te akcije bili su obnova sela i izgradnja mira kroz zajednički rad, a postala je simbolom pomirenja Francuske i Njemačke. Pierre Ceresole, ideolog volontiranja, smatrao je da se zajedničkim radom ljudi iz zaraćenih zemalja može raditi na uspostavljanju mira i dobrosusjedskih odnosa te da bi se na taj način mogli spriječiti eventualni konflikti u budućnosti. Tako su nastale i tri glavne volonterske organizacije u svijetu koje postoje i danas: Service Civil International, Youth Action for Peace i International Reconciliation Union.²

Kasniji razvoj volontiranja usko je povezan s razvojem civilnoga društva i građanskih inicijativa, a mnoge organizacije i institucije u zapadnoj Europi oslanjaju se na angažman volontera.

Osim europskih, i mnoge međunarodne, globalne organizacije svjesne su važnosti volontiranja, prije svega Ujedinjeni narodi. UN se u rješavanju svjetskih problema velikim dijelom oslanja na volontere, čemu svjedoči i nekoliko rezolucija kojima se pruža potpora volontiranju.

Podatci dostupni na internetu ukazuju na postojanje prvih volonterskih centara (tzv. volonterskih biroa) u SAD-u (Minneapolis, 1919. godine) i Kanadi (Montreal, 1937. godine).

Kad su u pitanju zemlje jugoistočne Europe, volontiranje se po uzoru na zemlje zapadnih demokracija počelo formirati padom Berlinskog zida i socijalističko-komunističkog društvenog poretka krajem 80-ih i početkom 90-ih godina 20. stoljeća. To, naravno, ne znači da je koncept volontiranja otkriven tek dolaskom demokratskih promjena, ali se tada počeo pojavljivati na drugačiji način. Za razliku od kolektivističkih napora koje je država organizirala u masovnim razmjerima nakon Drugog svjetskog rata, u oblicima različitih radničkih akcija u poslijeratnoj obnovi i kontroliranom razvoju civilnoga društva, u prijelaznom razdoblju devedesetih godina prošlog stoljeća volontiranje se počelo pojavljivati kao individualni angažman temeljen na slobodnoj volji, vođen skupom osobnih vrijednosti što je dalo snažan doprinos stvaranju pluralističkog civilnog društva u svim tranzicijskim zemljama.

Ideje i vrijednosti koje volontiranje danas potvrđuje kroz brojne međunarodne i europske rezolucije i dokumente izvorno su humane, demokratske i u službi održivog razvoja.

² Begović, H. (2006). O volontiranju i volonterima/kama. Zagreb: Volonterski centar Zagreb

Europski i svjetski dokumenti vezani uz volontiranje

- **1983. godine** Europski parlament usvaja “**Rezoluciju o volontiranju**” (prepoznaje dobrobiti volontiranja, podiže svijest Europske komisije o volonterstvu, rješavanje pitanja troškova nastalih volontiranjem, zaštite i osiguranja volontera)
- **17. 12. 1985. godine** Generalna skupština Ujedinjenih Naroda prihvaća Rezoluciju 40/212 u kojoj proglašava **5. 12. Međunarodnim danom volontera**
- **1990. godine** Vijeće Europe i Europska komisija počinju raditi na **volonterskim programima i na poticanju mobilnosti volontera**
- **1994. godine** Odbor ministara Vijeća Europe donosi “**Preporuku o promicanju volonter-skog servisa**”, usvojenju 24. 5. 1994. (važnost za društvo i stavljanje naglaska na obrazovnu ulogu, interkulturalnu razmjenu i jačanje europske svijesti, poticanje mobilnosti mladih)
- **1996. godine** Europska komisija pokreće program **Europske volonterске službe** (danas Europske snage solidarnosti)
- **20. 11. 1997. godine** Generalna skupština Ujedinjenih naroda prihvaća Rezoluciju 52/17 kojom **2001. godinu proglašava Međunarodnom godinom volontera**
- **11. 5. 2000. godine** Vijeće Europe donosi **Europsku Konvenciju o promociji međunarodnog dugoročnog volontiranja mladih**
- **2001. godine** Vijeće Europe u povodu Međunarodne godine volontera donosi **Preporuku 1496: Unaprjeđenje statusa i uloge volontera u društvu**
- **2011. godina** proglašena je **Europskom godinom volontiranja**.

Povijest volontiranja u Hrvatskoj

Na tradiciju volontiranja u Hrvatskoj nisu snažno utjecali politički sustavi na ovom području pa je tako volonterstvo, u nekom obliku, uvijek bilo prisutno u hrvatskom društvu. Prva voloneterska udruženja (karitativna društva) u Hrvatskoj formirale su žene u 19. i početkom 20. stoljeća., a djelovala su u okviru crkve i u prvom redu jer je takav rad ženama u to vrijeme jedino i bio dostupan.

Poslije Drugog svjetskog rata, tijekom socijalizma, koncept današnjeg poimanja i razumijevanja volonterstva nije bio poznat kao takav. Ipak, tijekom spomenutog razdoblja građani su se vrlo često uključivali u brojne akcije izgradnje i obnove zemlje (zgrada, centara, mostova, nasipa, željezničkih pruga i sl.) organizirane od strane države. U vrijeme

obnove nakon Drugog svjetskog rata stanovništvo je masovno sudjelovalo u raznim oblicima „volontiranja“. Osobito popularne bile su Omladinske radne akcije (tzv. ORA), nezaobilazan dio povijesti koji ovdje valja istaknuti osobito jer su dale veliki doprinos u modernizaciji zapuštene i ratom razrušene zemlje, ali i zato što su tisućama mladih donijela iskustva koja mnogi od njih i danas opisuju kao pozitivna. U samo sedam mjeseci 1946. godine preko 62 000 omladinaca izgradilo je više od 90 kilometara pruge. Godinama kasnije tisuće mladih izgrađivalo je pruge, javne zgrade, nasipe. Također, na akcijama se provodilo masovno opismenjavanje i osposobljavanje mladih za različita zanimanja.³ Ciljevi omladinskih radnih akcija mijenjali su se s promjenama u društvu.⁴

S propašću komunizma u Europi i Hrvatska se opredjeljuje za demokratske promjene, stvara se veći broj građanskih inicijativa, a ratna razaranja i poslijeratni oporavak razlozi su uključivanja velikog broja građana u humanitarne i mirotnove akcije koje su, u najvećoj mjeri, počivale upravo na volonterskom doprinosu domaćih i međunarodnih volontera. Razvojem demokracije i uspostavljanjem samostalne države razvija se i raznoliko civilno društvo.

U novostvorenoj Republici Hrvatskoj se, slično kao u Francuskoj 1920. godine, volontiranje prvi put pojavilo kao dio humanitarnih nastojanja i kao odgovor na ratna zbivanja formuliran kroz Antiratnu kampanju Hrvatske. Primjer toga je i Volonterski projekt Pakrac u kojem je od 1993. do 1997. godine sudjelovalo više od 400 volontera iz 30 različitih zemalja svijeta, a koji su zajedničkim snagama radili na obnovi grada i izgradnji suživota unutar duboko podijeljene zajednice.

Nakon političkih promjena početkom 2000-ih, osmišljene su prve mjere javne politike posvećene uspostavljanju partnerstva s civilnim društvom. Hrvatska vlada 2001. godine donosi odluku da se pridruži globalnom trendu obilježavanja Međunarodne godine volontera 2001. godine, s ciljem poticanja

volonterskih akcija građana. Slijedom UN-ovih preporuka, prvi je put osnovan Međunarodni odbor za volontiranje i ciljevi usmjeravanja razvoja volontiranja u Hrvatskoj prvi su put postavljeni.

Značajne godine za razvoj volonterstva u Hrvatskoj

2002. godine održana je **prva nacionalna konferencija o volonterstvu**.

18. 5. 2007. godine Hrvatski sabor donio je prvi **Zakon o volonterstvu**.

2007. godine izrađen je **Pravilnik o državnoj nagradi za volontiranje**.

2007. godine odlukom Vlade formiran je **Nacionalni odbor za razvoj volonterstva** kao savjetodavno tijelo Vlade RH koje provodi mjere i aktivnosti s ciljem promicanja i razvoja volonterstva.

2008. godine donesen je **Etički kodeks volontiranja**.

2013. godine donesen je **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o volonterstvu**.

2013. godine izrađeni su **Potvrda o kompetencijama stečenim kroz volontiranje i Vodič za popunjavanje Potvrde o kompetencijama stečenim kroz volontiranje**.

2014. godine izrađeni su **Izvješće o obavljenim uslugama ili aktivnostima organizatora volontiranja i Pravilnik o sadržaju izvješća o obavljenim uslugama ili aktivnostima organizatora volontiranja**.

2015. godine izrađen je prvi nacrt **Nacionalnog programa za razvoj volonterstva**.

³ Senković, R. (2016). *Svaki dan pobjeda*. Zagreb: Institut za etnologiju i folkloristiku

⁴ Čulum, B., Forčić, G., Jurić, D., Poljak, N. (2009). *The State of Volunteerism in Southeastern Europe and CIS Region Country Report (draft 1), Croatia*. Rijeka

3

**VOLONTERSTVO I NJEGOVA
VAŽNOST U PROCESU
ODGOJA I OBRAZOVANJA
DJECE I MLADIH**

VOLONTERSTVO I NJEGOVA VAŽNOST U PROCESU ODGOJA I OBRAZOVANJA DJECE I MLADIH

20

Volonterstvo je jedan od najsnažnijih elemenata koji doprinose razvoju i oblikuju demokratske promjene u svakom suvremenom društvu. Ujedno je i osnova koja omogućuje građanima uključivanje u društvene procese. Davanjem svog slobodnog vremena, znanja i iskustava, entuzijazma i energije, građani značajno doprinose razvoju svoje zajednice i društva u cjelini. Volontiranje osnažuje pojedince, izgrađuje osjećaj solidarnosti, potiče na sudjelovanje, štiti ranjive skupine od ekonomske, društvene i političke marginalizacije i ima potencijal kohezivnog elementa u društvu.⁵

U vremenu u kojem živimo poticanje djece i mladih na volontiranje ima višestruku važnost. Osim što predstavlja izvor društvene energije za pomoć ranjivim skupinama, ono je i iskustveni način odgoja djece i mladih za aktivnu građansku ulogu u razvoju socijalnog i demokratskog društva.⁶

Jednako važnu ulogu volonterstvo ima u razvoju samopoštovanja i vrijednih socijalnih vještina važnih za razvoj svakog pojedinca. Upravo stoga, škola kao ključni nositelj odgoja i obrazovanja može imati važnu ulogu u promicanju vrijednosti koje se volontiranjem afirmiraju. Sloboda izbora, razvoj osobnih potencijala, promocija i zaštita ljudskih prava, briga za održivi razvoj i interkulturalno učenje neke su od

najvažnijih vrijednosti koje mogu značajno utjecati na društveni razvoj djece i mladih.

Proglašenje 2001. godine Međunarodnom godinom volontera od strane Ujedinjenih naroda bilo je i u Hrvatskoj značajan poticaj različitim organizacijama i ustanovama na nacionalnoj i regionalnoj razini za pokretanje inicijativa i aktivnosti usmjerenih na razvoj volonterstva u Hrvatskoj.⁷ Vlada Republike Hrvatske kroz različite strateške dokumente i nacionalne programe uključuje volonterstvo i aktivno građanstvo kao prioritete na kojima treba raditi i koji se trebaju razvijati.

Obrazovanje za volontiranje i kultura volontiranja mladih prepoznati su kao jedan od prioriteta unutar *Nacrta prijedloga Nacionalnog programa za razvoj volonterstva* (2015). Nacionalni program osvrće se na sve veći interes mladih za volontiranjem, što je zasigurno posljedica promocije i afirmacije volonterstva, posebice u srednjim školama. Međutim, Program navodi da dosadašnji pristup oslonjen na pojedinačne inicijative valja promijeniti u sustavni, strukturirani i organizirani pristup razvoju prakse volontiranja mladih i infrastrukture koja će to podržavati. Stoga je jedan od osnovnih ciljeva Programa afirmacija obrazovanja za volontiranje i kultura volontiranja mladih. Kao mjere koje se naslanjaju na ovaj cilj, definirane su uvođenje i razvijanje odgojno-obrazovnih sadržaja i aktivnosti usmjerenih na razvoj volontiranja u sklopu obrazovnog sustava te

⁵ Etički kodeks volontera (NN 55/08)

⁶ Mikuš Kos, A. (1999). *Prostovoljno delo v školstvu*. Ljubljana: Slovenska filantropija.

⁷ Republika Hrvatska potpisnica je Rezolucije o proglašenju Međunarodne godine volontera pa je tijekom 2001. godine organizirano niz akcija koje su doprinijele poboljšanju statusa volontera i njihova volonterskog angažmana.

razvijanje sustava prepoznavanja i vrednovanja volontiranja djece i mladih.

U okviru *Nacionalne strategije stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva* (2012), posljednjih nekoliko godina pridaje se znatna važnost volonterskim uslugama, a razvoj volonterstva, filantropije i uvođenja sustavnog građanskog odgoja i obrazovanja smatraju se bitnim elementima socijalne kohezije i zrelih demokracija. Ista strategija podržava i uvođenje odgojno-obrazovnih sadržaja usmjerenih stjecanju znanja, stavova i vrijednosti povezanih s volontiranjem u obrazovni sustav, a naglašava i potrebu za sustavnim nagrađivanjem i vrednovanjem volontiranja učenika. Nadalje, *Nacionalni program za mlade* (2014) potiče aktivno sudjelovanje mladih u društvu, volontiranje mladih i društvenu odgovornost, cjeloživotno učenje i razvoj osam ključnih kompetencija⁸, osobito socijalne i građanske kompetencije, razvijanje osobnosti i osjećaja pripadnosti zajednici.

Uključivanje učenika u volonterske aktivnosti može biti jedan od načina gdje će djeca i mladi imati priliku izraziti svoje mišljenje i osjećati se odraslima - ne samo mjesta gdje će djelovati fizički, već i mjesta gdje će njihov um biti aktivan u traganju za odgovorima na potrebe u zajednici. Ukratko, uključivanje u volonterske aktivnosti izvrstan je način da djeca i mladi budu produktivni i aktivni članovi zajednice tijekom svog odrastanja u aktivnostima

⁸ Europski referentni okvir ključnih kompetencija za cjeloživotno učenje uključuje: 1) komunikaciju na materinjem jeziku, 2) komunikaciju na stranima jezicima, 3) matematičku kompetenciju i osnovne kompetencije iz prirodoslovlja i tehnologije, 4) digitalnu (IT) kompetenciju, 5) socijalnu i građansku kompetenciju, 6) inicijativnost i poduzetnost, 7) učiti kako učiti te 8) kulturnu svijest i izražavanje.

primjerenima njihovoj dobi, tjelesnom i moralnom stupnju razvoja i vještinama koje ne predstavljaju rizik za njihovo zdravlje i uspjeh u izvršavanju školskih obveza. Kroz takvo je uključivanje značajan dugotrajan učinak jer se za budućnost oblikuje osoba svjesna sebe i svoje okoline, svojih potreba i mogućnosti, kao i potreba i mogućnosti zajednice koja ju okružuje.⁹ Učenici mogu razvijati i jačati svoje stavove i vrijednosti, mogu upoznavati sebe u odnosu na druge i potrebe okoline, mogu razvijati svoje vještine projektnog planiranja i upravljanja.

Okvir nacionalnoga kurikulumu (2017) predstavlja krovni nacionalni kurikulumski dokument u kojem je određena vizija mlade osobe kao one koja u punoj mjeri ostvaruje osobne potencijale, osposobljena je za nastavak obrazovanja, rad i cjeloživotno učenje, njezin odnos prema drugima počiva na uvažavanju dobrobiti drugih te aktivno i odgovorno sudjeluje u zajednici (ONK, 2017, str. 11-12).

ONK ovakvo sveobuhvatno poimanje mlade osobe stavlja u kontekst promjenjivih uvjeta učenja, života i rada u 21. stoljeću, kojeg karakteriziraju izrazito brze i kontinuirane ekonomske, tehnološke, informacijske, društvene i demografske promjene.

U svrhu ostvarenja spomenute vizije određene su temeljne vrijednosti na kojima počiva i koje promiče nacionalni kurikulum. Takve su, između ostalih, dostojanstvo ljudske osobe, emancipacija, sloboda, ravnopravnost, pravednost, domoljublje, društvena jednakost, dijalog i snošljivost, rad, poštenje, mir, očuvanje prirode i čovjekova okoliša te druge demokratske vrijednosti (ONK, 2017, str. 12). Nastavljajući se na *Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje* iz 2011. godine, vrijednosti kojima Okvir nacionalnoga kurikulumu daje osobitu pozornost jesu znanje, solidarnost,

⁹ Uz navedeno valja spomenuti i da brojna istraživanja ukazuju da obrasci ponašanja stečeni u adolescenciji predstavljaju jedan od čimbenika aktivnog društvenog angažmana u odrasloj dobi (Pancer i sur., 2007).

identitet, odgovornost, integritet, poštivanje, zdravlje i poduzetnost.

Uz *Okvir nacionalnoga kurikuluma* potrebno je spomenuti i *Kurikulum za međupredmetnu temu Građanski odgoj i obrazovanje (GOO) za osnovne i srednje škole u Republici Hrvatskoj (2019)* u kojem je volontiranje svoje mjesto pronašlo unutar domene Društvena zajednica. Navedeni dokument izrijekom navodi da su odgovornost, ljudsko dostojanstvo, sloboda, ravnopravnost i solidarnost temeljne vrijednosti koje se promiču ovom međupredmetnom temom. U tom smislu, volontiranje, kao horizontalnu aktivnost možemo promatrati i kao sastavni dio sadržaja GOO-a, ali i kao (jedan od) alata i mehanizama za provedbu pojedinih elemenata (vrijednosti) i sadržaja GOO-a¹⁰.

Unatoč navedenim dobro postavljenim politikama i dosada uložnim naporima, potrebno je i dalje raditi na afirmaciji volonterstva kao poželjne društvene vrijednosti jer broj volontera i volonterskih sati u odnosu na broj stanovnika u našoj zemlji još uvijek ne doseže razinu zemalja razvijenih demokracija i civilnog društva.

Uključenost u volonterske aktivnosti omogućava da demokratske vrijednosti žive. Vrijednosti ujedno predstavljaju temelj ljudske motivacije i često usmjeravaju naše ponašanje. Upravo je volontiranje jedan od načina da se dopusti vrijednostima da imaju svoju dinamiku za promjenu, za bolju izgradnju, bolje sutra.

¹⁰ **Preporuke za unaprjeđenje školskog kurikuluma odgojno-obrazovnih ustanova u području građanskog odgoja i obrazovanja - Razvoj volonterskog programa kao dio školskog kurikuluma** predstavljaju dokument koji detaljnije ukazuje na povezanost teme GOO-a i volontiranja, ali i donose neke praktične smjernice odgojno-obrazovnim ustanovama, organizacijama iz zajednice (posebno volonterskim centrima) i donositeljima odluka na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini s ciljem kvalitetnijeg i sustavnog integriranja volonterskih programa u odgojno-obrazovni sustav. Preporuke su dostupne na: http://www.volonterski-centar-ri.org/wp-content/uploads/Preporuke-kurikulum_final.pdf?fbclid=IwAR11_Mj6DRO94wSS0uWpNKrdnZme-P7tzl4yvXE-Kjq1jDc6fO7PzyEMrSE

Što djeca i mladi dobivaju volontiranjem

- samopoštovanje
- razvijanje razumijevanja za društvene probleme i suosjećanja s drugima
- učenje socijalnih vještina i razvijanje moralnog i etičnog koncepta
- mogućnost utjecanja na društvene promjene
- nova znanja i vještine
- nova poznanstva s različitim društvenim skupinama
- zadovoljstvo koje proizlazi iz pomaganja drugima
- osjećaj korisnosti i pripadnosti
- prva profesionalna iskustva
- korisno provođenje slobodnog vremena
- vježbanje odgovornosti i emocionalno sazrijevanje, obogaćen razvoj svijesti o vrijednostima demokratskog društva

Što odgojno-obrazovne ustanove dobivaju uvođenjem volonterskog programa

- školski kurikulum te plan i program obogaćen novim vrijednostima i vještinama te povećanu kvalitetu rada
- povećan interes za učenje
- povećanu povezanost, solidarnost i društvenu odgovornost i samostalno donošenje odluka među učenicima
- povećanu kvalitetu odnosa između nastavnika i učenika
- nove aktivnosti podrške učenicima unutar samih ustanova
- korisnu mrežu suradničkih organizacija u zajednici
- veći ugled u zajednici
- angažirane učenike za pitanja u okviru ustanove i zajednice u kojoj ustanova djeluje
- bolju povezanost s lokalnom zajednicom

Što društvo dobiva volontiranjem djece i mladih

- stvaranje novih vrijednosti
- veću građansku odgovornost i aktivizam djece i mladih
- razvoj društvene solidarnosti i senzibilitet djece i mladih za potrebe društva
- bolju socijalnu uključenost djece i mladih u društvo
- razvijanje kreativnosti i tolerancije
- bolju kvalitetu življenja
- humanije društvo
- prevenciju poremećaja u ponašanju
- bolju konkurentnost mladih na tržištu rada
- učinkovitije odgovaranje na potrebe u društvu
- povećanje socijalnog kapitala i društvene kohezije

Volontiranje pojedinca nužno je, ne samo radi pružanja usluga ili ispunjavanja potrebnih zadataka, već i zbog solidarnosti, uključenosti, socijalne kohezije i održivosti koje stvara u našim društvima. Za neku će djecu uključivanje u školske volonterske programe to biti jedina mogućnost gdje će susresti druge volontere i iz prve ruke vidjeti utjecaj volontiranja na njihovu zajednicu. Odgojno-obrazovne ustanove imaju ključnu ulogu ne samo u obrazovanju djece i mladih kojim ih se priprema za budući rad i profesionalni angažman, već i u odgoju i prijenosu vrijednosti i osjećaja solidarnosti koji će im omogućiti potpuno ostvarenje u ulozi proaktivno angažiranih i aktivnih građana.

Uključenost u volontiranje i civilno društvo u ranoj dobi podiže svijest djece i mladih da svi mi kao volonteri možemo značajno doprinijeti kvaliteti života drugih i našim zajednicama, a bez očekivanja bilo čega zauzvrat.

Gabriella Civico,
European Volunteer Centre, Belgija

4

**KONCEPT ŠKOLSKOG
VOLONTIRANJA I ODGOJA
ZA VOLONTIRANJE**

KONCEPT ŠKOLSKOG VOLONTIRANJA I ODGOJA ZA VOLONTIRANJE

28

Prednosti volontiranja za volontere i zajednicu dobro su poznate. Volontiranje potiče osjećaj društvene solidarnosti, doprinosi osobnom razvoju i poboljšava kvalitetu života svih uključenih. Uključivanjem mladih u volontiranje dajemo im mogućnost da iskuse sve navedene prednosti, potičemo njihov aktivni angažman i stvaramo sljedeću generaciju volontera.

Volontiranje je trenutno nedovoljno iskorišteno u rješavanju nekih od najozbiljnijih izazova s kojima se mladi suočavaju. Na primjer, diljem Europe zemlje se suočavaju s izazovima mentalnog zdravlja mladih. Istraživanje provedeno u Irskoj pokazalo je da volontiranje može značajno poboljšati mentalno zdravlje mladih. 67% osoba mladih od 22 godine nakon uključivanja u volontiranje osjetilo je značajno poboljšanje mentalnog zdravlja.

Pri razmatranju načina na koje je najbolje iskoristiti prednosti volontiranja, moramo biti svjesni dodatnih prepreka s kojima se mladi suočavaju. Duh volonterstva prisutan je u različitim društveno-ekonomskim sredinama i zajednicama. Ipak, čini se kako je prikladne volonterske uloge lakše pronaći među društveno i ekonomski privilegiranim članovima. Stoga je od vitalnog značaja da volonterstvo ima svoje mjesto u obrazovnom sustavu kako bi mladi, bez obzira na svoj društveno-ekonomski status, bili svjesni dobrobiti volontiranja i u mogućnosti preuzeti aktivnu ulogu u zajednici volontirajući ako to žele.

Nina Arwitz, Volunteer Ireland, Irska

Školsko volontiranje

U razvijenim društvima zapadne demokracije, sustav odgoja i obrazovanja igra važnu ulogu u promoviranju vrijednosti volonterstva, a odgojno-obrazovne ustanove (osnovne i srednje škole, učenički domovi) preuzimaju aktivnu ulogu u poticanju i razvoju školskog volontiranja.

Školsko volontiranje predstavlja koncept u kojem ustanove iz sustava odgoja i obrazovanja mogu *promicati, poticati i organizirati* volontiranje. Navedene uloge potvrđuju se i u *Zakonu o volonterstvu* gdje su s jedne strane, odgojno-obrazovne ustanove prepoznate kao organizatori volontiranja (čl. 7), ali i kao ustanove čija je uloga *promicanje i poticanje* volontiranja, posebno među maloljetnim osobama mlađim od 15 godina (Načelo odgoja za volontiranje, čl. 13).

U ulozu promicatelja vrijednosti volonterstva ustanova može na različite načine svojim učenicima, njihovim roditeljima, ali i djelatnicima prenijeti vrijednosti kao što su mir, solidarnost, zajedništvo, povjerenje, uvažavanje sebe, uvažavanje drugih, sloboda izbora, identitet, odgovornost, znanje, pravednost, zdrav okoliš, očuvanje prirode i čovjekova okoliša, kvalitetan i dobar život, empatija, društvena jednakost, dijalog i snošljivost, poštenje, nenasilna komunikacija, rad/radne navike, ljudska prava, dostojanstvo ljudske osobe, zdravlje, suradnja, iskrenost.

Osim promicanja vrijednosti volonterstva, u ovom konceptu moguće je i poticati volontiranje među učenicima. Tu je uloga ustanove dvojaka: može informirati svoje učenike o vrijednostima i mogućnostima volontiranja, ali i pružiti podršku učenicima pri organiziranju volonterskih aktivnosti. Organiziranje volontiranja moguće je na način da se volonterske aktivnosti pripremaju, organiziraju i prate u ustanovi ili lokalnoj zajednici. U takve volonterske aktivnosti moguće je uključiti učenike, njihove roditelje ili volontere iz zajednice.

U današnje vrijeme postoje mnogobrojni primjeri volonterskih aktivnosti u odgojno-obrazovnim ustanovama kao što su: vršnjačka podrška u savladavanju nastavnoga gradiva, akcije zaštite okoliša i

promocije ekologije, posjeti djeci u bolnicama, pri-
kupljanje pomoći za ugrožene, podrška učenicima
s teškoćama itd. Ustanova može na različite načine
uključiti i roditelje i volontere iz zajednice: pomoć
nastavnicima u pripremi i izvođenju nastave, po-
moć učenicima u savladavanju nastavnoga gradiva,
organiziranje posebnih (kreativnih) sadržaja i aktiv-
nosti za učenike itd.

Skup različitih (kontinuiranih i/ili povremenih) vo-
lonterskih aktivnosti koje određena odgojno-obra-
zovna ustanova provodi često stavljamo pod zajed-
nički nazivnik *volonterski program*. **Volonterski
program** jest oblik povezivanja učenika i školskog
osoblja, a karakterizira ga strukturirano i kontinuirano,
dugoročno uključivanje učenika u volonterske
aktivnosti unutar i izvan odgojno-obrazovne usta-
nove. Takav volonterski program najčešće poprima
oblik **školskog volonterskog kluba**¹¹, u kojem
učenici sudjeluju kao volonteri, a koordinira ih ko-
ordinator volontera (nastavnik, pedagog, psiholog,
knjižničar ili drugi odgojno-obrazovni djelatnici).
On je oblik strukturiranog pristupa razvoju volonti-
ranja u odgojno-obrazovnoj ustanovi koji može biti
organiziran i djelovati u samoj ustanovi, no jednako
tako moguće ga je organizirati i u ustanovama so-
cijalne skrbi, organizacijama civilnoga društva i sl.
Volonterski klubovi najčešće provode aktivnosti
planiranja i koordiniranja volonterskih aktivnosti,
bave se promocijom volonterstva, predlažu prizna-
nja za najaktivnije volontere, izrađuju volonterski
info bilten i sl.

¹¹ Primjeri naziva volonterskih klubova odgojno-obrazovnih
ustanova: Volonterski klub „Vitamin V“ Ekonomske škole
Mije Mirkovića Rijeka, Volonterski klub ZVRK Tehničke
škole Ruđera Boškovića Vinkovci, Volonterski klub „Pinel“
Ekonomsko-birotehničke i trgovačke škole Zadar, Volont-
erski klub Vrapci Škole za medicinske sestre Vrapče.

*Osobno sam zagovornik poticanja djece na aktiv-
nosti kojima se povezuju u zajednici, osjećaju tuđe
potrebe te se znaju zauzeti za sebe i druge na djelo-
tvoran i neuobičajen, a prihvatljiv način.*

*Osobito važnim vidim razvoj samopouzdanja, sa-
mopoštovanja, samoinicijativnosti, uzajamnog
poštovanja i osnaživanja, stvaranje kruga podrške
i povezivanja u zajednici. Škola dobiva motivirane,
povezane učenike. Smanjuju se razlike među uče-
nicima, povezuju se slabiji i snažniji, stariji i mlađi
koji zajedno sudjeluju u vrijednim aktivnostima
zbog čega se osjećaju dodatno vrijednim i pono-
snim. Platforma za volontiranje dostupna je svima
bez obzira na kompetencije, sklonosti i talente.
Najvrjednije životne vrijednosti primaju i razvijaju
zajedno. Škola postaje za sve njih, kao i za mene,
kao voditelja, sretnije mjesto.*

Ines Ivanovski,
koordinatorka Volonterskog kluba Lučac,
Osnovna škola Lučac, Split

Odgoj za volontiranje

Iako bismo cjelokupni rad na poticanju volonti-
ranja s različitim dobnim skupinama, u širem smislu
mogli nazvati odgoj za volontiranje, ovaj se termin
ipak odnosi na uključivanje djece u obrazovanje o
volontiranju i volonterske aktivnosti s primarnim
ciljem svestranog socijalnog razvoja mlade osobe.

I zakonodavni okvir za volonterstvo u RH predviđa
prostor za razvoj programa odgoja za volontiranje
i volontiranja u odgojno-obrazovnim ustanovama
(škole i učenički domovi) te uređuje situacije u ko-
jima je moguće volontiranje maloljetnika. Tako Za-
kon o volonterstvu (NN 58/07) i Zakon o izmjenama
i dopunama Zakona o volonterstvu (NN 22/13) ra-
zlikuju volontiranje mladih u dobi od 15 do 18 godi-
na (dakle, srednjoškolske populacije) i djece mlađe
od 15 godina.

Volontiranje djece mlađe od 15 godina Zakon (NN
58/07 i NN 22/13) naziva *odgoj za volontiranje*.

Odgoj za volontiranje¹²

Članak 13.

(1) Maloljetna osoba mlađa od 15 godina života može biti uključena u obavljanje odgojno-obrazovnih volonterskih aktivnosti kao aktivnosti usmjerenih zajedničkom dobru i odgoju za volontiranje, i to samo u svrhu odgoja i obrazovanja na način koji pridonosi njezinu razvoju i socijalizaciji, uz uvjet da je organizator volontiranja odgojno-obrazovna ustanova, ustanova socijalne skrbi ili druga pravna osoba koja organizira volontiranje u odgojne i obrazovne svrhe uz suglasnost nadležnih tijela državne uprave, odgojno-obrazovnih ustanova ili ustanova socijalne skrbi.

(2) U slučaju iz stavka 1. ovoga članka organizator volontiranja obvezno pribavlja pisanu suglasnost zakonskog zastupnika ili zastupnice maloljetne volonterke ili volontera.

(3) Osobi iz stavka 1. ovoga članka nije dopušteno obavljati volonterske aktivnosti ili usluge u razdoblju između 23 sata i 6 sati.

(4) Osoba iz stavka 1. ovoga članka može prestati obavljati volonterske aktivnosti u bilo kojem trenutku bez suglasnosti ali uz znanje zakonske zastupnice ili zastupnika.

Zakon o volonterstvu, NN 58/07 i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o volonterstvu, NN 22/13

Zakon predviđa da se uz osiguranje podrške i nadzora treba osigurati i da sadržaj volonterskih aktivnosti ima ulogu odgoja i obrazovanja, a s ciljem razvoja i socijalizacije osobe.

Volontiranje mladih u dobi od 15 do 18 godina omogućeno je Zakonom uz posebne uvjete (čl. 12. Zakona o volonterstvu, NN 58/07 i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o volonterstvu, NN 22/13):

- uz pisanu suglasnost zakonskog zastupnika
- ne smiju volontirati izvan granica RH bez suglasnosti i pratnje zakonskog zastupnika
- ne smiju biti uključeni u dugotrajno volontiranje

Mladi u dobi od 15 do 18 godina imaju mogućnost volontiranja unutar odgojno-obrazovne ustanove, ali jednako tako mogu odlaziti i na volontiranje u udruge ili ustanove te ostale organizacije koje mogu biti organizatori volontiranja sukladno Zakonu o volonterstvu. Aktivnosti koje maloljetni volonteri obavljaju za vrijeme svog volonterskog angažmana moraju biti primjerene njihovoj dobi, tjelesnom i moralnom stupnju razvoja i vještinama te nikako ne smiju predstavljati rizik za njihovo zdravlje, razvoj i uspjeh u izvršavanju školskih obveza.

¹² Broj članaka navedenih u nadolazećem tekstu referira se na pročišćeni tekst Zakona o volonterstvu: <https://zakon.hr/z/258/Zakon-o-volonterstvu> (26. srpnja 2019.).

Načelo zaštite maloljetnih volontera

Članak 12.

(1) Maloljetna osoba s navršenih 15 godina i starija maloljetna osoba može sklopiti ugovor o volontiranju i volontirati samo uz pisanu suglasnost zakonske zastupnice ili zastupnika.

(2) Maloljetni volonteri smiju volontirati isključivo na aktivnostima ili pružanjem usluga primjerenima njihovoj dobi, tjelesnom, psihičkom i moralnom stupnju razvoja i vještinama koje ne predstavljaju rizik za njihovo zdravlje, razvoj i uspjeh u izvršavanju školskih obveza.

(3) Volontiranje maloljetnih volontera obavlja se uz obvezni nadzor i podršku organizatora volontiranja, korisnika volontiranja, zakonskih zastupnika maloljetnih volontera te drugih odraslih osoba.

(4) Organizator volontiranja mora osobitu pozornost posvetiti zaštiti dobrobiti, zdravlja i čudoređa maloljetnih volontera te osigurati odgovarajuće uvjete prikladne njihovoj dobi te nadzor i podršku stručne osobe.

(5) Maloljetni volonteri ne smiju biti izloženi:

- volontiranju izvan granica Republike Hrvatske bez suglasnosti zakonske zastupnice ili zastupnika te bez pratnje zakonske zastupnice ili zastupnika ili organizatora volontiranja,

- dugotrajnom volontiranju,

- volontiranju povezanom s teškim tjelesnim naporom ili rizicima koji ugrožavaju ili bi mogli ugroziti njihov život, zdravlje, čudoređe, razvoj ili izvršavanje školskih obveza.

(6) Maloljetni volonteri imaju sva prava volontera određena ovim Zakonom.

(7) Maloljetni volonteri mogu prestati obavljati volonterske aktivnosti u bilo kojem trenutku bez suglasnosti, ali uz znanje zakonskog zastupnika.

Zakon o volonterstvu, NN 58/07 i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o volonterstvu NN 22/13

Škole su najbolje mjesto za učenje iz različitih razloga: pružaju znanje i trebaju poticati znatiželju o svijetu, kao i kreativnost; promiču i/ili učvršćuju prijateljstva; trebaju pomoći u izgradnji vlastitog stila života; mogu predstavljati prvo mjesto za upoznavanje s volontiranjem. Škole bi također trebale prepoznati potrebe svojih zajednica. U tom smislu, početi volontirati treba što ranije. Osobno smatram da od samog početka obrazovanja djeca trebaju imati priliku identificirati koncept volonterstva (razumjeti što to volontiranje jest i tko su volonteri, kao i prepoznati potrebe u zajednici koje njihov angažman može ispuniti).

Volontiranje predstavlja iskustvo o solidarnosti i ono ostavlja trag, posebno kod djece. Djecu u osnovnoj školi ne smatramo volonterima, već ih uključujemo u proces učenja o volonterstvu. Na progresivan način, tijekom procesa učenja, djeca će moći prepoznati potrebe i pronaći načine na koje će ih moći ispuniti volontiranjem.

João Teixeira, Corpo Nacional de Escutas, Portugal

5

**ULOGA ODGOJNO-
OBRAZOVNE USTANOVE U
PROMOCIJI VOLONTERSTVA
I INFORMIRANJU UČENIKA I
NASTAVNIKA**

ULOGA ODGOJNO- OBRAZOVNE USTANOVE U PROMOCIJI VOLONTERSTVA I INFORMIRANJU UČENIKA I NASTAVNIKA

34

“Volontiranje je dobrovoljno ulaganje osobnog vremena, truda, znanja i vještina kojima se obavljaju usluge ili aktivnosti za dobrobit druge osobe ili za zajedničku dobrobit (...) bez postojanja uvjeta isplate novčane nagrade ili potraživanja druge imovinske koristi.”

Zakon o volonterstvu, NN 58/07, NN 22/13

Odgojno-obrazovne ustanove, osim što obrazuju djecu i mlade, trebale bi kod njih potaknuti osjećaj odgovornosti za zajednicu u kojoj žive, kao i razvijati i podržavati kvalitetan sustav vrijednosti. U tom smislu, promocijom vrijednosti volonterstva one mogu doprinijeti zdravom razvoju djece i mladih te ih pripremiti za aktivnu ulogu u društvu kasnije.

Često je mali poticaj dovoljan da se pokrene i udruži velika snaga ljudskosti koja spava u svima nama. Vjerujem da je u nama odraslima, unatoč vremenu u kojem živimo, ostalo snage za taj mali 'touch'. Ispunjenje u druženju i izgradnji nekog osjećajnijeg, miroljubivijeg, zdravijeg i duhovnijeg svijeta vrata su koja smo dužni otvoriti generacijama koje nas nasljeđuju.

Koordinatorica volonterskog kluba Tehničke škole
Ruđera Boškovića, Zagreb

Volontiranje ima neprocjenjivu ulogu u promoviranju i poticanju na prakticiranje ljudskih vrijednosti kao što su: snaga pojedinca, sloboda izbora, mogućnost sudjelovanja, razvoj osobnih potencijala, solidarnost, dostojanstvo i ponos, promocija i zaštita ljudskih prava, zaštita okoliša i briga za održivi razvoj i interkulturalno učenje.

Neovisno o tome je li planirano postavljanje volonterskog programa, odgojno-obrazovna ustanova može imati važnu ulogu promotora volonterstva u zajednici. Uvođenje građanskog odgoja i obrazovanja zasigurno će doprinijeti promociji volonterstva među djecom i mladima, ali i nastavnicima. Dosađajna praksa uglavnom se odnosila na smislene odgojne sadržaje u vezi s volonterstvom na satovima razrednog odjela. Primjerice, gostovanje predstavnika organizacije civilnog društva, stručnjaka u području volonterstva koji na zanimljiv način djeci i mladima približavaju dobrobiti i vrijednosti volonterstva, prezentacije učenika s iskustvom volontiranja, organiziranje posjeta organizacijama u zajednici, satovi posvećeni diskusijama o značaju, različitim mogućnostima i oblicima volontiranja. Komunikacijski kanali (internetska stranica, društvene mreže) također čine važan alat za promociju volonterstva pa tako neke ustanove objavljuju različite sadržaje kojima dodatno promoviraju volontiranje među učenicima i nastavnicima (volonterske priče, primjeri dobre prakse, informacije o potrebama u zajednici).

Osnovne škole imaju osobito važnu ulogu u promociji volontiranja i odgoja za volontiranje. Takva uloga ostvaruje se predstavljanjem djeci osnovnih

karakteristika volontiranja, njegovih različitih oblika, onoga što volontiranje nije i njegove obrazovne komponente, vrijednosti koje su povezane i s nacionalnim obrazovnim politikama i iskustvima koje želimo da učenici dožive tijekom školovanja. Na taj način škole utječu na društveni razvoj djece koji će ih kasnije usmjeriti na aktivno građanstvo u mladenačkoj i odrasloj dobi.

Možda najvažnije kod promocije volonterstva jest upravo promocija samih vrijednosti volonterstva. Vrijednosti su sažete u obliku temeljnih načela Etičkog kodeksa volontiranja (NN, 55/08) koji propisuje pravila ponašanja volontera, organizatora volontiranja i korisnika volontiranja sukladno načelima volontiranja iz Zakona o volonterstvu.

TEMELJNA NAČELA VOLONTIRANJA

1. NAČELO SUDJELOVANJA U DRUŠTVENIM PROCESIMA

Volontiranje predstavlja jedan od načina organiziranog uključivanja građana u društvene procese čime svaki građanin ostvaruje mogućnost doprinosa pri rješavanju problema u zajednici i utjecaja na pozitivne promjene u društvu. Volonterski angažman građana može jedino nadopunjavati, ali nikako i zamijeniti djelatnosti i funkcije za koje postoji odgovornost drugih dionika u rješavanju problema ili zadovoljavanju potreba u zajednici.

2. NAČELO DOBROVOLJNOSTI I SLOBODE IZBORA

Volontiranje podrazumijeva dobrovoljno ulaganje osobnog vremena, truda, znanja i vještina u aktivnosti za dobrobit druge osobe ili opću dobrobit. Volontiranje je izraz osobne volje svakog pojedinca oslobođen od svakog oblika prisilnosti.

3. NAČELO ZABRANE DISKRIMINACIJE

Pravo na dobrovoljno davanje vremena, znanja i vještina te primanje volonterskih usluga imaju svi ljudi bez obzira na dob, rasu, boju kože, jezik, vjeru, spol, spolnu orijentaciju, rod i rodno izražavanje, političko i drugo uvjerenje, nacionalno ili socijalno podrijetlo, imovinsko stanje, naobrazbu, društveni položaj, bračno stanje, obiteljske obaveze, članstvo ili ne članstvo u političkoj stranci, udruzi ili sindikatu, tjelesne ili duševne poteškoće ili oboljele i druge osobne karakteristike, ako drugačije ne proizlazi iz prirode volonterskih aktivnosti.

4. NAČELO SOLIDARNOSTI, PROMOCIJE I ZAŠTITE LJUDSKIH PRAVA

Volontiranjem se preuzima odgovornost i izražava solidarnost prema svima članovima društva bez namjere stjecanja osobne materijalne koristi. Organizatori volontiranja i volonteri u radu s korisnicima poštuju najviše međunarodne i domaće standarde u području promocije i zaštite ljudskih prava koja proizlaze iz uvažavanja različitosti i osobnog integriteta svakog pojedinca.

5. NAČELO RAZVOJA OSOBNIH POTENCIJALA

Volontiranje omogućuje ljudima slobodno stjecanje novih vještina i znanja te razvoj osobnih potencijala putem cjeloživotnog učenja.

6. NAČELO INTERKULTURALNOG UČENJA I RAZMJENE

Volontiranje pruža mogućnost učenja od drugih te razmjenu iskustava između država, regija i različitih kultura. Suradnja s ljudima različitog podrijetla doprinosi smanjivanju predrasuda i stereotipa te jačanju tolerancije u međunarodnom kontekstu.

7. NAČELO ZAŠTITE OKOLIŠA I BRIGE ZA ODRŽIVI RAZVOJ

Volontiranje se obavlja u skladu s međunarodnim i domaćim standardima za zaštitu okoliša i održivog razvoja zajednice i društva. Etički kodeks volontiranja, NN 55/08

Na koji način informirati nastavnike i učenike te prenijeti vrijednosti i dobrobiti volontiranja ostavljamo na odabir ustanovama u skladu s njihovim mogućnostima i potrebama učenika. Dosadašnja iskustva volonterskih centara u Hrvatskoj u radu s odgojno-obrazovnim ustanovama pokazuju kako se one najčešće odlučuju za prezentacije, postavljanje info kutaka, promociju pisanim materijalima, pokretanjem volonterskog glasila, osnivanjem volonterskog kluba, predstavljanjem primjera iz zajednice itd.

Do informacija u vezi s volontiranjem i potrebama za volonterima, odgojno-obrazovna ustanova može doći na različite načine. Jedna od mogućnosti su i volonterski centri u Hrvatskoj koji nude konkretne informacije o stanju i razvoju volonterstva općenito, potrebama u zajednici, te pružaju podršku pri postavljanju volonterskih programa u odgojno-obrazovnim ustanovama.

Kako informirati učenike, ovisit će o tome što je sve dostupno za komunikaciju u samoj ustanovi: oglasna knjiga, oglasna ploča, učeničke novine, razglas, internetska stranica, Facebook i druge društvene mreže, aplikacije za komunikaciju na pametnim telefonima itd. Danas se učenici rado koriste modernim oblicima komunikacije koji svojom širokom dostupnošću čine važan kanal za njihovo informiranje.

36

Tehnička škola Ruđera Boškovića, Zagreb

Volonterski klub D.U.R. Tehničke škole Ruđera Boškovića u Zagrebu svoje učenike o aktivnostima kluba informira putem zasebne Facebook stranice volonterskog kluba te volonterskog panoa. Kako bi bili sigurni da su svi učenici dobili informaciju o akciji koju pripremaju, učenike informiraju i putem oglasne knjige koja prođe kroz sve razredne odjele te izloženim plakatima na školskim hodnicima.

Osim učenika važno je informirati i djelatnike odgojno-obrazovnih ustanova kako bi se stvorili održivi preduvjeti za prijenos vrijednosti volonterstva na djecu i mlade. Stručni skupovi organizirani u školama, sudjelovanje djelatnika u neformalnim edukacijama u zajednici, različiti komunikacijski kanali i alati neki su od primjera postojeće prakse informiranja nastavnika i stručnih suradnika.

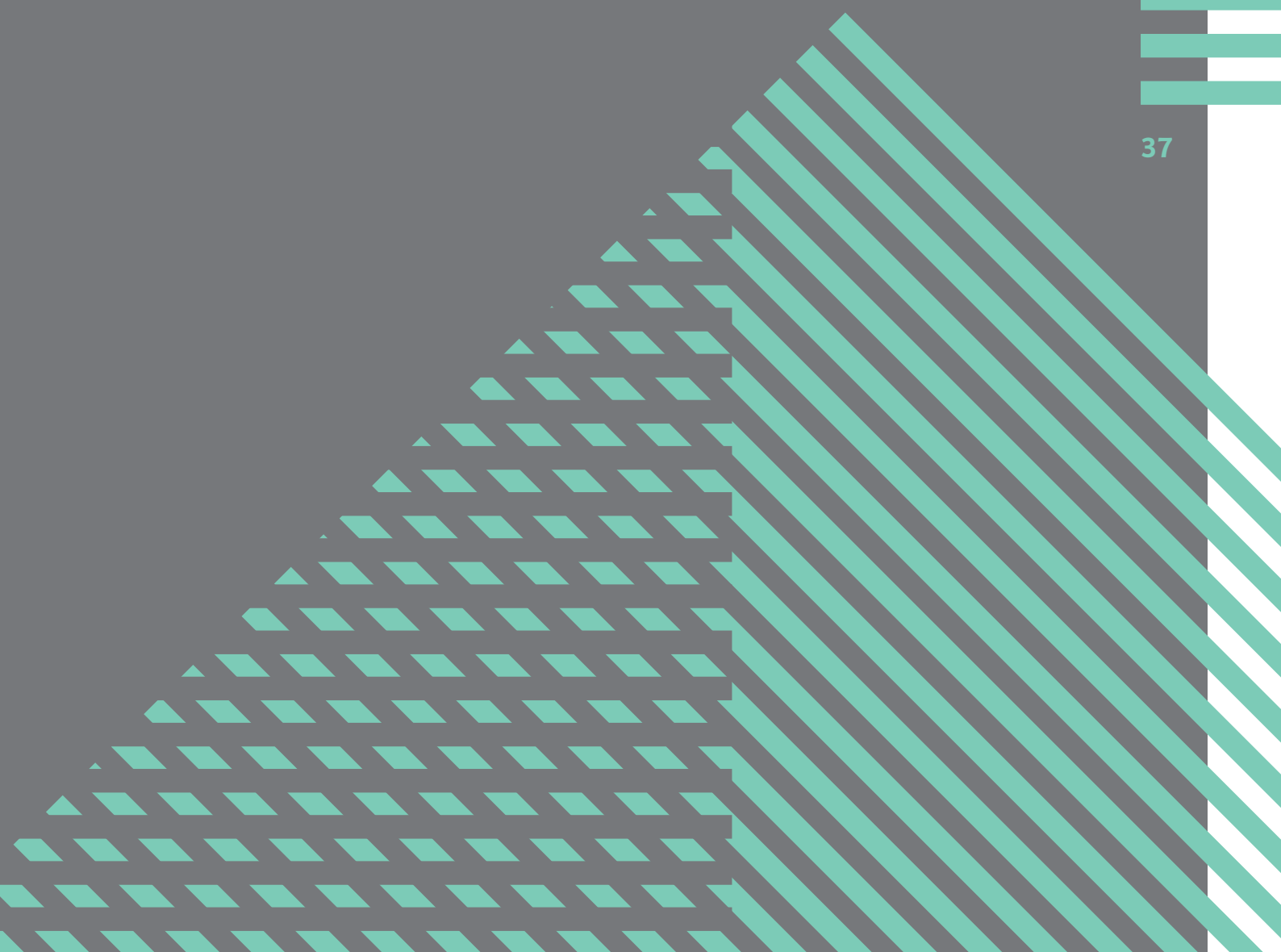
Osnovna škola Lučac, Split

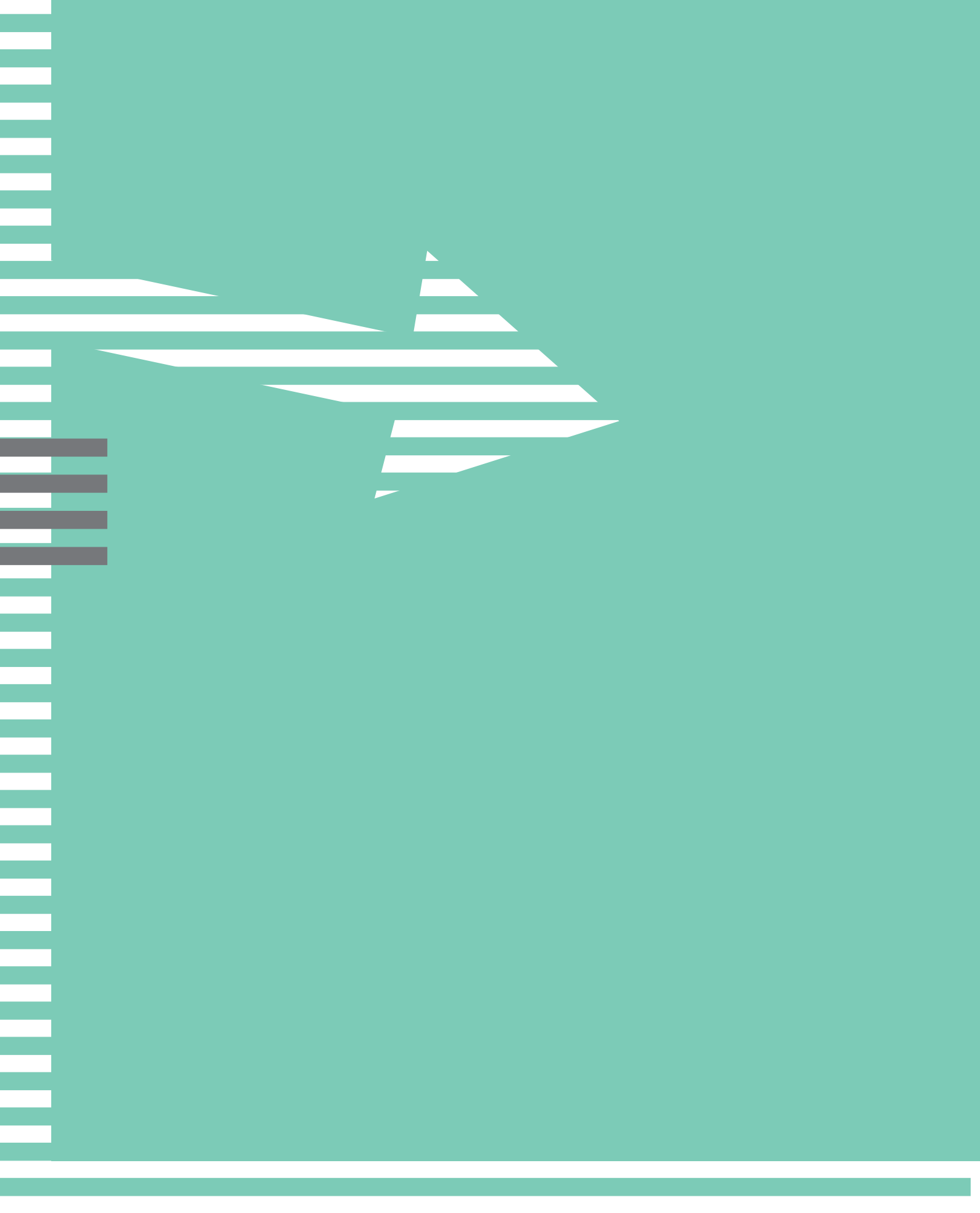
Obavijesti o volonterskim akcijama Volonterskog kluba Lučac koji djeluje u Osnovnoj školi Lučac u Splitu, kao i izvješća s akcija, redovito se prezentiraju na sjednicama Vijeća učenika, Vijeća učitelja, roditeljskim sastancima, stručnim aktivima škole, posebice razredne nastave. O volonterskim aktivnostima izvještava se i na internetskoj stranici škole, a samu vijest kao i fotografije izrađuju učenici viših razreda koji su zaduženi za praćenje školskih događanja. Mali volonteri izradili su i svoj logo koji objavljuju uz vijesti o događajima.

Promocija volonterstva u ustanovama jedna je od osnovnih pretpostavki za postavljanje učinkovitog programa školskog volontiranja, kao i informiranje učenika i nastavnika o različitim mogućnostima i vrijednostima volonterstva.

Prva riječka hrvatska gimnazija

Prva riječka hrvatska gimnazija početkom svake školske godine učenike prvih razreda upoznaje s radom Volonterskog kluba PRHG i mogućnostima volontiranja. Tijekom godine na LCD ekranu na školskom hodniku prikazuju fotografije sa svake veće volonterske akcije u kojoj su sudjelovali. Mogućnosti za volontiranje kao i fotografije s akcija dijele putem Facebook stranice. Najučinkovitiji način komunikacije s volonterima pokazao im se putem aplikacije Messenger. Volonterske aktivnosti kluba promoviraju i na sjednicama Nastavničkog vijeća te proslavi Dana škole.

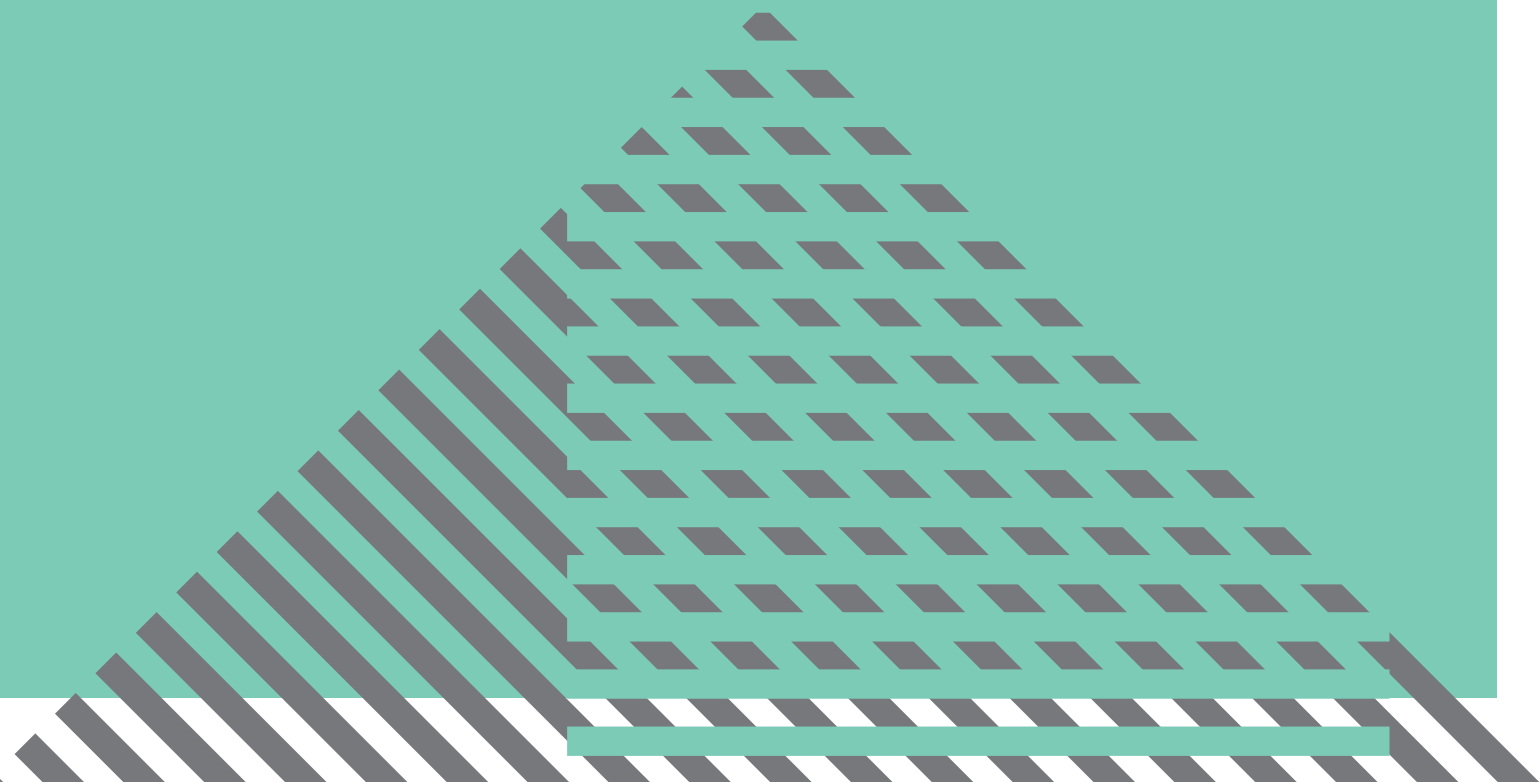

6

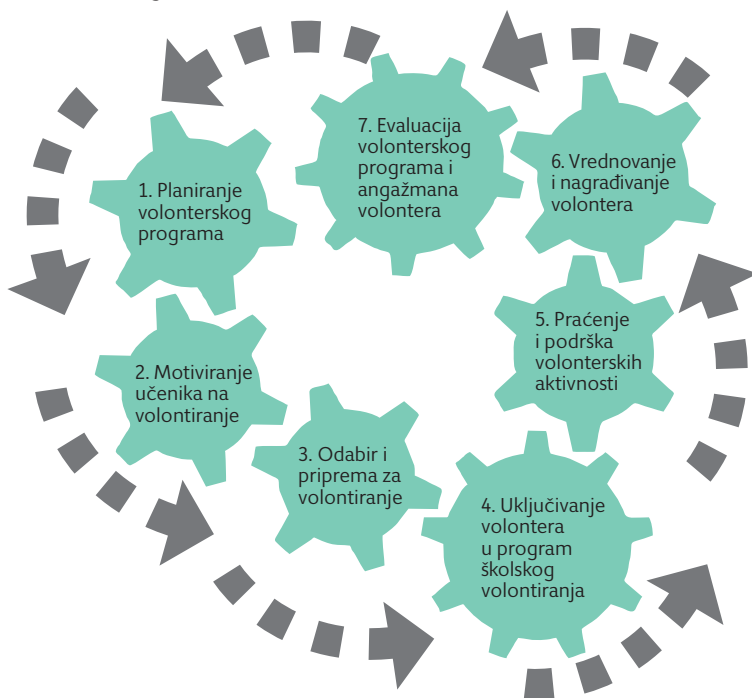
POSTAVLJANJE I RAZVOJ PROGRAMA ŠKOLSKOG VOLONTIRANJA

POSTAVLJANJE I RAZVOJ PROGRAMA ŠKOLSKOG VOLONTIRANJA

Kako bismo pokrenuli, postavili i provodili program školskog volontiranja, potrebna je predanost i sustavan rad koordinatora¹³ školskog volontiranja, kontinuirana podrška nastavnog osoblja i stručnih suradnika u školi, ali i uključenost učenika u volonterske aktivnosti u školi.

U sljedećim poglavljima slijedi prikaz postavljanja i razvoja programa školskog volontiranja. Priručnik nudi praktične primjere i korisne alate koji su regionalni volonterski centri prikupljali proteklih desetak godina u radu sa školama.

¹³ Pojam i uloga koordinatora volonterskog programa u školi objašnjena je u nastavku priručnika.

U školi su najviše ponosni na činjenicu da su učenici sami počeli prepoznavati potrebe zajednice i predlagati volonterske akcije za dobrobit pojedinca ili grupa. Učenici su postali vrlo senzibilizirani na potrebe drugih, te su i unutar škole pokrenuli nekoliko akcija vršnjačke pomoći u učenju i prikupljanja materijalne pomoći za vršnjake. Osobito je prepoznat pomak na planu društvenog uključivanja učenika s teškoćama i socijalno depriviranih učenika u razrednim odjelima jer su volonteri sebe počeli doživljavati kao ambasadore humanosti, empatije i dobre volje. Zanimljivost školskog volonterskog kluba je da je u rad uključeno i šest učenika s teškoćama, koji su time dobili nove uloge u školi zahvaljujući kojima se percepcija o njima mijenja - uloge koje raduju i njihove roditelje koji su velika podrška u volonterskim aktivnostima.

Lokalna zajednica uvijek s pohvalom prihvaća pozitivne i humane inicijative koje pokreću djeca i mladi. Zbog sve veće predrasude društva da se mladi ne žele i nemaju interesa uključiti u aktivnosti zajednice, kamoli djelovati proaktivno na rješavanju problema zajednice i pojedinaca, i sama djeca počinju vjerovati u to. Svaka javna pohvala udruga s kojima surađujemo i pojedinaca kojima smo pomagali budi u njima osjećaj ponosa i motivira ih da nastave.

Jelena Soudil-Prokopec, koordinatorica volonterskog kluba Ekonomske i upravne škole Osijek

1. PLANIRANJE VOLONTERSKOG PROGRAMA

Za uspjeh različitih aktivnosti i programa ključno je dobro planiranje pa tako i za postavljanje volonterskog programa u odgojno-obrazovnoj ustanovi.

Prije pokretanja programa školskog volontiranja važno je dobro isplanirati kako će to izgledati u praksi te pronaći odgovore na sljedeća pitanja:

- *Zašto želimo pokrenuti volonterski program?*
- *Koja su prava i obveze naše ustanove?*
- *Je li naš program u skladu sa zakonskim okruženjem?*
- *Tko će koordinirati volonterski program?*
- *Što djelatnici odgojno-obrazovne ustanove misle o pokretanju volonterskog programa?*
- *Postoje li već neki učenici s kojima radim ili sam u kontaktu, a za koje procjenjujem da bi ih mogla interesirati uključenost u volonterski klub?*
- *Koje informacije još trebamo i tko nam ih može pružiti?*
- *Na koji način želimo poticati volontiranje:*
- *organiziranjem volontiranja učenika u ustanovi i/ili zajednici,*
- *uključivanjem volontera iz zajednice,*
- *uključivanjem roditelja u volonterske aktivnosti u ustanovi?*

Pri planiranju volonterskog programa u ustanovi važno je porazgovarati sa svim relevantnim sudionicima procesa (ravnateljem, kolegama nastavnicima i ostalim stručnim djelatnicima) i pokušati saznati kakvi su njihovi stavovi o pokretanju volonterskog programa. Prije nego što krenemo u sam proces planiranja, treba vidjeti zašto je to važno: želimo li na taj način obogatiti školski kurikulum, pružiti učenicima dodatne aktivnosti kroz koje mogu učiti socijalne vještine i vrijednosti, pripremiti ih za aktivnu ulogu u društvu, steći nove kontakte u zajednici itd.

Kako izgledaju različiti volonterski programi u ustanovama te koji sve modeli postoje, možete saznati iz kontakata s drugim odgojno-obrazovnim ustanovama u zajednici koje provode slične programe, ali i od volonterskih centara koji imaju iskustva u radu sa školama i podršci školama u pokretanju i provedbi školskog volontiranja i odgoja za volontiranje. Jedan od izvora informacija je i ovaj priručnik koji je pred vama.

Na koji način provoditi program školskog volontiranja (uključivati učenike u volonterske aktivnosti unutar škole, uključivati volontere iz zajednice ili roditelje, organizirati učenike u volonterske grupe ili klubove, slati učenike na volontiranje u suradničke organizacije u zajednici itd.) ovisit će o kapacitetima i resursima kojima ustanova raspolaže.

Nakon odabira modela školskog volontiranja, važno je provjeriti je li ideja u skladu sa zakonskom regulativom (Zakon o volonterstvu, NN 58/07, 22/13), jesu li zamišljene aktivnosti primjerene uzrastu djece i mladih i poštuju li ove aktivnosti načelo zaštite maloljetnih volontera iz Zakona o volonterstvu. U poglavlju *O školskom volontiranju i odgoju za volontiranje* navedena je zakonska regulativa relevantna za postavljanje školskih volonterskih programa. Dodatno, važno je i upoznati odgojno-obrazovne djelatnike ustanova s kontekstom i ostalim odredbama Zakona o volonterstvu.

Zakon o volonterstvu usvojio je Hrvatski Sabor 18. svibnja 2007. godine te njime uredio volontiranje u Hrvatskoj. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o volonterstvu stupio je na snagu u veljači 2013. godine. Njime se pojašnjava definicija volontera i volontiranja, odnos korisnika i pružatelja volonterskih usluga, naknade troškova, osiguranja, oporezivanje, navode temeljna načela volontiranja. Zakon uređuje samo organizirano ili formalno volontiranje temeljem ugovora o volontiranju, navodi prava i obveze organizatora volontiranja kao i samih volontera, uređuje situacije u kojima se obvezno sklapaju ugovori o volontiranju, uređuje evidentiranje volontiranja (potvrda ili volonterska knjižica) te izdavanje Potvrde o kompetencijama stečenim kroz volontiranje.

Zakon o volonterstvu nabraja tko sve može biti organizator volontiranja: udruge, zaklade, fundacije, sindikati, vjerske zajednice, javne ustanove, turističke zajednice, državna tijela, tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, ustanove kojima je osnivač fizička osoba u dijelu neprofitnih aktivnosti.

Sukladno Zakonu o volonterstvu, volonter može biti fizička osoba koja volontira u Republici Hrvatskoj ili inozemstvu, prema važećim nacionalnim i međunarodnim propisima.

42

Volontiranje kojim se pružaju usluge djeci, osobama s invaliditetom, starijim i nemoćnim osobama, bolesnim osobama ili osobama koje su potpuno ili djelomice lišene poslovne sposobnosti nije dopušteno:

- osobama kojima traje sigurnosna mjera obveznog psihijatrijskog liječenja, obveznog liječenja od ovisnosti, obveznog psihosocijalnog tretmana, zabrane obavljanja određene dužnosti ili djelatnosti koja je u vezi s djelatnosti volontiranja, zabrane približavanja ili udaljenja iz zajedničkog kućanstva,
- osobama kojima traje sigurnosna mjera zabrane obavljanja zvanja, djelatnosti ili dužnosti koja je u vezi s djelatnosti volontiranja izrečena sukladno tada važećim odredbama Kaznenog zakona,
- osobama koje su pravomoćno osuđene ili se protiv njih vodi kazneni postupak za neko od kaznenih djela protiv života i tijela, protiv osobne slobode, kaznenih djela protiv spolne slobode, kaznenih djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta, kaznenih djela protiv braka, obitelji i djece,
- osobama koje su pravomoćno osuđene ili se protiv njih vodi kazneni postupak za neko od kaznenih djela protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa, propisanih tada važećim odredbama Kaznenog zakona,
- osobama prema kojima je izrečena prekršaj-nopravna sankcija propisana Zakonom o zaštiti od nasilja u obitelji.

Zakon o volonterstvu (NN 22/13, čl. 10)

Osim Zakona, u Hrvatskoj je na snazi i Etički kodeks volontiranja (NN 55/08) koji predstavlja skup vrijednosti, načela i standarda kojima se usmjerava proces organiziranog uključivanja volontera u aktivnosti za zajedničku dobrobit. Etički kodeks promiče najviše vrednote ustavnog poretka RH. Njegov je cilj promicanje pozitivne prakse volontiranja i primjene načela i standarda volonterstva među organizatorima volontiranja, volonterima i korisnicima njihovih usluga.

U radu s djecom i mladima Etički kodeks ima značajno mjesto, stoga je važno učenike upoznati s njegovim sadržajem.¹⁴

Također, u vezi sa zakonskom regulativom, važno je da zajedno s kolegama uključenima u planiranje volonterskog programa propitate i definirate prava i obveze volontera, tj. učenika, roditelja i drugih volontera iz zajednice koje planirate uključiti u volonterski program, kao i prava i obveze ustanove kao organizatora volontiranja prema volonterima uključenima u volonterski program. Prava i obveze potrebno je unaprijed jasno definirati kako bismo izbjegli eventualne kasnije nesporazume. Minimum prava i obveza propisan je Zakonom o volontiranju.

¹⁴ Etički kodeks volontera (NN 55/08)

Volonter ima pravo

- na pisanu potvrdu o volontiranju,
- na sklapanje ugovora o volontiranju u pisanom obliku, ako to zatraži,
- na upoznavanje s Kodeksom i etičkim normama bitnima za pojedini oblik volontiranja,
- na prikladnu edukaciju s ciljem poboljšanja kvalitete obavljenih aktivnosti i pruženih usluga, a osobito ako to zahtijeva narav volonterskih aktivnosti i usluga koje se pružaju,
- na stručnu pomoć i podršku tijekom volontiranja,
- na upoznavanje s uvjetima volontiranja, aktivnostima koje će obavljati, uslugama koje će pružati i pravima koja mu pripadaju na temelju Zakona i drugih propisa kao i općih akata organizatora volontiranja, a u slučaju sklapanja usmenog ugovora o tome daje izjavu u pisanom obliku,
- na naknadu ugovorenih troškova nastalih u vezi s volontiranjem,
- na primjerene i sigurne uvjete rada u skladu s naravi volonterskih aktivnosti koje obavlja,
 - na zaštitnu opremu u skladu s naravi volonterskih aktivnosti koje obavlja i usluga koje pruža,
- upoznati se s opasnostima vezanima uz specifični oblik volontiranja koje obavlja,
- na dnevni odmor u ugovorenom trajanju,
- na zaštitu privatnosti i osobnih podataka,
- sudjelovati u odlučivanju o pitanjima u vezi s volontiranjem sukladno mogućnostima organizatora volontiranja i obliku volontiranja,
- kod volontiranja u inozemstvu ili primanja volontera iz inozemstva, na naknadu ugovorenih troškova od strane organizatora i transparentan postupak dobivanja vize,
- na detaljni opis poslova i aktivnosti volontiranja,
- pravo na stjecanje novih znanja, vještina i kompetencija kroz volontiranje,
- pravo na priznavanje vještina, kompetencija i iskustva stečenih volontiranjem,
- pravo na potvrdu o kompetencijama stečenim kroz volontiranje u slučajevima dugotrajnog volontiranja, ako takvu zatraži.

Volonter ima obvezu

- volontirati u skladu sa stručnim propisima i etičkim pravilima, te po primljenim uputama organizatora volontiranja,
- čuvati poslovnu ili profesionalnu tajnu i povjerljive i osobne podatke o organizatoru ili korisniku volontiranja,
- odbiti volontiranje koje je suprotno propisima,
- poštivati integritet, misiju, ciljeve i vrijednosti organizatora volontiranja,
- surađivati sa drugim volonterima i zaposlenicima organizatora volontiranja kako bi se osigurao kvalitetan prijenos znanja i iskustva po završetku volontiranja,
- pri početku, tijeku i prekidu volontiranja paziti da svojim postupcima ne prouzroči štetu organizatoru ili korisniku volontiranja.

Organizator volontiranja ima pravo

- na savjetovanje i sudjelovanje u postupcima donošenja odluka na svim razinama kad u području volontiranja, u svojstvu dionika, predstavlja interese i potrebe volontera,
- na izbor volontera u skladu sa svojom misijom i vizijom, kao i vještinama i profilu volontera kad priroda volontiranja to zahtijeva,
- biti pravodobno obaviješten o prekidu volontiranja od strane volontera,
- biti upoznat s načinima praćenja i procjene kompetencija stečenih volontiranjem.

Organizator volontiranja ima obvezu

- poštovati prava volontera,
- izvršiti obveze prema volonterima,
- osigurati uvjete za poštovanje prava volontera,
- izdati volonteru pisanu potvrdu o volontiranju te u nju upisati podatke propisane Zakonom,
- osigurati materijale i sredstava za obavljanje volonterskih aktivnosti,
- osigurati isplatu ugovorenih troškova volonteru,
- osigurati volonteru tajnost osobnih podataka i zaštitu privatnosti,
- osigurati druge uvjete i poštivati prava propisana Zakonom,
- ustanoviti uključiv i učinkovit postupak izbora volontera koji će omogućiti uključivanje različitih skupina te osobito poticati volontiranje socijalno isključenih skupina,
- razviti standarde kvalitete koji osiguravaju pripremu i izvješćivanje, nude osobno vođenje i podršku, nadzor i mentorstvo kroz čitav tijek volontiranja kao i jasne sustave vrednovanja i praćenja, poželjno kroz razvoj sustava osiguranja kvalitete,
- promicati volontiranje i njegov doprinos društvu i pojedincu,
- omogućiti volonteru sudjelovanje u donošenju odluka o volonterskoj aktivnosti, odnosno usluga i osjećaj pripadnosti projektu,
- omogućiti volonteru pokretanje vlastitih inicijativa u skladu s misijom i vizijom organizatora volontiranja i provođene aktivnosti, odnosno usluge,
- omogućiti volonteru stjecanje vještina i kompetencija te iskustva u području u kojem volontira,
- omogućiti ili zagovarati uvođenje alata za priznavanje kompetencija, vještina i iskustava stečenih volontiranjem, a u suradnji s obrazovnim ustanovama i poslodavcima,
- organizator volontiranja obavezan je volontera osigurati od profesionalne bolesti i posljedica nesreće za vrijeme volontiranja u slučaju volontiranja u uvjetima opasnim za život i zdravlje volontera i/ili kad je tako ugovoreno.

ULOGA KOORDINATORA VOLONTERA U ODGOJNO-OBRAZOVNIM USTANOVAMA

Ako želimo da neki program zaživi i postigne uspjeh, važno je, prije svega, među djelatnicima ustanove pronaći osobu koja ima volje i želje kontinuirano raditi na postavljanju programa školskog volontiranja, njegovoj provedbi i osmišljavanju volonterskih aktivnosti, kao i na motiviranju i uključivanju učenika u volonterski program. Tu osobu, iz razloga koji su objašnjeni u nastavku ovoga priručnika, zvat ćemo koordinator, iako se u primjerima drugih zemalja i literaturi naziva još i mentor ili voditelj volonterskog programa. Dosadašnja praksa volonterskih centara svjedoči da ovu ulogu najčešće preuzimaju stručni suradnici (školski pedagozi, psiholozi, knjižničari).

Jeste li znali?

5. 11. slavimo Međunarodni dan koordinatora volontera koji se obilježava od 1999. godine u želji da se istakne značaj uloge koordinatora volontera i njihove podrške volonterima.

Njihova uloga višestruko je važna. S jedne strane, oni predstavljaju ključnu točku motivacije, kako djelatnika, tako i učenika, za pokretanje volonterskog programa. Dakle, mogli bismo reći da su koordinatori voditelji cijelog procesa. S druge strane, dobri kontakti s organizacijama u zajednici iznimno su važni za kvalitetno i svestrano djelovanje izvan samih ustanova. Time koordinatori imaju i ulogu svojevrsnih zastupnika svoje ustanove prema široj zajednici. Sve navedeno pretpostavlja sveobuhvatan sustav osobnih vrijednosti, znanja i vještina.

Ako je volonter zadovoljan svojim angažmanom, ako ga ispunjava, i u budućnosti će nastaviti crpiti taj izvor zadovoljstva. Upravo se u tom području nalazi najvažnija uloga koordinatora i razlog zašto ga u slučaju odgoja za volontiranje tako i nazivamo. Koordinator je taj koji pokušava otkriti što je to što će učenike motivirati na volontiranje i osigurati potporne mehanizme koji će njihov angažman učiniti pozitivnim, inspirativnim i ispunjavajućim iskustvom.

Iz perspektive učenika/volontera koordinatori su oni koji će ih upoznati s pojmom i mogućnostima volontiranja, osigurati uvjete za volontiranje, kontinuirano ih poticati i pronaći načine da njihov angažman bude odgovarajuće prepoznat i vrednovan.

45

Uloga koordinatora

- *promovira i zagovara vrijednosti volontiranja*
- *surađuje s djelatnicima ustanove tijekom provedbe volonterskih aktivnosti i informira ih o volonterskom programu, rezultatima rada itd.*
- *planira volonterski program*
- *motivira i odabire učenike/volontere za volontiranje*
- *uvodi učenike/volontere u volonterski angažman*
- *uspostavlja i održava suradničku mrežu organizacija u zajednici*
- *redovito komunicira s volonterima i informira ih*
- *pomaže volonteru zadržati motivaciju i vrednovati njegovo iskustvo*
- *osigurava evidenciju volonterskog angažmana volontera*
- *kreira sustav priznanja i vrednovanja volonterskog angažmana u ustanovi u suradnji s ostalim djelatnicima*
- *promovira volonterski program ustanove*

Nije nužno da koordinator sve odradi sam. U svaki od segmenata volonterskog programa mogu se uključiti drugi nastavnici, učenici, kao i volonter iz zajednica sa svojim volonterskim angažmanom. Primjeri iz prakse pokazuju kako uz suradničke odnose i podršku, koordinaciju istovremeno može raditi i više nastavnika i stručnih suradnika.

Ako se u fazi planiranja susretnete s bilo kakvim izazovima i nedoumicama, volonterski centri rado će vam pomoći svojim savjetima i iskustvom.

U dosadašnjem radu s odgojno-obrazovnim ustanovama, regionalni volonterski centri uložili su značajne napore i trud u razvoj edukacijskog programa o školskom volontiranju.¹⁵ Zahvaljujući uspješno provedenim edukacijama diljem Hrvatske, danas imamo značajan broj kvalitetnih volonterskih klubova i programa koji potiču na volontiranje veliki broj djece i mladih. I vaše sudjelovanje na ovakvoj edukaciji može doprinijeti postavljanju i razvoju volonterskog programa/kluba odgojno-obrazovne ustanove. Ovisno o mogućnostima i potrebama ustanova, regionalni volonterski centri periodično organiziraju edukacije o razvoju programa volontiranja učenika dostupne svim zainteresiranim nastavnicima i stručnim suradnicima.

46

Edukacija za koordinatore školskih volonterskih programa/klubova

Edukacija je usmjerena na osnovne i srednje škole i učeničke domove s ciljem osposobljavanja i razvijanja vještina i znanja predstavnika navedenih ustanova za kvalitetnu uspostavu volonterskih programa.

Edukacija se sastoji od sljedećih tematskih cjelina: uvod u civilno društvo i volonterstvo, značaj, dobrobiti i vrijednosti volonterstva, kratka povijest volontiranja, zakonsko uređenje volonterstva, koncept školskog volontiranja, uloga odgojno-obrazovnih ustanova u promociji volontiranja, planiranje volonterskog programa, motiviranje učenika, uključivanje učenika u volontiranje, podrška i praćenje volonterskih aktivnosti, vrednovanje i nagrađivanje, evaluacija volonterskog programa i angažmana volontera, poticajni primjeri volontiranja u Hrvatskoj i inozemstvu.

¹⁵ Kurikulum o školskom volontiranju proizašao je iz Nacionalnog kurikuluma edukacije o menadžmentu volontera koji je izradio Hrvatski centar za razvoj volonterstva s regionalnim volonterskim centrima u Hrvatskoj. Nastao je 2011. godine kao odgovor na rastuće potrebe za razvoj školskih volonterskih programa te je izrađen na osnovu specifičnosti rada odgojno-obrazovnih ustanova.

Bolji svijet kreće od nas!

Petra Tabulov-Strellov, koordinatorka volontera volonterskog kluba „Školski anđeli“ Osnovne škole Omišalj

Desetu godinu vodim Volonterski klub PRHG i smatram da se među srednjoškolcima krije ogroman potencijal i kapaciteti u vezi s volontiranjem... Oni su spremni odvojiti svoje vrijeme, znanja, vještine za dobrobit drugog, zajednice i društva. Nažalost, taj potencijal ostaje neiskorišten ili pak nedovoljno iskorišten. Razlog tomu je što u pretrpanim školskim programima ne postoji prostor koji je namijenjen razvijanju i promicanju programa poput volonterstva. Tako sve ostaje na intrinzičnoj motivaciji nastavnika koji su spremni izdvojiti svoje vrijeme za vođenje volontera. Nova kurikulumna reforma spominje volontiranje u okvirima kurikuluma Građanskog odgoja i obrazovanja, ali nedovoljno konkretno. Sve ponovo ostaje na pojedincu. Nakon deset godina rada s volonterima ponekad se i sama osjećam frustrirano jer ne mogu stići sve ono što bih željela i mogla odraditi. Stoga smatram da bi udruge koje se bave promicanjem volonterstva putem različitih projekata trebale 'otvarati' vrata škola i motivirati nastavnike za suradnju. Ovim putem želim zahvaliti Volonterskom centru Udruge Smart iz Rijeke što već deset godina brinu o nama, potiču i motiviraju na djelovanje. Jer se volontiranjem svašta vrijednoga i važnoga može naučiti, a radeći s drugima i za druge, najviše učimo MI sami.

Sandra Vidović, koordinatorka Volonterskog kluba PRHG, Prva riječka hrvatska gimnazija, Rijeka

2. MOTIVIRANJE UČENIKA NA VOLONTIRANJE

Volontiranje je tijekom stoljeća poprimalo različite oblike. Ono se razvijalo u skladu s globalnim trendovima u svijetu. 21. stoljeće donosi nove promjene i novo doba volonterstva, a u skladu s time i arenu novih volontera. Volonteri više nisu kao nekad. Tako reći, jučerašnji volonterski programi osmišljeni su za drukčiji svijet. U današnje vrijeme često možemo čuti kako ljudi općenito nisu više predani kao prije te da je sve manje mladih koji se uključuju u volonterske aktivnosti. Suprotno onome što mnogi od nas možda osjećaju, praksa pokazuje kao se veliki broj volontera u 21. stoljeću spremno uključuje u angažman u zajednici. Ali oni će se uključiti u skladu s njihovim pravilima, a ne našim.

Volontiranje 21. stoljeća obilježeno je različitim društvenim trendovima: od promjene percepcije obitelji i obiteljske dinamike, porasta društvene izolacije te okretanja individualizmu, sve veće fleksibilnosti u svezi s dostupnošću volontera (za razliku od dosadašnjeg uklapanja u krute rasporede), razvoja tehnologije, stasanja novih generacija mladih koji odrastaju uz navedene trendove i globalne promjene koje utječu na njihov osobni razvoj i život, do „profesionalizacije“ volontiranja u kojem sami volonteri žele volontirati, ali i biti osnaženi, donositi odluke i utjecati na to kako bi volonterski program trebao izgledati. Takve nove generacije volontera žele se posvetiti volontiranju i sudjelovati u ostvarivanju ciljeva volonterskog programa, ali često se ne mogu uklopiti u unaprijed zadan program. Stoga novi volonterski programi trebaju biti fleksibilniji i biti u mogućnosti prilagoditi zadatke volonteru.

Novi profil volontera:

- vrlo zaposlen, ima dosta obveza i često volontira za više organizacija
- želi fleksibilnost
- želi biti osnažen
- ne tolerira rad s nekompetentnim volonterima
- potkovan je na području tehnologije
- ne želi samo doprinijeti, želi sudjelovati u promjenama
- ne želi biti zapostavljen

Navedene promjene i trendovi mogu se povezati i s učenicima u sustavu odgoja i obrazovanja, s obzirom na to da i oni pripadaju novoj generaciji volontera. Prije nego što pokušate uključiti učenike i motivirati ih na volontiranje u školskom volonterskom programu, imajte ovo na umu.

Kako među brojnim učenicima pridobiti one koji će odvajati svoje vrijeme za doprinos zajedničkom dobru unutar volonterskog kluba ili grupe? Kako ih potaknuti na uključivanje u volonterske aktivnosti unutar ustanove ili u zajednici? Brojni su načini na koje možemo djecu i mlade potaknuti na sudjelovanje u volonterskim aktivnostima, no da bismo imali zadovoljne i ustrajne učenike volontere, potrebno je da razumijemo i istražimo što je to što djecu i mlade pokreće na volontiranje.

Prije konkretnih razloga koji djecu i mlade pokreću na volontiranje, a da bismo bolje razumjeli njihove potrebe, važno je podsjetiti se i teorijskog znanja iz područja motivacije.

Postoje različite teorije motivacije, međutim, sve one u svojoj osnovi prepoznaju važnost različitih potreba koje ljude potiču na određeno ponašanje i djelovanje. Jednostavnim rječnikom možemo reći da motivacija podrazumijeva sve ono što nas pokreće prema nekom cilju.

Za potrebe razumijevanja motivacije kod djece i mladih za uključivanje u volonterske aktivnosti, osvrnut ćemo se na dvije skupine motivacije: intrinzičnu i ekstrinzičnu motivaciju.

Ekstrinzična (vanjska) motivacija podrazumijeva određene poticaje koje svoj izvor imaju izvan same osobe, odnosno u okolini (npr. materijalne ili novčane nagrade, prihvaćenost u društvu, širenje društvene mreže i kontakata u zajednici, napredovanje itd.).

Intrinzična (unutarnja) motivacija, za razliku od ekstrinzične, proizlazi iz unutarnjih potreba pojedinca (npr. radoznalost, potreba za znanjem, osjećaj rasta i razvoja itd.).

Iako je iz prethodnog opisa lako povezati volontiranje s intrinzičnom motivacijom, važno je reći kako kod nekih pojedinaca motivacija za volontiranje može biti usmjeravana i izvanjskim faktorima. Time, naravno, ne mislimo na materijalne ili novčane nagrade, već na druge faktore poput stjecanja prijatelja i širenja mreže kontakata u zajednici, osjećaja pripadnosti određenoj skupini, stjecanja preporuka za budući profesionalni život, nastavka obrazovanja itd.

Teoretičari motivacije suglasni su u stavu da su aktivnosti koje predstavljaju ishod intrinzične motivacije dugotrajnije i kvalitetnije obavljene upravo iz razloga jer u takvim aktivnostima najčešće uživamo ili ih vidimo kao prilike za učenje, ostvarivanje svojih potencijala, istraživanje i otkrivanje novih stvari. Kao nagradu za ovakve aktivnosti, među koje ubrajamo i volontiranje, čovjek vidi doživljaj osobnih pozitivnih emocija (u smislu osjećaja napretka, usavršavanja, povećanja kompetentnosti, kreativnosti, ostvarenja pomaka u društvu) koje prepoznaje kao osobne pozitivne promjene i povećanje vlastite dobrobiti. Ujedno na taj način zadovoljene su čovjekove temeljne psihološke potrebe za rastom i razvojem, osjećajem zadovoljstva i sreće uz istovremeno održavanje zadovoljavajućih odnosa s drugima i lakšom prilagodbom u društvu.

Tri razine motiva za volontiranje:

1. motivi osobnog razvoja – dobiti u obliku učenja novih vještina, otkrivanja i razvijanja vlastitih potencijala, razvoja samokontrole, prihvaćanja odgovornosti, tolerancije pri timskom radu, otkrivanja unutarnje motivacije, postizanja osjećaja korisnosti i potrebnosti, razvoja vlastitih vrijednosti, prihvaćanja različitosti i drugih kultura, stjecanja prijateljstva;

2. motivi za rješavanje konkretnih problema preko lokalnih ili globalnih volonterskih akcija – motivi kao što su obnova i uređenje javnih prostora, pomaganje u organizaciji kulturnih događaja i manifestacija, promicanje ljudskih prava, pomoć starijim i nemoćnim osobama te siromašnima;

3. motivi u svezi s društvenim razvojem, odnosno dobiti na široj društvenoj razini – motivi kao što su doprinos razvoju samoinicijativnosti ljudi, razvijanje pozitivnog udruživanja te doprinos općoj demokratizaciji društva i jačanju civilnoga društva.

H. Begović, *O volontiranju i volonterima/kama*, 2006.

Važno je naglasiti da se motivi za volontiranjem često mijenjaju. To vrijedi općenito za svu populaciju volontera, a posebice se odnosi na djecu i mlade. Neke potrebe, primjerice znatiželju, djeca i mladi brzo će zadovoljiti te će ih kasnije motivirati neka nova potreba, primjerice pomaganje drugima. Dio djece i mladih u volontiranje može krenuti i iz ekstrinzičnih razloga, da bi se kasnije kroz volontiranje razvila i intrinzična motivacija. Faktori motivacije tijekom volonterskih aktivnosti mogu se promijeniti, ali ih je isto tako moguće i dodatno potaknuti i razvijati uključujući različite aspekte koji doprinose povećanju zadovoljstva: različite izazovne situacije kojima se povećava razina samopoštovanja, znatiželja, potreba za kontrolom nad sobom i svojim okruženjem, potreba za suradnjom, ali i uspoređivanjem postignutih uspjeha s drugima, priznanja za vlastita postignuća.

Važnu ulogu u razvoju motivacije kod djece i mladih ima i koordinator volonterskog programa. Koordinator je neprestano u kontaktu s učenicima, osluškuje njihove potrebe, poznaje njihove afinitete i interese.

Djeca i mladi mogu iz različitih razloga odabrati volontiranje. Najčešći razlozi mogu se pronaći u činjenici da volontiranje ponuđeno u školi nudi zanimljiv iskorak u novu avanturu i priliku za osjećaj uspješnosti u nečemu što nije podložno ocjenjivanju. Ne bi trebalo zaboraviti ni činjenicu kako je volontiranje kod njihovih vršnjaka na zapadu popularno i „cool“ i da moderne tehnologije danas i na to mogu imati utjecaj. Pored spomenutog, postoji i cijeli niz individualnih razloga koji se temelje na osobnim potrebama svakog pojedinca.

Zašto djeca i mladi volontiraju?

- nova avantura
- da bi ispunili vrijeme
- da bi netko koga vole od toga imao koristi
- da bi bili primjer vršnjacima
- da bi upoznali druge ljude
- da bi se zabavili
- da bi naučili nove vještine
- da bi koristili vještine koje drugdje ne mogu koristiti
- da bi pokazali da im je stalo
- da bi bili izvan kuće
- da bi postali dio grupe
- da bi se osjećali odraslima
- da bi bili korisni
- da bi bili sretni
- da bi izrazili svoja uvjerenja
- zbog obiteljske tradicije
- radi hobija
- da bi izbjegli usamljenost
- zbog interesa
- da bi stekli nova iskustva
- da bi se osjećali uspješnima
- jer svi prijatelji volontiraju
- zbog određenog osobnog problema
- da bi bili humani
- da bi iskazali svoju nesebičnost...

Poznavanje potreba djece i mladih uvelike će olakšati pozivanje i poticanje učenika na volontiranje te prepoznavanje onih učenika koji su proaktivni, imaju afiniteta i interesa za društvena zbivanja i koji će moći biti poticajni primjer drugim učenicima kod kojih volontiranje možda i ne bi bio izbor „na prvu loptu“.

Lista razloga/motiva za volontiranje neiscrpna je, no najvažnije je učenicima predstaviti što kroz volontiranje mogu dobiti za svoj daljnji osobni razvoj, na koji način će im ono pomoći u kasnijem životu u najrazličitijim socijalnim kontaktima te na koji način mogu doprinijeti promjenama na bolje u svojoj zajednici.

Kako motivirati učenike na volontiranje?

- Objasnite im prednosti volontiranja za njihov daljnji osobni razvoj (iskustveno učenje, upoznavanje novih prijatelja, mogućnosti putovanja i upoznavanja različitih kultura...).
- Objasnite kako im volontiranje može pomoći u pronalasku posla i/ili pri upisu na fakultet.
- Objasnite utjecaj i pozitivne učinke za zajednicu kojima će oni doprinijeti kroz volontiranje.

3. ODABIR I PRIPREMA ZA VOLONTIRANJE

Kao što smo prije naveli, u volonterski program/klub odgojno-obrazovnih ustanova kao volonteri mogu se uključiti učenici, roditelji, ali i volonteri iz zajednice.

Ako želimo postići dugoročno zadovoljstvo u provedbi volonterskog programa, ali i zadovoljstvo volontera, potrebno je izabrati volontere koji imaju određeni afinitet prema volonterskim aktivnostima

i motivaciju za volontiranjem. Volontiranje je izraz slobodne volje i osobnog izbora svakog pojedinca i to mu daje dodatni značaj i važnost u društvu. To vrijedi za sve volontere, pa tako i za učenike čije volontiranje u prvom redu treba biti izraz njihove slobodne volje i osobnog izbora, a nikako nametnuta aktivnost.

Uspješnost volonterskog programa ovisit će o različitim faktorima: podršci ravnatelja i drugih nastavnika, koordinatoru volonterskog programa, ali i o samim volonterima. Stoga je važno posvetiti i određeno vrijeme pravilnom odabiru volontera.

Svaka je osoba jedinstvena i svi nužno ne moraju imati jednake sposobnosti, ali svaka osoba zasigurno može dati svoj doprinos na neki način. Stoga je važno pri odabiru volontera posvetiti dovoljno vremena za razgovor/intervju kroz koji možemo saznati što je to što ih je motiviralo da se prijave u volonterski program/klub, koja su njihova očekivanja i interesi te, ako se radi o uključivanju učenika, i što o tome misle njihovi roditelji. Posebice pri uključivanju učenika na taj način možemo olakšati proces usmjeravajući ih na za njih prilagođene volonterske aktivnosti.

Intervju s učenicima može biti koristan radi njihova što učinkovitijeg uključivanja u volonterske aktivnosti i izgradnje njihovih potencijala. On nužno ne mora biti odrađen sa svakim učenikom s obzirom na to da je koordinator volontera možda već i bio u prilici upoznati se i razgovarati s učenikom u nekim neformalnim aktivnostima.

Ono što nam se čini važnim naglasiti i dati kao savjet je da ovaj korak nikako ne izostavite pri uključivanju volontera iz zajednice u školski volonterski klub ili program. Važno je dobro upoznati osobu, njezin sustav vrijednosti, očekivanja i načine na koji se nosi s određenim izazovima ako tu osobu planirate uključiti u direktan rad s djecom i mladima. Prema potrebi, listu pitanja za intervju s volonterima iz zajednice možete proširiti sukladno specifičnostima njihova potencijalnog volonterskog angažmana u odgojno-obrazovnoj ustanovi.

Vodič za razgovor/intervju s učenicima

- Što te potaknulo na volontiranje?
- U kojem području želiš volontirati?
- Koliko vremena imaš na raspolaganju?
- Imaš li podršku roditelja?

Ponekad je moguće da za određenu volontersku aktivnost tražimo osobe s potrebnim vještinama i znanjima te da se za takve aktivnosti prijave i oni za koje procijenimo da nemaju potrebne kompetencije. Ako prosudimo da radi zaštite korisnika volontiranja ili ostalih volontera ta osoba nije odgovarajuća za traženu volontersku aktivnost, sasvim je u redu i opravdano objasniti joj razloge i ponuditi neku drugu volontersku aktivnost.

Radi lakšeg snalaženja i evidencije volontera, dobro je izraditi prijavnicu za volontiranje u programu školskog volontiranja. Ona može sadržavati osnovne informacije o volonterima, područja interesa za volontiranje, njihova specifična znanja, vještine, hobije, moguća zdravstvena ograničenja i vremensku raspoloživost za volontiranje. Na ovaj način ustanova ujedno stvara i svoju vlastitu bazu podataka zainteresiranih volontera koja uvijek može poslužiti kao izvor pronalaska novih volontera.

Primjer moguće prijavnice za volontiranje u programu školskog volontiranja

Prijavnica za volontiranje

Ime i prezime: _____

Datum rođenja: _____

Adresa: _____

Grad: _____

Mobitel: _____

E-mail: _____

1. Koji su tvoji hobiji, vještine, interesi? _____

2. Jesi li do sada imao/la prilike volontirati? _____

3. Naš volonterski klub nudi sljedeće volonterske aktivnosti.

Molimo odaberi one za koje imaš najviše interesa.

- Pomoć u učenju učenicima nižih razreda
- Sudjelovanje u pripremi i organizaciji humanitarnih akcija
- Akcije zaštite okoliša i promocije ekologije
- Posjeti i aktivnosti za djecu u bolnicama
- Posjeti i aktivnosti za starije i nemoćne osobe
- Kreativne radionice
- Obilježavanje značajnih datuma u ustanovi
- Nešto drugo: _____

4. Koliko vremena možeš posvetiti volontiranju?

- Jedanput tjedno
- Više puta tjedno
- Nekoliko puta mjesečno
- _____

5. Imaš li neka zdravstvena ograničenja?

- Da _____
- Ne

Datum prijave: _____

Budući da većinu volontera u školskom volonterskom klubu čine učenici, odnosno djeca i mladi ispod 18 godina starosti, potrebno je pri prijavi za volontiranje zatražiti i pisanu suglasnost roditelja ili skrbnika, u skladu sa Zakonom o volonterstvu. Preporučujemo da pisanu suglasnost oblikujete tako da sadrži osnovne informacije o inicijativi koju pokrećete, cilj inicijative, sudionike, vrijeme susreta te kontakt podatke koordinатора volonterskog programa.

Primjer pisane suglasnosti zakonskog zastupnika

52

Poštovani roditelji,

u našoj školi pokrenuta je inicijativa organiziranja Volonterskog kluba učenika.

Volonterski klub pokreće se s ciljem razvoja pozitivnih društvenih vrijednosti u društvu i među učenicima. Obuhvatio bi zainteresirane učenike drugih razreda.

Želja nam je pružiti učenicima priliku da se razvijaju u cjelovite osobe, osnažujući svoje stavove i vještine kroz rad za dobrobit druge osobe i/ili za zajedničku dobrobit.

U sklopu Volonterskog kluba planirana je edukacija učenika o Zakonu o volonterstvu, kreiranju projekata, uspješnoj provedbi te timskom radu. Vjerujemo da će učenici kroz rad u klubu imati mogućnost:

- ojačati svoje komunikacijske vještine,
- proširiti svoju socijalnu mrežu,
- usvojiti nova znanja o zajednici i odgovornosti,
- razviti vještinu projektnog planiranja te
- kvalitetno provesti slobodno vrijeme.

Učenici će u Klubu imati priliku uključiti se u aktivnosti koje su usmjerene na rješavanje određene potrebe ili problema u okolini, a koje su kreirane s njihove strane.

Sastanci kluba održavali bi se petkom nakon nastave u trajanju od dva školska sata.

Vaše dijete izrazilo je želju uključiti se u rad Volonterskog kluba. Ovim putem molimo Vašu pismenu suglasnost za isto.

Suglasan/na sam da moje dijete (ime i prezime) bude uključeno u rad Volonterskog kluba.

Potpis roditelja

Zadodatne informacije, javite se koordinatoru Volonterskog kluba (ime i prezime), tel. _____.

Zahvaljujem,

Koordinator Volonterskog kluba

Nakon odabira volontera, a prije nego što ih uključimo u konkretne volonterske aktivnosti programa, potrebno ih je upoznati s pojmom i značajem volontiranja, prednostima volontiranja, pravima i obvezama volontera, našim volonterskim aktivnostima u ustanovi i zajednici te ostalim mogućnostima koje nudi naš volonterski klub.

Kada je u pitanju odabir načina na koji ćemo volonterima (učenicima, roditeljima ili volonterima iz zajednice) pojasniti i približiti volontiranje, moguće je više različitih opcija. Koordinatori mogu upoznati volontere s osnovnim pojmovima i informacijama u vezi s volontiranjem putem kratkih prezentacija. Isto je moguće organizirati u suradnji s volonterskim centrima putem radionica o volonterstvu.

Prva riječka hrvatska gimnazija

Nakon što učenici dobiju informaciju o održavanju volonterske akcije Volonterskog kluba PRHG, zainteresirani učenici prijavljuju se školskoj knjižničarki koja je ujedno i koordinatorica kluba. Ona ih upoznaje s onim što se od njih očekuje u određenoj volonterskoj akciji i u kojem vremenskom periodu. U kratkom intervjuu s njima ispituje njihovu motivaciju, situaciju u školi (jer od volontera se očekuje da su i dobri učenici), ispituje njihova očekivanja, nakon čega učenik sam donosi odluku hoće li se uključiti u volontersku akciju ili ne. Radionice o volonterstvu provode se s novim članovima na početku njihova volontiranja. Sastanci kluba organizirani su prema potrebi, a druženje svih članova na kraju prvog i drugog polugodišta neizostavni je događaj ovog volonterskog kluba.

Pored općih znanja i vještina za volontiranje, važno je volontere pripremiti za specifične skupine korisnika kao što su osobe s invaliditetom, djeca bez odgovarajuće roditeljske skrbi, osobe treće životne dobi i sl. Specifičnu edukaciju trebaju osigurati udruge i ustanove gdje se volontiranje odvija. Tu je jako važna komunikacija između koordinатора školskog volonterskog programa i koordinатора volontera u udruzi/ustanovi.

Radionice za volontere koje provode volonterski centri u Hrvatskoj

Volonterski centri u Hrvatskoj mogu upoznati učenike s volontiranjem putem radionica čiji je osnovni cilj upoznavanje sudionika o vrijednostima volonterstva i otvaranje dijaloga o mogućnostima za volontiranje u zajednici. Radionica pokriva sljedeće tematske cjeline: pojam i značaj civilnoga društva i volonterstva, zakonsko uređenje volonterstva, povijest i filozofija volonterstva, situacija volonterstva u RH i svijetu, dobrobiti i vrijednosti volontiranja, motivacija za volontiranjem, prava i obveze volontera, evidentiranje volonterskog angažmana, potvrda o kompetencijama stečenim kroz volontiranje, primjeri iz prakse.

Ovaj dio odnosi se na osnovno upoznavanje s pojmom volontiranja i uvođenjem u svijet volontiranja. Imajte na umu da su dodatne upute koje se odnose na specifične volonterske zadatke važne svakom volonteru, neovisno o tome jesu li oni učenici, roditelji ili volonteri iz zajednice.

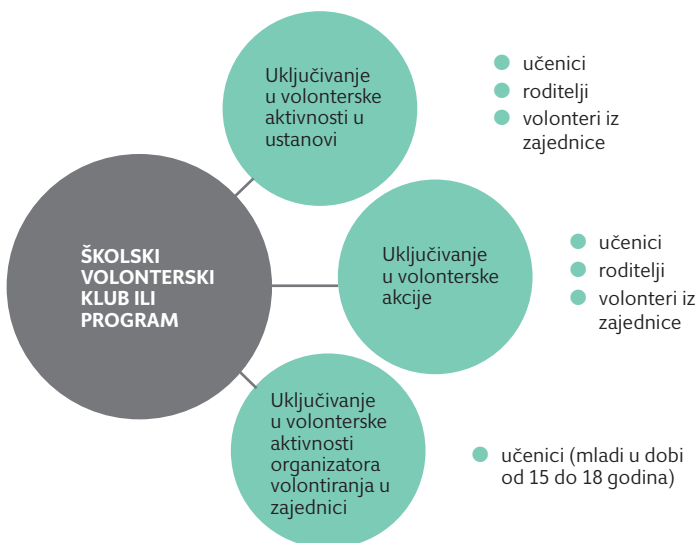
Osnovna škola Šime Budinića, Zadar

S pojmom volonterstva učenici Osnovne škole Šime Budinića u Zadru upoznaju se u sklopu predmeta Građanski odgoj i obrazovanje. Svake godine učenici posjete Volonterski centar Zadar koji za učenike pripremi zanimljive interaktivne radionice. Nakon toga učenici dobiju projektni zadatak da sami osmisle volontersku akciju koju će provesti uz pomoć učiteljice. Učenici su odlučili organizirati akciju uređenja mjesnog odbora, prikupljanja donacija za Zadarski azil za pse i igračkica za pedijatrijski odjel i dječji vrtić. Nakon prikupljenih donacija i igračkica, učenici su zajedno s učiteljicama organizirali prigodni program čitanja slikovnica u vrtiću i pomoć psima u Azilu.

4. UKLJUČIVANJE VOLONTERA U PROGRAM ŠKOLSKOG VOLONTIRANJA

Prije smo već opisivali na koji sve način odgojno-obrazovne ustanove mogu organizirati volontiranje u okviru aktivnosti školskog volonterskog kluba ili programa. Već smo spomenuli da školski volonterski program ili klub može biti organiziran unutar same ustanove, a u njega se mogu uključiti učenici, roditelji i volonteri iz zajednice. Osim toga, ustanova može uključivati svoje učenike u različite aktivnosti organizatora volontiranja u zajednici. Posljednje se odnosi uglavnom na mlade u sustavu srednjoškolskog obrazovanja, s obzirom na to da je za djecu primjereniji oblik uključivanja u odgoj za volontiranje. Ipak, zabilježeni su i primjeri uske suradnje osnovnih škola s organizatorima volontiranja u zajedničkom osmišljavanju i provedbi volonterskih akcija u zajednici. Volonterske akcije još su jedan od primjera i najčešće korišteni oblik poticanja i uključivanja mladih u volontiranje, a one se mogu organizirati neovisno o tome ima li ustanova školski volonterski klub ili program. I u volonterske akcije mogu se uključiti učenici, roditelji i volonteri iz zajednice.

54

Kada je uključivanje u volonterske aktivnosti u pitanju, u radu s učenicima uočava se da vole konkretnost i efikasnost i ne vole dugo čekanje na početak neke aktivnosti. Stoga je važno u što kraćem roku okupiti grupu zainteresiranih i izložiti im različite mogućnosti volontiranja u školi ili zajednici.

Dosadašnja praksa pokazuje da se učenici najčešće uključuju u različite volonterske akcije koje sami organiziraju.

Uključivanje učenika u volonterske aktivnosti unutar ustanove

Jedan je od načina uključivanja učenika u volonterske aktivnosti i osmišljavanje volonterskih programa unutar samih ustanova. To je posebno značajno za osnovne škole s obzirom na to da Zakon o volonterstvu volonterske aktivnosti djece prepoznaje kao aktivnosti odgoja za volontiranje koje se mogu odvijati isključivo u odgojno-obrazovne svrhe i pod nadzorom stručnog osoblja. U skladu s tim, učenici osnovnih škola najčešće volontiraju unutar škole ili osmišljavajući volonterske akcije zajedno s koordinatorom. To nikako ne isključuje srednje škole, dapače, volonterski program unutar srednje škole može pridonijeti unaprjeđenju nastave u cjelini.

Volonterske aktivnosti u koje su učenici uključeni mogu varirati od provođenja kratkotrajnih akcija do provedbe projekata, mogu se odnositi na pomoć grupi korisnika ili pojedincima i mogu se odnositi na aktivnosti usmjerene prema vršnjacima, prema starijima ili prema mlađima, kulturu, ljudska prava, ekološki rad, rad sa životinjama itd. Volonterski klub pruža mogućnost da učenici budu uključeni i u volonterske aktivnosti koje je organizirao netko drugi. Na taj se način klub može povezivati s drugim klubovima i zajedno djelovati.

Primjeri volonterskih aktivnosti u školama:

- vršnjačka pomoć u učenju
- pomoć učenicima koji su bili odsutni u nadoknadi gradiva
- pomoć nastavnicima u pripremi zanimljivih sadržaja za učenike
- pomoć koordinatoru u provedbi volonterskog programa
- kreiranje info oglasnika za učenike, nastavnike i roditelje i sl.

Pri organiziranju programa volontiranja važno je u pripremnu fazu uključiti i učenike, istražiti koja su područja interesa samih učenika - jesu li to djeca, mladi, osobe treće životne dobi, nemoćni, osobe s teškoćama u razvoju, ekologija, ljudska prava, kultura, beskućnici itd.

Kod definiranja vrsta aktivnosti, dobro je istražiti probleme škole ili okruženja u kojem se škola nalazi. Primjerice, veliki broj učenika s lošijim školskim uspjehom nema dodatnu osiguranu podršku u učenju, učenici prvih razreda srednjih škola koji stignu u učenički dom budu pomalo izgubljeni u novom gradu, školska knjižnica ima mali knjižni fond, nedovoljan je broj aktivnosti za učenike, učenicima prvog razreda osnovne škole potrebna je dodatna pomoć u savladavanju čitanja itd.

Propitujući potrebe u zajednici, učenici razvijaju svoje poglede na svijet, svoju bližu i širu okolinu. Dodatno se senzibiliziraju za probleme i uče o povezanosti različitih uzroka i posljedica.

Promišljajući kako odgovoriti na neku potrebu, riješiti neki problem, u okviru resursa s kojima oni raspolažu, uče kako u životu pristupati rješavanju kroz odgovor na pitanja: "Što ja mogu učiniti? Kako mogu doprinijeti?"

U procesu planiranja i same provedbe, bilo dužeg projekta ili kratkoročne akcije, razvija se vještina planiranja i organiziranja vremena, delegiranja i izvršavanja zadataka, no i rada u timu.

Uključenost u praćenje tijeka provedbe te procjene provedbe uči ih kako da konstruktivno iskoriste iskustvo kroz koje prolaze ili su prošli. Također, ovakav angažman omogućuje im učenje volontiranjem koje kasnije u nastavi možete povezati i s ishodima učenja.

Svim stečenim vještinama, usvojenim znanjima i kontaktima, mogu se koristiti u svom školskom okruženju, obiteljskom, prijateljskom i kojem god drugom požele.

Korisni alati i vježbe za uključivanje učenika u prepoznavanje problema u zajednici

Dvije slike

Podijelite učenicima fotografije/izreske iz novina koji će prikazivati pojedine dobne skupine i moguće probleme. Npr. pronađite sliku osobe treće životne dobi koja ukazuje na usamljenost i nedovoljnu brigu okoline o njoj i sliku na kojoj se vidi da je osoba stara i onemoćala, no da je zadovoljna jer će biti netko pored nje; mladog djeteta koje se bezbrižno igra s vršnjacima i drugu sliku koja će prikazivati bolesno dijete; sliku odmora u uređenom parku/igralištu/prirodi i sliku zapuštenog parka/igrališta/prirode koje će biti prazno i od kojeg će osobe okretati glavu i sl.

Positivne slike označite zelenim oznakama (npr. zelenim naljepnicama), a negativne crvenim (npr. crvenim naljepnicama). Pitajte ih što bi oni željeli za sebe i svoje najmilije, slike s kojim oznakama. Pitajte ih mogu li oni na to kako utjecati. Zapišite njihove odgovore.

Pitajte ih žele li pozitivne slike i za druge stanovnike grada, regije... Ako ne, provjerite zašto ne. Pitajte ih što misle može li čovjek očekivati da mu drugi pruže nešto što on nikome ne pruža.

Potrebni materijali: fotografije/izresci iz novina, oznake u bojava

Upoznajem okolinu

Predstavite učenicima različite aktere u zajednici koji rade na rješavanju aktualnih problema - što rade centri za socijalnu skrb, domovi za djecu s teškoćama, domovi za stare i nemoćne, bolnice, udruge, ministarstva itd. Navedite njihove specifičnosti i način rada.

Pitajte ih može li se tu još što učiniti. Tko bi to trebao i mogao učiniti? Pitajte ih možete li vi kao klub osmišljavati akcije za izgradnju boljeg, ljepšeg, s više ljubavi, s više solidarnosti, s više pripadanja, s više izbora, s više slobode..., nešto što će nadopuniti rad navedenih aktera.

Krug papirića

Podijelite učenicima papiriće. Predložimo svakom učeniku po dva papirića. Na papir neka napišu područje u kojem bi voljeli djelovati.

Moguća područja: djeca, mladi, stariji i nemoćni, osobe s invaliditetom, zaštita i briga o zdravlju, zaštita okoliša, zaštita životinja, umjetnost i kultura, obrazovanje, sport, ljudska prava, izgradnja mira i demokracije, beskućnici, djeca i mladi bez odgovarajuće roditeljske skrbi ili nešto drugo.

Prikupite papiriće i provjerite koja se područja najviše pojavljuju. Ispišite ih vidljivo i dogovorite koja će područja biti vaša okupacija.

Ponovo podijelite učenicima papiriće i zamolite ih da na njih zapišu neke probleme, poteškoće i potrebe na koje nailazi skupina korisnika iz onih područja koja su bila najviše spomenuta u prethodnom koraku.

Grupirajte dobivene papiriće sukladno navedenim problemima. Za svaki problem/potrebu/poteškoću postavite učenicima pitanje: Što možemo učiniti kako bismo odgovorili na tu potrebu?

Zapišite sve prijedloge. Kada su svi prijedlozi zapsani, raspravite o tome možete li vi provesti takvu vrstu aktivnosti s obzirom na resurse koje imate. Ako se pojavi interes za više aktivnosti, dogovorite s članovima kojoj ćete se aktivnosti prvo posvetiti. Dogovorite redoslijed provedbe pojedinih.

Moguće je da na papirićima neće biti određenih problema/potreba/poteškoća skupine korisnika ili područja koje ste odabrali. Moguće je i da navedene potrebe/poteškoće/problemi iz nekog razloga nisu relevantni. Predložimo da provjerite u postojećim udrugama i/ili javnim ustanovama namijenjenima određenoj skupini korisnika koje su aktualne potrebe i možete li vi dati svoj doprinos njihovu rješavanju.

Potrebni materijali: papirići različitih boja

Regionalni volonterski centri više od 10 godina rade s učenicima na postavljanju i razvoju volonterskih klubova. U svom radu informiraju učenike o volontiranju, o mogućnostima djelovanja školskih volonterskih klubova te podučavaju učenike osnovnim koracima u osmišljavanju volonterske akcije. Nakon početne edukacije, učenicima je omogućena dodatna podrška, a volonterski centri u kontinuiranom su kontaktu i surađuju s koordinatorima školskih volonterskih klubova.

Uključivanje učenika u volonterske akcije

Volonterske akcije na vrlo učinkovit način doprinose promicanju volonterstva i omogućavaju volontiranje svim ljudima na lokalnoj i međunarodnoj razini i time doprinose rješavanju problema te osnaživanju i razvoju pojedinaca i društva.

Njihova je učinkovitost u sljedećim razlozima:

- doprinose rješavanju konkretnih problema u zajednici u vrlo kratkom roku
- daju mogućnost ostvarivanja vrlo raznolikih ciljeva i podrške raznim ciljanim skupinama
- nude mogućnost uključivanja velikog broja volontera raznih profila i drugih aktera u zajednici
- snažan su mehanizam povezivanja i umrežavanja građana, lokalne uprave, udruga, ustanova i dr.
- postižu veliku vidljivost rezultata
- vrlo su učinkovit način promocije volonterstva - konkretan primjer i rezultati potiču druge aktere na uključivanje

Nakon što smo odabrali aktivnost koja će odgovoriti na određeni problem ili potrebu, važno je izraditi operativni plan koji će sadržavati plan zadataka uz navođenje odgovorne osobe i roka provedbe. Dobro je razmisliti o mogućim suradnicima, nagrađivanju uključenih te upoznati ostale učenike, a i širu javnost o aktivnostima.

Koraci u organizaciji volonterske akcije:

Pripremna faza

- Identificiranje potreba u zajednici te određivanje prioriteta
- Definiranje cilja akcije (mora biti mjerljiv, ostvariv, realan)
- Pronalaženje potencijalnih suradnika (ustanova i udruga iz okruženja)
- Identificiranje organizacijskog tima (koordinator volontera, osoba za odnose s javnošću, logistička podrška, volonteri itd.)
- Izrada detaljnog akcijskog plana (jasno definiranje zadataka i uloga, vremenski raspored, određivanje volonterskih pozicija i potreban broj volontera te ostali potrebni resursi i sl.)
- Nabava potrebnih materijala
- Najava volonterske akcije u medijima

Provedbena faza

- Doček i dobrodošlica volonterima
- Raspoređivanje volontera, upoznavanje s dnevnim rasporedom te podjela radnih materijala
- Provedba aktivnosti (osigurati dobru raspodjelu poslova i stalnu komunikaciju u organizacijskom timu...)
- Druženje uz zakusku te zahvala volonterima i suradnicima

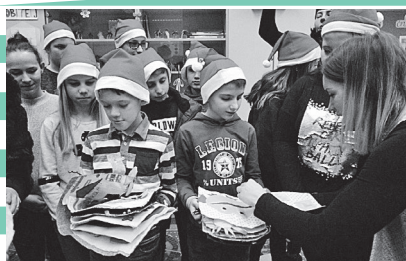
Završna faza

- Evaluiranje akcije s volonterima i suradnicima kroz razgovor ili upitnike (sagledati sve učinjeno, a posebno obratiti pozornost na eventualne propuste te zaključke uzeti u obzir pri planiranju sljedećih akcija)
- Evaluiranje akcije unutar organizacijskog tima
- Izrada izvještaja o održanoj akciji
- Promocija volonterske akcije

U nastavku donosimo nekoliko primjera uspješnih volonterskih akcija.¹⁶

Izrada taktilnih knjiga za prijatelje iz posebnog razrednog odjela Osnovna škola Omišalj

U školskoj godini 2018./19. u Osnovnoj školi Omišalj s radom počinje posebni odjel za djecu s teškoćama Centra za odgoj i obrazovanje Rijeka, područni odjel Dobrinj. To je volontere školskog volonterskog kluba „Školski anđeli“ potaknulo na promišljanje kako prijateljima iz posebnog odjela uljepšati dolazak i boravak u novoj sredini. Izradili su taktilne knjige za svoje nove prijatelje koje su im poklonili za Božić. Na taj su način „Školski anđeli“ postali pomoćnici Djeda Božićnjaka. Za volontersku akciju dobili su priznanje za najuspješniju volontersku inicijativu projekta „Vollumen“ koji su provele Udruga Delta i Udruga za razvoj civilnog društva Smart te nagradu „Otisak srca“ Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva. Za izradu taktilnih knjiga bilo je potrebno 30 volontera, 100 volonterskih sati i dva i pol mjeseca volontiranja.

¹⁶ U pripremi opisa volonterskih akcija sudjelovale su nastavnice i stručne suradnice škola koje koordiniraju školske volonterske klubove.

Luški šušur

Osnovna škola Lučac, Split

Tradicionalno svake godine Osnovna škola Lučac provodi volontersku akciju „Luški šušur“ kojom pomaže najosjetljivijim skupinama u društvu na način da dijelom donacijskih sredstava pomogne jednoj određenoj skupini te poteškoće njenih članova približi učenicima, a dijelom sredstava pomogne i učenicima škole i njihovim obiteljima. Dio usmjere i na troškove organizacije samog događaja, kupnju pomagala i sredstava za kvalitetniji rad i obrazovanje te stručna usavršavanja učitelja.

Tijek akcije:

- Tijekom godine svi zainteresirani učitelji sa svojim učenicima pripremaju i izrađuju rukotvorine namijenjene izložbenoj donacijskoj prodaji na dan Šušura. U pripremi materijala sudjeluju i roditelji.
- Priprema prigodnog programa.
- Informiranje bliske rodbine, susjeda, prijatelja o samoj akciji te načinu na koji istu mogu poduprijeti.
- Prikupljanje donacija namijenjenih Lučtriji za Luški šušur. Kontaktiranje sa svim prijateljima i suradnicima škole (Gradska knjižnica Marka Marulića, Gradsko kazalište mladih, Gradsko kazalište lutaka, Hrvatsko narodno kazalište, udruge i klubovi, muzeji, galerije, privatna poduzeća i tvrtke roditelja učenika...).
- Pakiranje prikupljenih donacija.
- Numeriranje lučtrijskih brojeva i pečatiranje.
- Kako bi „Luški šušur“ pronašao put do svih zainteresiranih građana, o akciji budu obaviještene medijske kuće.
- Prodaja na sam dan akcije na štandu u dvorištu škole.

Ovom akcijom škola se želi približiti lokalnoj zajednici, kao i lokalnu zajednicu približiti školi, odgajati socijalno osjetljive pojedince koji će stasati u vrijedne i sretno članove društva s posebnim razumijevanjem za osjetljive skupine, poticati poduzetnički duh, građansku inicijativu, toleranciju i suradnju.

Boranka

Obrtna tehnička škola, Split

U listopadu 2018. volonteri Volonterskog kluba OTŠ sudjelovali su u volonterskoj akciji „Boranka“ čiji je cilj bio pošumljavanje opožarenog područja na području Zvezdanog sela Mosor.

U akciji pošumljavanja sudjelovalo je 16 učenika koji su kopali rupe, u njih stavljali sadnice, zatrpavali rupe i zalijevali novoposađena stabla. Akciju je organizirao Savez izviđača Hrvatske u suradnji s Hrvatskim šumama i HGSS-om, a u akciji su sudjelovali brojni volonteri iz različitih udruga i institucija.

Uspješno je posađeno 1000 sadnica borova.

Donacija naočala potrebitima

Tehnička škola Ruđera Boškovića, Zagreb

Veliki dio volontera Volonterskog kluba D.U.R. optičke je struke te je pri pokretanju kluba odlučio učiniti nešto dobro u svom području obrazovanja. Kako bi osigurali korekcijske naočale šticećenicima Dnevnog boravka za beskućnike Domnade, kontaktirali su s profesorima studija optometrije Veleučilišta Velika Gorica koji su se rado odazvali pozivu i sa svojim studentima izvršili pregled vida šticećenicima Doma nade. Tvrtka Essilor osigurala je kvalitetne naočalne leće, nekolicina optičkih servisa poklonila je okvire, a volonteri škole pomogli su osobama stručnim savjetima pri odabiru okvira u koje su kasnije i ugradili leće prema individualnim receptima. Organizaciju akcije preuzela je tvrtka Essilor Hrvatska u suradnji s Veleučilištem Velika Gorica, a 2018. godine s L'Occitaneom Hrvatska i L'Occitane Zakladom donirali su dioptrijske naočale za 100 osoba. Akciju je podržala i humanitarna zaklada Lions. Volonteri škole ugradili su leće u okvire, a zahvaljujući ovom projektu, dobili su na posudbu najsuvremeniji Essilorov automatski stroj za brušenje leća na kojem su učenici sa zadovoljstvom radili.

Zimska kreativna škola „Graditelji“ Graditeljsko-geodetska škola Osijek

Zimska kreativna škola „Graditelji“ sastoji se od trodnevnikih radionica koje organizira Graditeljsko-geodetska škola Osijek u suradnji s Građevinskim i arhitektonskim fakultetom Osijek. Kako bi ovaj projekt bio uspješan, škola je ostvarila suradnju s lokalnom zajednicom, u njega uključuje učenike, nastavnike te vanjske suradnike. Ideja je ovog projekta učenicima tijekom zimskog odmora ponuditi radionice u kojima će svoje slobodno vrijeme provesti kvalitetno i kreativno, učeći kroz igru i druženje. Radionice su iz područja arhitekture, graditeljstva i umjetnosti, a potiču stvaralački rad kod djece, omogućuju polaznicima stjecanje različitih praktičnih vještina te ostvaruju unaprijed dogovorenu temu koju nadalje razrađuju izražajnim sredstvima za pojedino kreativno područje. Treći dan Škola je otvorena za javnost te se mogu pogledati uradci polaznika.

U tri je godine oko 450 polaznika, djece i mladih u dobi od 6 do 21 godine pohađalo više od 30 kreativnih radionica. Voditelji radionica su volonteri: nastavnici Graditeljsko-geodetske škole Osijek, bivši učenici, vanjski suradnici (arhitekti, arheolozi, dizajneri, treneri i voditelji sportskih aktivnosti). Zimsku kreativnu školu podupire lokalna zajednica. Hotel Osijek osigurava topli obrok, prehrambene proizvode doniraju njihovi partneri, a GPP polaznicima osigurava besplatan gradski prijevoz.

Oko 30 sadašnjih i nekolicina bivših učenika škole sudjeluje u radu Zimske škole. Učenici asistiraju u vođenju radionica, volontiraju u kuhinji, animiraju najmlađe te se brinu o njima do dolaska roditelja, u suradnji s voditeljima pripremaju završne izložbe otvorene za javnost.

Volontiranjem u Zimskoj školi učenici prepoznaju ulogu pojedinca u zajednici, uče prava i obveze volontera, primjenjuju organizacijske sposobnosti i izgrađuju samopouzdanje, razvijaju kreativnost i empatiju.

Uključivanje učenika u aktivnosti organizatora volontiranja u zajednici

Mnoge škole imaju različite kontakte u zajednici (s udrugama i ustanovama) te na taj način mogu doći do informacija o potrebama za volonterima u zajednici. U istraživanje potreba u zajednici mogu biti uključeni i sami učenici.

Ako volontere uključujemo u različite aktivnosti u zajednici, najbolje je prije prvog susreta prikupiti informacije i pripremiti listu volonterskih aktivnosti u koje se mogu uključiti u školi i zajednici (popis udruga, ustanova, volonterskih akcija) te im pomoći ostvariti prve kontakte s organizacijom u zajednici u kojoj žele volontirati.

Organizacije civilnoga društva najveći su generator volonterskih aktivnosti u zajednici. U svojem radu pokrivaju sva područja: djeca, mladi, osobe s teškoćama u razvoju, osobe treće životne dobi, beskućnici, ljudska prava, zaštita okoliša, kultura i dr.

No, uključivanje učenika u volonterske aktivnosti u organizacijama civilnog društva, još uvijek je nedovoljno razvijeno. U posljednje se vrijeme primjećuje pozitivan trend suradničkih odnosa odgojno-obrazovnih ustanova i različitih udruga. Osim udruga, najčešći su organizatori volonterskih aktivnosti javne ustanove iz područja socijalne skrbi. Domovi za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi ili osobe treće životne dobi i drugi,

u najvećem broju slučajeva otvoreni su za organiziranje volonterskih aktivnosti.

Osim toga, volonterski centri raspolažu sa širokom bazom organizatora volontiranja koji preko njih traže volontere, a potrebe za volonterima objavljuju se i na internetskim stranicama volonterskih centara. Neke od volonterskih pozicija dostupne su osobama koje su navršile 15 godina. Potrebe za volonterima moguće je pretražiti i putem nacionalne internetske platforme volontera i organizatora volontiranja: <https://pozitivo.vcz.hr/>

Učenike srednjih škola moguće je uputiti na volontiranje u različite udruge i ustanove jer je većina njih starija od 15 godina i Zakon o volontiranju omogućuje im volontiranje uz pismeni pristanak roditelja, tj. skrbnika. Kod upućivanja učenika na volontiranje u zajednicu, važno je informirati njihove roditelje i osigurati njihovu suglasnost. Pismeni pristanak roditelja potreban je za sve maloljetnike neovisno o tome odvijaju li se volonterske aktivnosti unutar škole ili u zajednici.

Ugovor mogu sklopiti osobe s navršениh 15 godina i starija maloljetna osoba, no uz suglasnost zakonskog zastupnika. Sadržaj ugovora definiran je Zakonom i prema njemu bitne su odrednice ugovora o volontiranju:

- podatci o ugovornim stranama te njihovu prebivalištu, odnosno sjedištu
- mjesto i vrijeme trajanja volontiranja
- volonterske aktivnosti ili usluge koje će obavljati
- prava i obveze volontera i organizatora
- način osiguravanja ugovorenih prava volontera
- informacije o osobnoj sigurnosti tijekom volontiranja
- troškovima (ako ih ima) i načinu naknade (ako je tako dogovoreno)
- obliku prestanka ugovora

60

Ugovor o volontiranju

Zakon o volonterstvu predvidio je sklapanje ugovora o volontiranju i to u usmenom ili pisanom obliku. Ipak, Zakonom su točno definirane situacije u kojima je obvezno sklapanje ugovora o volontiranju u pisanom obliku:

- volontiranje povezano s povećim rizicima za život i zdravlje volontera
- volontiranje stranih državljana u Republici Hrvatskoj
- volontiranje domaćih državljana u inozemstvu
- dugotrajno volontiranje
- volontiranje s djecom, osobama s invaliditetom, starim i nemoćnim te bolesnim osobama i onima lišenim poslovne sposobnosti (potpuno ili djelomično)
- na zahtjev volontera

Primjer mogućeg ugovora o volontiranju

NAZIV ORGANIZACIJE, sa sjedištem u (mjesto), (adresa sjedišta), OIB: _____, zastupana po (ime i prezime te funkcija osobe ovlaštene za zastupanje) (u daljnjem tekstu **Organizator volontiranja**)

i
volonter/ka (ime i prezime volontera) s prebivalištem u (mjesto), (adresa prebivališta), OIB: _____ (u daljnjem tekstu **Volonter/ka**)

temeljem članka 19. stavka 1. Zakona o volonterstvu (NN 58/07 i 22/13), sklopili su u (mjesto), (datum i godina)

UGOVOR O VOLONTIRANJU

Članak 1.

Volonter/ka se ovim ugovorom obvezuje dobrovoljno, besplatno i bez zasnivanja radnog odnosa pružati volonterske usluge na volonterskoj poziciji (naziv volonterske pozicije).

Članak 2.

U pružanju volonterskih usluga iz članka 1. ovog ugovora, kao (naziv volonterske pozicije), volonter/ka se obvezuje i ovlašćuje obavljati poslove:

1. (navesti zadatke koje će volonter/ka obavljati)
- 2.
- 3.

Članak 3.

Volonter/ka počinje volontirati (upisati datum i godinu), i volontirat će u trajanju od (upisati broj sati) sati tjedno.

Članak 4.

Organizator volontiranja prihvaća volonterske usluge volonter/ke u navedenom razdoblju na volonterskoj poziciji pod nazivom (naziv volonterske pozicije).
Organizator volontiranja potvrđuje da poslovi koje će volonter/ka obavljati nemaju obilježja poslova za koje se osniva radni odnos sukladno Zakonu o radu, niti stručno osposobljavanje za rad u smislu članka 59. Zakona o radu.

Članak 5.

Mjesto volontiranja je u (navesti prostorije ustanove ili teren), s tima da se Volontera/ku može uputiti i u drugo mjesto volontiranja po nalogu Organizatora volontiranja.

Članak 6.

Volonter/ka se obvezuje prisustvovati edukaciji vezanoj uz obavljanje preuzetih obveza koju će osigurati organizator volontiranja.
Volonter/ka se obvezuje pružati volonterske usluge odgovorno i ozbiljno te sukladno opisu posla i u skladu s uputama koje primi od organizatora volontiranja. Pri pružanju volonterskih usluga volonter/ka se obvezuje pridržavati dobivenih uputa i od njih ne odstupati. Ako volonter/ka odstupa od dobivenih uputa, odgovara za svaku štetu koja bi iz njegovih/njezinih postupaka proizašla.
Volonter/ka je upoznat/a i suglasan/na da sve povjerljive informacije koje se tiču organizatora volontiranja i volonterskog mjesta na kojemu radi mora čuvati i ne smije dijeliti s trećim osobama.
Volonter/ka se obvezuje svoje odgovornosti i dužnosti poštivati te se prema ugovorenim poslovima odnositi na odgovoran i ozbiljan način, u skladu sa Zakonom o volonterstvu, Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o volonterstvu, Etičkom kodeksu volontiranja te ostalim propisima koji uređuju područje volontiranja.

Članak 7.

Volonterske usluge iz članka 2. ovog ugovora volonter/ka pruža na vlastitu odgovornost.

Članak 8.

Organizator volontiranja obvezuje se prije početka pružanja volonterskih usluga osigurati volonteru/ki upute za rad i edukaciju adekvatnu zahtjevima poslova na kojima će volontirati.

Organizator volontiranja se obvezuje volontera/ku upoznati s njegovim/njezinim pravima i obvezama, kao i pravima i obvezama organizatora volontiranja, koji proizlaze iz Zakona o volonterstvu (Narodne novine 58/07 i 22/13).

Organizator volontiranja obvezuje se tijekom ugovorenog trajanja volontiranja osigurati volonteru/ki podršku i nadzor od strane svojih djelatnika.

Organizator volontiranja upoznat je s obvezom izdavanja potvrde o volontiranju po završetku njegova/njezina volonterskog angažmana u kojoj trebaju biti navedeni svi bitni podaci predviđeni člankom 34. Zakona o volonterstvu i člankom 20. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o volonterstvu.

Organizator volontiranja upoznat je s obvezom redovne evidencije volonterskih sati koje prikupi volonter/ka te obvezom podnošenja godišnjeg izvještaja o istima Nadležnom tijelu, sukladno članku 33. Zakona o volonterstvu i člankom 27. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o volonterstvu.

Organizator volontiranja potvrđuje da je upoznat sa svim ostalim obvezama koje za njega kao organizatora volontiranja proizlaze iz Zakona o volonterstvu, Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o volonterstvu i Etičkog kodeksa volontiranja te ostalim propisima koji uređuju područje volontiranja te da će se pridržavati njima propisanih standarda prilikom rada s volonterom/kom.

Članak 9.

Organizator volontiranja osigurat će naknadu troškova nastalih volontiranjem u skladu sa Zakonom o volonterstvu.

Članak 10.

Ugovor o volontiranju može bilo kada jednostrano raskinuti volonter/ka ako se na to odluči ili organizator volontiranja. Organizator volontiranja može raskinuti ugovor o volontiranju kada prestane potreba za volontiranjem, kada nije u mogućnosti osigurati uvjete za dalje volontiranje, kad utvrdi da volonter/ka ne ispunjava ugovorene obveze ili kad se ispuni uvjet određen ugovorom o volontiranju.

Ugovorne strane zadržavaju pravo na sporazumni raskid ugovora koji treba biti najavljen najmanje četrnaest (14) dana prije raskida ugovora i pri kojem će se dati jasna objašnjenja i razlozi za raskid ugovora.

Članak 11.

Volonter/ka izjavljuje i svojim potpisom potvrđuje da ne postoje okolnosti koje mu/joj onemogućuju ili ga/ju bitno ometaju u obavljanju aktivnosti iz ugovora o volontiranju ili koje ugrožavaju život i zdravlje osoba s kojima će tijekom volontiranja dolaziti u kontakt.

Članak 12.

Sve ugovorne strane potvrđuju da su upoznate s pravima i dužnostima temeljem Zakona o volonterstvu i temeljem Ugovora te ih prihvaćaju vlastoručnim potpisom.

Ovaj Ugovor sačinjen je u dva istovjetna primjerka. Jedan primjerak zadržava volonter/ka, a drugi primjerak zadržava Organizator volontiranja.

U (mjesto) (datum i godina)

Organizator volontiranja:

Volonter/ka:

U slučaju školskog volontiranja, odredbe o potpisivanju ugovora odnosit će se na volontere iz zajednice koje uključujete u volontiranje u vašoj ustanovi te na uključivanje roditelja u volontiranje.

Ako se radi o uključivanju učenika srednjih škola u aktivnosti drugih organizatora volontiranja u zajednici, tada je moguća situacija u kojoj svaki učenik potpisuje individualne ugovore s organizacijom u kojoj volontira. Kada je uključivanje učenika dogovoreno kao dio školskog volonterskog programa, moguće je i potpisivanje sporazuma o suradnji između organizacije u zajednici i vaše odgojno-obrazovne ustanove u kojem je jasno navedeno kako su planirane aktivnosti koje se održavaju izvan odgojno-obrazovne ustanove dio programa školskog volontiranja, a učenike se upućuje u suradničku organizaciju za obavljanje konkretnih volonterskih zadataka.

U slučaju volontiranja u kojem je volonter iz zajednice ili roditelj uključen u program školskog volontiranja u izravnom kontaktu s djecom i mladima, obvezni sastavni dio ugovora o volontiranju je pisana izjava volontera da nije počinio kazneno djelo protiv života i tijela, spolne slobode i spolnog ćudoreda te braka, obitelji i djece.

Osim toga, kao organizator volontiranja, odgojno-obrazovna ustanova dužna je pribaviti posebno uvjerenje o podacima iz kaznene evidencije te druge dokaze da volonteru nije izrečena neka od mjera iz članka 9. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o volonterstvu i članka 10. Zakona o volonterstvu.¹⁷

Primjere izjave te zahtjev za izdavanje posebnog uvjerenja moguće je pronaći na internetskim stranicama regionalnih volonterskih centara u Hrvatskoj.

¹⁷ O tomu smo pisali u poglavlju *Planiranje uključivanja volontera*.

5. PRAĆENJE/PODRŠKA VOLONTERSKIH AKTIVNOSTI

Praćenje, odnosno podrška tijekom volonterskih aktivnosti jedan je od najvažnijih segmenata školskog volonterskog programa, posebice kada kao volontere uključujemo učenike. U praćenju volontera važnu ulogu imaju koordinatori volontera koji se ponekad mogu naći i u svojevrsnoj ulozi mentora učenicima volonterima.

63

Uloga koordinatora u procesu praćenja volontera:

- pružanje kontinuirane podrške učenicima
- rješavanje nastalih izazova u volontiranju
- održavanje motivacije volontera
- kreiranje prostora za učenje i stjecanje novih kompetencija
- davanje povratne informacije

U svakoj aktivnosti, pa tako i u volonterskoj, mogu se pojaviti određeni izazovi. Uvijek je lakše ako znamo da se u svakom trenutku nekome možemo obratiti za podršku. Čak i onda kada se ne susrećemo s poteškoćama, dobro je znati da imamo nečiju podršku. Upravo je tu važna uloga koordinatora koji u odgojno-obrazovnoj ustanovi često preuzima i ulogu supervizora. Praksa je pokazala da superviziju i koordinaciju mogu raditi i različite osobe što ovisi o mogućnostima same ustanove.

Koordinator ima dvojaku ulogu u programu školskog volontiranja. Prije svega, konstantno daje podršku volonterima kroz njihov volonterski angažman te im pomaže da se osjećaju dobro u vezi s onim što rade. S druge strane, koordinator će se često naći i u ulozi supervizora te je zbog toga jako važno pratiti volontere za vrijeme njihovih volonterskih aktivnosti (propitivati njihovo zadovoljstvo

trenutnim volonterskim aktivnostima u koje su uključeni, izazove s kojima su se susretali, pomoći im u rješavanju eventualnih problema, pomoći im u identificiranju stečenih znanja, vještina i iskustava...).

Dosadašnja praksa u školama pokazuje kako su najučinkovitiji redovni supervizijski sastanci s volonterima jedanput mjesečno ili, ovisno o potrebama volontera, i češće individualno. Kao najbolja praksa pokazalo se organiziranje supervizijskih sastanaka u stalnim terminima i na istom mjestu kako bi se olakšalo organiziranje u skladu s drugim obvezama učenika. Supervizijski sastanci osiguravaju redovito praćenje učestalosti i kontinuiteta učeničkog angažmana, tj. koliko je volonterskih sati imao svaki volonter, na kojim je volonterskim aktivnostima bio angažiran, što će kasnije mentoru poslužiti za evidenciju i sumiranje rezultata programa volontiranja u školi.

64

Obrtna tehnička škola, Split

Prostor školske knjižnice mjesto je susreta volonter-skog kluba.

Prvi su susreti redovito distancirani i ukočeni, međutim s vremenom učenici postaju opušteniji, počinju se družiti, razvijaju osjećaj pripadnosti specifičnoj grupi, u konačnici i svojoj školi.

Nakon odrađenih akcija obvezno se sastaju uz grikalice i komentiraju odrađeno i svoje doživljaje.

Svakako se učenicima na ovaj način daje povratna informacija da se vrednuje njihov trud, čime se nastoji sustavno jačati njihovo pozitivno poimanje sebe i svojih kapaciteta.

Neovisno o tome volontiraju li učenici u aktivnostima organiziranima u školi ili u zajednici, redoviti supervizijski sastanci koji pomažu u praćenju kako su učenici doživjeli svoj volonterski angažman, čime su pridonijeli, što se postiglo, kako će to komu pomoći i poboljšati život te što se još može učiniti, pomoći će i njima i vama kao mentoru. Osim toga, time će se omogućiti veća uključenost učenika i

pomoći im da uvide kako su dio jedne cjeline i da zajedno mogu doprinijeti promjenama na bolje.

Koristan savjet...

Na svakom susretu jedan učenik može bilježiti najvažnije informacije i dogovore i prosljediti ih kasnije članovima grupe. Tako ćete postići da svatko uvijek zna svoje zadatke „crno na bijelo“ koji su dogovoreni na sastancima. To ovisi o dobi učenika s kojima ćete raditi. Ako vam bilježenje i prosljeđivanje informacija nije značajno, svaki susret može zabilježiti drugi učenik. Tako ćete dobiti dnevnik vaše grupe koji će vam moći poslužiti kao dokumentacija, podsjetnik, inspiracija za učenje drugih generacija.

Kao što smo i prije naglašavali, razvoj volontiranja u odgojno-obrazovnim ustanovama ima izražen odgojni karakter koji se u slučaju volontiranja upravo ogleda u prijenosu vrijednosti, ali i u usvajanju novih životnih vještina i kompetencija koje ne stječemo formalnim obrazovanjem. Volontiranje predstavlja priliku za učenje. Koordinator volontera imaju ključnu ulogu za učenike u procesu učenja prilikom volontiranja. Oni mogu pomoći učenicima da lakše definiraju naučeno te im ukazati na koji način su stečena znanja i vještine važne za njihov daljnji obrazovni proces te za njihov osobni rast i razvoj. Ovo je možda najvažniji razlog što koordinator školskog volonterskog programa ponekad nazivaju i mentorom koji u sebi ima snažan potencijal za osiguranje podrške i pozitivne promjene u životu učenika u bilo kojem dijelu njegova života.

Kako biste dodatno osnažili ulogu koordinatora u procesu praćenja i pružanja podrške:

- *Pomozite im otkriti motivaciju i inspiraciju.*
- *Ukažite im na prednosti koje za njih nosi volontiranje – nova znanja, vještine i iskustvo.*
- *Dajte volonterima povratnu informaciju o rezultatima njihova angažmana.*
- *Ukažite im kako njihov trud utječe na druge ljude i korisnike.*
- *Dopustite im da sami organiziraju vrijeme koje će posvetiti volontiranju.*
- *Ponudite im volontiranje prilagođeno njihovim vještinama i mogućnostima.*
- *Komunicirajte s volonterima redovito.*
- *Pojasnite im važnost preuzimanja njihove osobne odgovornosti za odabrani volonteriški angažman.*

su i korisne za aktivno sudjelovanje u društvu, veću zapošljivost te osobni razvoj. Zato je ono usko povezano s konceptom cjeloživotnog učenja, kao doprinos razvoju osobnih potencijala.

Upravo kako bi se volontiranje učinilo vidljivijim na tržištu rada, ali i u daljnjem obrazovanju, izmjenama i dopunama Zakona o volonterstvu 2013. godine omogućeno je izdavanje Potvrde o kompetencijama (znanjima, vještinama, stavovima i iskustvima) stečenim kroz volontiranje onim volonterima koji su u dugoročnom volonteriškom angažmanu, odnosno koji volontiraju redovito i kontinuirano, na tjednoj osnovi u razdoblju od najmanje tri mjeseca bez prekida.

Volontiranjem se stječu raznovrsna praktična iskustva koja mogu biti korisna u različitim životnim situacijama. Volontiranje razvija niz osobnih, socijalnih, organizacijskih i profesionalnih kompetencija koje osiguravaju bolje i lakše snalaženje u raznim poslovima i u svakodnevnom životu. Iskustva, znanja i vještine koje se stječu volontiranjem potrebne

Potvrda o kompetencijama stečenim kroz volontiranje oslanja se na Preporuku o ključnim kompetencijama za cjeloživotno učenje koju je usvojio Europski parlament i Vijeće Europske unije, a obuhvaća sljedeće kompetencije:

- komunikacija na materinskom jeziku
- komunikacija na stranim jezicima
- matematička kompetencija i osnovne kompetencije u prirodoslovlju i tehnologiji
- digitalna kompetencija
- učiti kako učiti
- socijalna i građanska kompetencija
- inicijativnost i poduzetnost
- kulturna svijest i izražavanje
- ostalo

POTVRDA O KOMPETENCIJAMA¹⁸ STEČENIM KROZ VOLONTIRANJE¹⁹

Ministarstvo socijalne politike i mladih daje okvirni prijedlog sadržaja Potvrde o kompetencijama stečenim kroz volontiranje (članak 34.a Zakona o volonterstvu)

Volontiranje se promiče i prepoznaje kao aktivnost ili usluga od interesa Republike Hrvatske koja dovodi do poboljšanja kvalitete života, izgradnje socijalnog kapitala, osobnog razvoja, do aktivnog uključivanja osoba u društvena zbivanja te do razvoja humanijeg i ravnopravnijeg demokratskog društva. Volontiranjem se doprinosi društvenom razvoju, građanskom sudjelovanju, socijalnoj koheziji i socijalnom uključivanju. Volontiranjem se stječu iskustva i razvijaju kompetencije potrebne i korisne za aktivno sudjelovanje u društvu, osobni razvoj i osobnu dobrobit. Namjera je ove potvrde pružiti podršku volonterima u prepoznavanju njihovih kompetencija (što uključuje znanja i vještine te pripadajuću samostalnost i odgovornost) stečenih kroz volonterska iskustva, radi cjelovitog predstavljanja bilo kojoj trećoj strani na zahtjev volontera.

Sukladno Zakonu o volonterstvu:

Volontiranje je dobrovoljno ulaganje osobnog vremena, truda, znanja i vještina kojima se obavljaju usluge ili aktivnosti za dobrobit druge osobe ili za opću dobrobit, bez postojanja uvjeta isplate novčane nagrade ili potraživanja druge imovinske koristi.

I. OPĆI DIO

PODACI O ORGANIZATORU VOLONTIRANJA			
Puni naziv organizatora volontiranja:			
Adresa:			
OIB:		Registarski broj:	
Datum i godina upisa u matični registar:		Registriran pri:	
Telefon:		E-mail:	
Kratki opis organizatora volontiranja (ciljevi, aktivnosti...):			

PODACI O VOLONTERU/KI	
Ime i prezime volontera/ke:	
OIB:	
Naziv/i projekta/programa na kojima je volontirao/la:	
Naziv volonterske pozicije:	
Razdoblje volontiranja:	
Lokacija provođenja volonterskih aktivnosti:	

¹⁸ Zakon o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru (NN 22/13)

¹⁹ Zakon o volonterstvu (NN 58/07, NN 22/13)

II. OPIS VOLONTERSKE POZICIJE (poslovi, zadaci i odgovornosti volontera/ke)

III. NAZIV, VRSTA I TRAJANJE DODATNIH OSPOSOBLJAVANJA TIJEKOM VOLONTIRANJA

IV. KOMPETENCIJE STEČENE VOLONTIRANJEM

Komunikacija na materinskom jeziku (ključne riječi za Komunikaciju na materinskom jeziku: primjereno izražavanje, misli, mišljenja i osjećaja; slušanje i govor; čitanje i pisanje; jasno izražavanje; razumijevanje tuđih ideja; izražavanje i tumačenje apstraktnih pojmova i sl.)

Komunikacija na stranim jezicima (ključne riječi za Komunikaciju na stranim jezicima: izražavanje na stranom jeziku u govoru i pismu; razumijevanje drugih koji govore/pišu na stranom jeziku; interkulturološka komunikacija i razumijevanje i sl.)

Matematička kompetencija i osnovne kompetencije u prirodoslovlju i tehnologiji (ključne riječi za Matematičku kompetenciju i osnovne kompetencije u prirodoslovlju i tehnologiji: rješavanje svakodnevnih problema vezanih za projekte logičkim razmišljanjem i izvođenjem logičkih zaključaka; upotreba grafikona, modela i formula itd. u prezentacijama; izrada nacrtu projektnog proračuna; korištenje tehničke opreme; izvođenje zaključaka zasnovanih na dokazima; propitivanje znanstvenih pojmova i ideja i sl.)

Digitalna kompetencija (ključne riječi za Digitalnu kompetenciju: korištenje novih medija; upotreba programa za tehničku opremu; komuniciranje i razmjena informacija kroz online komunikaciju i mreže; razvijanje kritičkog razmišljanja o informacijskoj tehnologiji i sl.)

Učiti kako učiti (ključne riječi za Učiti kako učiti: promišljanje o vlastitom stilu učenja; definiranje i ostvarivanje ciljeva učenja; pronalaženje, vrednovanje i procesuiranje novih informacija i znanja; upravljanje vlastitim vremenom u procesu učenja; traženje i korištenje pomoći u učenju; sposobnost korištenja novog znanja u praksi i sl.)

Socijalna i građanska kompetencija (ključne riječi za Socijalnu i građansku kompetenciju: stvaranje novih društvenih kontakata i prijateljstava; suočavanje s novom situacijom vezanom za rad u organizaciji; po potrebi rješavanje sukoba; razumijevanje društvenog ponašanja i kodeksa iz drugačijeg okruženja; preuzimanje inicijative vezane za društvene i građanske teme; učinkovito i konstruktivno sudjelovanje u društvenom i poslovnom životu; sudjelovanje u građanskom životu; posvećenost aktivnom i građanskom sudjelovanju; poznavanje institucija i politika važnih za demokratsko društvo)

Inicijativnost i poduzetnost (ključne riječi za Inicijativnost i poduzetnost: pretvaranje ideja u praksu; kreativnost i inovativnost; preuzimanje rizika radi postizanja kvalitete; sposobnost planiranja i upravljanja projektima; osviještenost o etičkim vrijednostima i dobrom upravljanju; umrežavanje i stvaranje kontakata i sl.)

Kulturna svijest i izražavanje (ključne riječi za Kulturnu svijest i izražavanje: izražavanje ideja i osjećaja na kreativan način; korištenje umjetnosti, glazbe, književnosti ili medija; promišljanje o vlastitom kulturološkom porijeklu i o kulturološkim razlikama; spremnost uključivanja u nove oblike kulturnih iskustava i sl.)

68

Ostalo (Tijekom aktivnosti volonter/ka može steći nekoliko vještina vrijednih da ih se spomene uz gore navedene ključne kompetencije. Ovdje imate mogućnost da ih opišete)

Datum i mjesto

VOLONTER/KA

Ime i prezime

(potpis)

M.P.

ORGANIZATOR/I VOLONTIRANJA

Ime/na i prezime/na

(potpis odgovorne osobe)

Provedbom volonterskog programa škola otvara prostor za neformalno i informalno učenje tijekom druženja koje u školama uvelike izostaje. Takva se vrsta učenja na ovaj način vrednuje i stvara jednu pozitivnu etiketu za sve učenike sudionike – poručuje im da oni nisu samo školske ocjene. Vrednuje se i slobodno vrijeme kao specifična kvaliteta za rast i napredak.

Škola pak zakoračuje u lokalnu zajednicu i postaje vidljiva sa svim svojim kapacitetima koji se kroz klasičan kurikulum, plan i program ne mogu u dovoljnoj mjeri vidjeti.

Koordinatorica volonterskog kluba
Obrtne tehničke škole

Odgojno-obrazovna ustanova, kao i svaki drugi organizator volontiranja, dužna je uredno voditi evidenciju o uključenim volonterima i broju volonterskih sati te na kraju školske godine izdati potvrdu o volontiranju ili upisati podatke u volontersku knjižicu. Potvrda o volontiranju izdaje se neovisno o tome je li volonter sudjelovao u jednoj ili nekoliko volonterskih akcija ili je bio uključen u dugoročno volontiranje kroz školski volonterski program.

Potvrda o volontiranju

Organizator volontiranja obavezan je izdati potvrdu pisanu potvrdu o volonterskim aktivnostima. Kao pisana potvrda može poslužiti i volonterska knjižica s obzirom na to da u sebi sadrži mogućnost bilježenja svih podataka propisanih Zakonom o volonterstvu.

Potvrda o volontiranju treba sadržavati:

- osobne podatke o volonteru
- podatke o vremenu volontiranja
- podatke o edukaciji
- kratki opis volonterskih aktivnosti
- ostale specifičnosti pojedinog oblika volontiranja

Primjer potvrde o volontiranju

69

POTVRDA O VOLONTIRANJU

Naziv organizatora volontiranja

Sukladno Zakonu o volonterstvu, NN 58/07, 22/13, ovime potvrđujem da je volonter **ime i prezime** rođen datum, godina i mjesto rođenja, s prebivalištem u mjesto i adresa, volontirao na volonterskom mjestu naziv mjesta u organizaciji naziv organizatora volontiranja od datum početka volontiranja do datum završetka volontiranja godine.

ime i prezime volontera volontirao je ukupno broj sati, a aktivnosti koje je obavljao uključuju:

● (navesti aktivnosti)

-
-

ime i prezime volontera u sklopu volontiranja prošao je sljedeću edukaciju:

● (navesti temu edukacije, organizatora edukacije, mjesto i vrijeme održavanja te trajanje)

-

potpis odgovorne osobe
organizatora volontiranja
i pečat

volonter/ka

Volonterska knjižica

Napomena: Nadležno Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku prikuplja podatke o uključenim volonterima. Svaki organizator volontiranja dužan je izvijestiti Ministarstvo o broju volontera i volonterskih sati, troškovima nastalim zbog volontiranja i vrsti volonterskih aktivnosti koje su se obavljale unutar volonterskog programa. Podatci se dostavljaju početkom godine za prethodnu kalendarsku godinu registracijom u sustav na internetskoj stranici Ministarstva, u obliku Izvješća o obavljenim uslugama ili aktivnostima organizatora volontiranja.

Učenje volontiranjem

Školski obrazovni sustav danas učeniku nudi vrlo malo ili gotovo nikakve mogućnosti za iskustveno učenje, istraživanje, analizu, otkrivanje, vrednovanje itd. Učenici su opterećeni teorijom, činjenicama, podacima i velikom količinom informacija koje ne znaju uvijek upotrijebiti na najbolji način - niti za svoj obrazovni niti za osobni razvoj.

Upravo je volontiranje jedan od odgovora na prethodno naveden problem. Volontiranje ujedno predstavlja i način da učenici upotpune svoje slobodno vrijeme i pripreme se za život u stvarnom svijetu. Do sada smo već pisali o značaju volontiranja za stjecanje važnih društvenih vještina, ali i novih znanja i stavova koje doprinose razvoju pojedinca.

U prilog važnosti volonterstva govori i njegova zastupljenost u kurikulumu Građanskog odgoja i obrazovanja kroz svih pet ciklusa u domeni društvene zajednice. Kurikulum prepoznaje doprinos volonterstva kao oblika iskustvenog učenja izvan i unutar škole za osposobljenost učenika za aktivno i učinkovito obavljanje građanske uloge. Ono omogućuje ne samo nova iskustva i znanja, već i participaciju u društvu.

Unazad desetak godina primjetan je trend uspostave školskih volonterskih klubova ili programa. Mnogi od njih predstavljaju primjere dobre prakse i na europskoj razini, s jasnim organizacijskim strukturama, zagovaranjem relevantnosti volonterstva za osobni razvoj pojedinca te izvrsnim primjerima uključivanja učenika u aktivnosti u zajednici. Ipak, jako je malo, odnosno gotovo nema primjera onih školskih volonterskih klubova ili programa čiji koordinatori volontera ili ostali djelatnici odgojno-obrazovnih ustanova povezuju obrazovne ciljeve s ciljevima volonterskog angažmana učenika u zajednici, implementirajući volonterska iskustva učenika u nastavu.

Stoga ovim poglavljem želimo skrenuti pozornost na važnost povezivanja znanja i vještina koje su učenici stekli volontirajući s ciljevima i ishodima obrazovnog procesa. Na ovome će biti naglasak i u provedbi Građanskog odgoja i obrazovanja.

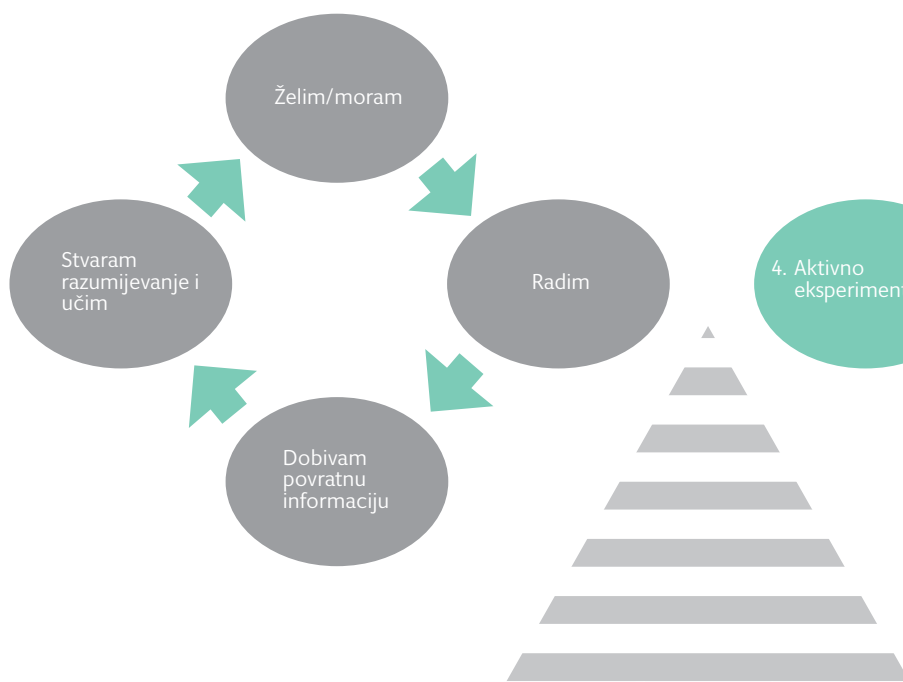
Mnoge zemlje razvijenih demokracija poznaju slične koncepte učenja kroz iskustva stečena u zajednici. Jedan od najpoznatijih je i društveno korisno učenje, tzv. *service learning*.²⁰ Ipak, važno je naglasiti kako postoje bitne razlike između koncepta *service learniga* i učenja tijekom volontiranja. Dok su školski volonterski programi isključivo bazirani na dobrovoljnoj osnovi, odnosno volontersko iskustvo ne predstavlja obvezni dio nastave, konceptom *service learninga* najčešće je određen broj sati koji učenici trebaju provesti učeći iskustvom u zajednici. Također, *service learning* više je orijentiran na specifično stjecanje znanja i vještina iz područja određene znanstvene discipline, orijentiran je na ravnotežu između ciljeva nastavnog predmeta i ishoda djelovanja u

²⁰ Izvor: Čulum B.; Ledić J. (2010). Učenje zalaganjem u zajednici – integracija visokoškolske nastave i zajednice u procesu obrazovanja društveno odgovornih i aktivnih građana. *Rev. soc. polit.*, god. 17, br. 1, str. 71-88.

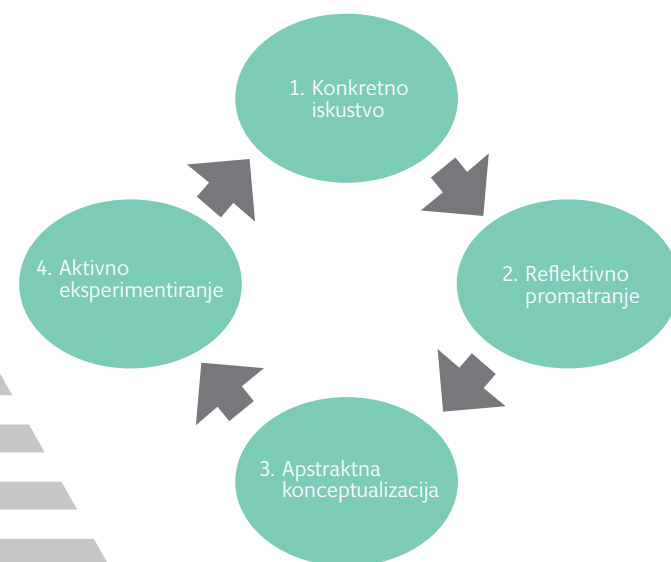
zajednici i uravnotežen u potpunosti s kontekstom nastavnog programa. Kod učenja tijekom volontiranja naglasak nije nužno samo na povezivanju iskustva s ishodima učenja u nastavnom kurikulumu, već učenje volontiranjem omogućuje dodatni razvoj građanskih kompetencija, relevantnih za svakodnevni život te aktivni doprinos osobe zajednici u kojoj živi (aktivno građanstvo). Tako nerijetko volonteri učeći volontiranjem prepoznaju dobrobiti volontiranja za svoj osobni razvoj (izgradnja odnosa s drugima, samopoštovanje, tolerancija, suživot u zajednici, odgovornost za zajednicu i procese u zajednici, stvaranje društvenih kontakata, snalažljivost, spremnost na angažman, rješavanje problema itd.).

Svako učenje predstavlja proces promjene nastale stjecanjem novih vještina, razumijevanjem naučenoga i promjenom stava. Ono predstavlja trajnu promjenu, nastalu s namjerom. Učenje volontiranjem može se pojasniti i razumjeti i uz pomoć različitih teorija i stilova učenja, a koji su u današnje vrijeme lako dostupni u stručnoj literaturi. Većina teoretičara slaže se da je učenje integrirani proces koji se sastoji od nekoliko faza koje se međusobno podržavaju i nadograđuju, ali do učinkovitog procesa učenja može doći samo onda kada osoba koja uči prođe kroz sve faze procesa. U sljedećem prikazu jasno su vidljive faze učenja pojedinih modela.

Coffield ciklus učenja, 2004

Kolbov ciklus, 1970

Kod djece i mladih važno je posvetiti pažnju pojedinim fazama iskustvenog učenja, osobito onih koje se odnose na analiziranje naučenoga i dobivanje povratne informacije s ciljem promišljanja i razumijevanja novostečenih znanja, vještina, stavova i iskustava. Djeci i mladima, za razliku od odraslih osoba, prva volonterska iskustva mogu ujedno biti i prva iskustva u zajednici općenito, iskustva u kojima se po prvi puta susreću s određenim problemima i potrebama različitih skupina u društvu, a za njih predstavljaju važnu dimenziju shvaćanja i razumijevanja njihove nove uloge u životu te ujedno utječu i na proces formiranja njihove samosvijesti. Ovakva iskustva lako se mogu povezati i s pojedinim obrazovnim ishodima unutar nastavnog kurikuluma, ali i s aktivnom ulogom pojedinca u modernom demokratskom društvu. U ovom procesu od presudne je važnosti uloga koordinatora volontera koji

učenicima može pomoći povezati naučena i stečena iskustva, kompetencije s nastavnim gradivom.

Takva praksa može se prakticirati na sastancima školskih volonterskih klubova, tijekom individualnih susreta s volonterima, ali i u razrednoj i predmetnoj nastavi, ovisno o vrsti volonterskog angažmana, zadacima koje je učenik obavljao kroz volontiranje i ishodima učenja vezanim uz kurikulum nastavnog predmeta.

Kako biste kod učenika potaknuli što bolji proces učenja volontiranjem, savjetujemo da nakon određenog stečenog iskustva u provedbi pojedinih volonterskih aktivnosti učenika, predložite učenicima da pripreme kratke prezentacije, video uratke, eseje na temu onoga što su iskusili kroz volontiranje. Neka svoje iskustvo predstave i drugim učenicima volonterima u školskom volonterskom klubu ili programu, na satu razrednog odjela ili tijekom predmetne nastave za vrijeme obrade teme na čiji se sadržaj njegovo volontersko iskustvo i zadatci mogu usko nasloniti.

72

Smjernice za prezentiranje učeničkih iskustava kroz volontiranje:

- Kratak opis aktivnosti i/ili društvene skupine s kojom je učenik bio u kontaktu?
- Zbog čega smatra korisnim svoj volonterski angažman, odnosno koje dobrobiti svog angažmana prepoznaje za korisnike s kojima je radio?
- Koje dobrobiti od volonterskog angažmana prepoznaje za sebe samoga?
- Što je novo što je učenik naučio o sebi, o drugima, o društvu u kojem živi?
- Koja konkretna znanja, vještine i stavove prepoznaje da je usvojio/razvio?
- S kojim se izazovima susretao i na koji način ih je riješio?
- Na koji način mu novo iskustvo može dugoročno koristiti u daljnjem obrazovnom procesu, angažmanu u zajednici, osobnom razvoju?

Volontiranje je pomalo nalik na naviku. Ako jednom pokušate i steknete dobro iskustvo, vjerojatno ćete nastaviti. Neki se bave sportom, neki gledaju televiziju, neki volontiraju. Rekla bih da je volontiranje dobra i zdrava navika. Mladima poručujem da volontiranje pomaže u razvoju općih kompetencija: komunikacijske vještine, vještine timskog rada, upravljanje vremenom i slično. Ono pomaže da vidimo širu sliku, tugu i radost življenja i pomaže nam shvatiti da je ono što činimo i mislimo važno.

Nastavnici bi trebali potaknuti svoje učenike na uključivanje u odgovarajući volonterski angažman. Podsjećam nastavnike i koordinate volontera da mladima treba netko iskusniji i zreliji tko će im pomoći da analiziraju ono što su postigli i naučili volontiranjem. Pomozite mladima u procesu razumijevanja rezultata, razvoja i dobrog koje je učinjeno za zajednicu, korisnike i okoliš. Mladima će trebati podrška nakon volonterskog iskustva kako bi stvari stavili u perspektivu.

Čvrsto vjerujem da je slobodna volja najvažnija bit volontiranja! Pomozite mladima da vide volontiranje kao priliku. Ako su volonterski programi dio obrazovanja, oni svakako trebaju predstavljati jedan od mogućih izbora. Trebamo poticati i motivirati mlade da odluče pomoći drugima i činiti dobra djela volontiranjem.

Anu Viltrop, Estonian Village Movement
Kodukant, Estonija

Daljnja je uloga koordinatora volontera u odgojno-obrazovnoj ustanovi dati povratnu informaciju volonteru, povezati njegovo iskustvo s ishodima učenja iz predmetnog kurikuluma te osigurati da je učenik dobro razumio naučeno.

Radi boljeg usvajanja procesa učenja, predložimo da među svojim kolegama koji su zainteresirani za povezivanje nastavnog sadržaja s volonterskim iskustvom učenika pronađete suradnike s kojima ćete moći ostvariti puni potencijal učenja kroz volontiranje koje ono ima, ne samo za same učenike, već i za daljnji doprinos nastavnim procesu.

Okupite svoje kolege iz različitih nastavnih predmeta te zajednički osmislite na koji način možete povezati iskustva učenika stečena volontiranjem s ishodima učenja u nastavi te na taj način dodatno obogatiti i učiniti kvalitetnijim sam nastavni proces.

1. Zamolite svakog od svojih kolega da navede ciljeve i ishode učenja vezane uz njegov predmet.
2. Od navedenih ciljeva i ishoda učenja, odaberite one koji su pogodni za povezivanje s iskustvima u zajednici.
3. Identificirate koji su to volonterski zadatci, odnosno koje su to različite organizacije u kojima bi učenici mogli volontirati, a da njihovo iskustvo može biti relevantno i povezano s ishodima učenja.
4. Razmislite o mogućim kompetencijama koje učenici mogu steći volontirajući te na koji način ih možete povezati s obrazovnim procesom.
5. S kolegama razmislite o različitim načinima implementiranja volonterskog iskustva učenika u nastavni proces (npr. prezentacije učenika, video uradci, eseji, simulacije itd.) i zajedno ih osmislite.

Važno je zapamtiti kako je volonterima priznanje potrebno, a posebice učenicima, stoga ih treba redovito nagrađivati. Volontere je dobro nagraditi po završetku akcije ili aktivnosti. Pri nagrađivanju treba imati na umu da se nagrađuje osoba, a ne zadatak te je stoga važno upoznati volontere i saznati što vole i što ih veseli. Nagrade mogu biti raznolike tako da nagrađivanje bude što osobnije. Sustav nagrađivanja treba biti osmišljen u skladu s mogućnostima odgojno-obrazovne ustanove.

73

Moguće nagrade za volontere:

- priznanje
- zahvalnica
- karte za kazalište ili koncert
- knjiga
- posebno priznanje škole
- školske novine koje ističu zasluge volontera

6. VREDNOVANJE I NAGRAĐIVANJE VOLONTERA

“Odavanje priznanja za rad jedan je od načina kako ‘plaćamo’ volontera za njegov trud. Službena je godišnja zahvala važna, no priznanja tijekom rada, odnosno neposredno nakon obavljena posla, još su važnija. I mala djeca kada pokušavaju naučiti hodati, trebaju stalne poticaje i nagrade svojih roditelja (i ostalih u svojoj bližjoj okolini) za svaki svoj napor. Tako je isto i s volonterima. Svaki pozitivan pomak te pojedinačni uspjeh u poslu treba biti prepoznat i na neki način nagrađen, od jednostavne ljubaznosti ili zagrljaja pa do uključivanja volontera u procese donošenja odluka.”²¹

²¹ Forčić, G.; Čulum, B.; Šehić Relić, L. (2007). *Kako ih pronaći? Kako ih zadržati? Smjernice za rad s volonterima*. Rijeka: Udruga za razvoj civilnog društva SMART.

Bitna pravila kod nagrađivanja:

- volontere je potrebno redovno nagrađivati
- raznolikost načina nagrađivanja
- iskrenost
- potrebno je nagraditi osobu, a ne zadatak koji je obavila
- treba biti u skladu sa zadatkom/uspjehom
- treba biti stalno prisutno
- treba biti na vrijeme
- treba biti što osobnije

Osim sustava nagrađivanja koje svaka škola može osmisлити sama za sebe, moguće je i prijaviti učenike pojedinačno, koordinatora, ali i školu kao organizatora volontiranja, na različite lokalne i nacionalne natječaje za dodjelu volonterskih nagrada.

U posljednje vrijeme, s razvojem školskih volonterskih programa, mnoge odgojno-obrazovne ustanove osmislile su svoj način dodjele godišnje volonterske nagrade učenicima za volontiranje, a najčešće uoči obilježavanja Međunarodnog dana volontera (5. prosinca) ili svečanosti obilježavanja Dana škole.

Državna nagrada za volontiranje

Državna nagrada za volontiranje najviše je priznanje koje se u Republici Hrvatskoj dodjeljuje jednom godišnje za volonterska postignuća u kategoriji fizičke osobe - volontera, kategoriji koordinatora volontiranja i kategoriji pravne osobe - organizatora volontiranja. Državna nagrada za volontiranje dodjeljuje se za najznačajnije obavljene aktivnosti pojedinaca i pravnih osoba u volontiranju, organiziranju i promicanju volonterstva, a koje su sukladno Zakonu o volonterstvu doprinijele poboljšanju kvalitete življenja više osoba, skupina osoba ili zajedničkoj dobrobiti, aktivnom uključivanju više osoba ili skupina osoba u društvena zbivanja te razvoju humanijeg društva i volonterstva općenito. Nagradu dodjeljuje Vlada Republike Hrvatske na prijedlog Nacionalnog odbora za razvoj volonterstva.

Nagrade „Otisak srca“ i „Dobrota nas veže i spaja“

Nagrade svake godine dodjeljuje Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva za razvoj volonterstva djece u osnovnim školama i razvoj filantropije mladih u srednjim školama. Cilj nagrada je potaknuti djecu i mlade na volonterski angažman u lokalnoj zajednici kroz razvoj aktivizma, empatije, solidarnosti i socijalnih vještina kojima će znati prepoznati i riješiti (ili sudjelovati u rješavanju) problem u lokalnoj zajednici u kojoj žive.

Osim navedenih nagrada, mnogi regionalni i lokalni volonterski centri dodjeljuju svake godine u povodu Međunarodnog dana volontera godišnje volonterske nagrade. Više o nagradama volonterskih centara možete pročitati na njihovim internetskim stranicama.

Osnovna škola Eugen Kumičić, Rijeka

Školski tim za kvalitetu Osnovne škole „Eugen Kumičić“ razradio je kriterije i bodovanje za izbor najboljih učenika generacije. Uz kvantitativne pokazatelje poput uspjeha učenika na natjecanjima, vrednuje se i doprinos učenika u volontiranju. Osim toga, učenicima se volontiranje upisuje u svjedodžbu.

7. EVALUACIJA VOLONTERSKOG PROGRAMA I ANGAŽMANA VOLONTERA

Evaluacija je završni dio procesa razvoja školskih volonterskih programa. Predstavlja procjenu uspješnosti volonterskog programa: što je bilo dobro, a što bi eventualno trebalo promijeniti ili unaprijediti. Stvara prostor i priliku za kreiranje novih ideja od strane učenika i ostalih volontera i koristan je alat za održavanje razine motivacije volontera.

Povratna je informacija važna da bismo mogli saznati utjecaj koji su volonteri postigli svojim angažmanom, kao i utjecaj i uspješnost cjelokupnog volonterskog programa u odgojno-obrazovnoj ustanovi. Preporuke proizašle iz evaluacije mogu poslužiti za unaprjeđenje volonterskog programa i volonterskog angažmana učenika.

Procjenu uspješnosti moguće je provesti na različite načine. Prvobitni uvid u pokazatelje kvalitete možemo zatražiti pismenim putem primjenjujući obrazac za evaluaciju ili povratnu informaciju i usmenim putem kroz organiziranje evaluacijskog sastanka.

Najčešće se evaluacija odrađuje završetkom školske godine kada se posebno procjenjuju volonterski angažman i program. U procjenu uspješnosti školskog volonterskog programa poželjno je uključiti učenike volontere, sve odgojno-obrazovne djelatnike te ravnatelja. Ako to okolnosti omogućuju, dobro je uključiti i roditelje i vanjske volontere uključene u volonterski program.

Korisni savjeti za razgovor:

- Pitajte volontere koja su znanja i vještine stekli kao rezultat volonterskog iskustva.
- Ne zaboravite se osvrnuti i na neke druge elemente osim stečenih vještina.
- Postavljajte volonterima pitanja koja im otvaraju prostor za kritiku, prijedloge i za identifikaciju novih izazova.
- Prije nego što iznesete volonteru neke negativne komentare, budite sigurni da je volonter imao priliku samostalno ili uz tuđu pomoć identificirati stvari koje su povezane s njegovim angažmanom, a koje bi htio i mogao promijeniti.
- Tolerirajte njihove pogreške!
- Pitajte svoje kolege u čemu vide vrijednost volontiranja. Kako procjenjuju volonterski program u ustanovi? Što bi predložili u cilju unaprjeđenja školskog volonterskog programa?
- Zamolite svoje kolege da na roditeljskim sastancima podijele kratke upitnike roditeljima s ciljem dobivanja njihove povratne informacije o procjeni volonterskog programa.

Prije nego što krenete u procjenu uspješnosti volonterskog angažmana, posavjetujte se sa svojim kolegama u ustanovi oko toga koje su to informacije koje povratno želite dobiti. Na osnovu toga možete izraditi i vlastiti obrazac za evaluaciju volontera, ovisno o postavljenim kriterijima kvalitete.

Nekoliko smjernica za evaluacijski razgovor s volonterima

- Povratne informacije na organizirane aktivnosti
- Dobrobiti koje prepoznaju nakon volontiranja
Stečena znanja, vještine i iskustva
- Izazovi s kojima su se susretali i način na koji su ih rješavali
- Što im se najviše sviđjelo tijekom volontiranja
- Preporuke za unaprjeđenje volonterskog angažmana

Primjer evaluacijskog upitnika za volontere

UPITNIK ZA VOLONTERE²²

Dragi/a volonteru/ko!

Budući da smo na kraju školske godine, želimo ti zahvaliti za sve što si učinio/la u našem zajedničkom volonterskom programu. Zanima nas što ti misliš o programu i o svom volonterskom iskustvu i zato te molimo da razmisliš i odgovoriš na sljedeća pitanja.

Upitnik je anoniman – ne moraš se potpisivati, osim ako to želiš!

Škola: _____

Dob: _____

Spol: M Ž

1. Zašto si odlučio/la postati volonter/ka?

2. Što si radio/la kao volonter?

3. Jesi li bio/la zadovoljan/na podrškom koju ti je pružio/la tvoj/a koordinator/ica?

DA

NE

4. Što možeš reći da si dobio/la za sebe kao volonter/ka?

5. Jesi li tijekom volontiranja imao/la neko neugodno iskustvo?

Ako si imao/la neugodno iskustvo, napiši o kakvom je iskustvu riječ.

6. Bi li želio/željela nastaviti volontirati i u idućoj školskoj godini?

DA

NE (objasni zašto)

Hvala na suradnji!

²² Primjer evaluacijskog upitnika koji je Volonterski centar Osijek izradio i upotrebljavao u radu sa školama u projektu „Razvoj školskog volontiranja“.

U procjenu uspješnosti volonterskog programa, ako je to moguće, poželjno je uključiti sve nastavnike, stručno osoblje i ravnatelja škole. Postoje različiti načini na koje je to moguće učiniti: putem kratkog upitnika, na sastancima nastavničkog vijeća, kroz uspostavljanje knjige prijedloga i preporuka. Ako se odlučite za upitnike, oni mogu biti anonimni jer time možete dodatno osigurati veću objektivnost u dobivenim odgovorima.

Bez obzira na to koji je pristup koordinator školskog volonterskog programa izabrao, poželjno je razmišljati o sljedećim aspektima:

- Pozitivnim i negativnim iskustvima u vezi s volonterskim programom
- Procjeni po fazama programa (npr. informiranje i priprema)
- Usklađenosti obavljenih zadataka s programom školskog volonterskog kluba
- Suradnji s udrugama ili ustanovama u zajednici
- Suradnji s korisnicima
- Suradnji s drugim volonterima
- Mogućnosti sudjelovanja u donošenju odluka i preuzimanju odgovornosti
- Identifikaciji novih područja volontiranja
- Prijedlozima za motiviranje novih učenika/volontera
- Općoj procjeni volonterskog programa ustanove

Primjer evaluacijskog upitnika za koordinateure:

UPITNIK ZA KOORDINATORE²³

Ime i prezime: _____

Škola: _____

1. Koliko je učenika uključeno u volonterske aktivnosti škole u ovoj školskoj godini?

2. Opišite ukratko volonterski program u školi.

3. Smatrate li da ste tijekom svoga rada dobivali dovoljno informacija, pomoći i podrške za suradnju s volonterima? (Zaokružite odgovor.)

OD	uopće ne	malo	ne baš	dosta	puno
volonterskog centra	1	2	3	4	5
ravnatelja škole	1	2	3	4	5
vaših kolega	1	2	3	4	5
roditelja volontera	1	2	3	4	5

4. U čemu vi konkretno vidite vrijednost volontiranja u okviru vaše ustanove?

5. Jeste li se kao koordinator susreli s nekim preprekama ili izazovima u svom radu? Ako jeste, molimo konkretno navedite kojim.

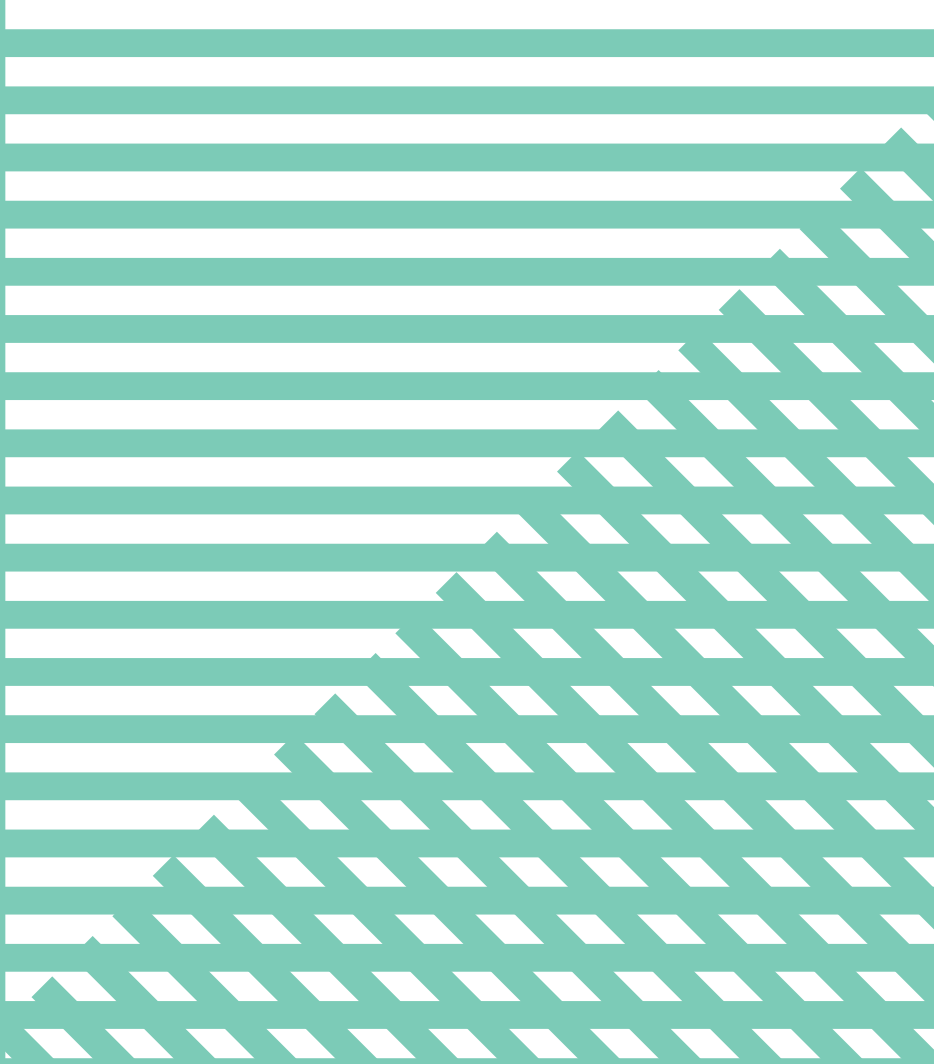
6. Navedite preporuke za unaprjeđenje koncepta školskog volontiranja.

7. Mislite li da bi se ovaj program trebao nastaviti i u idućoj školskoj godini?

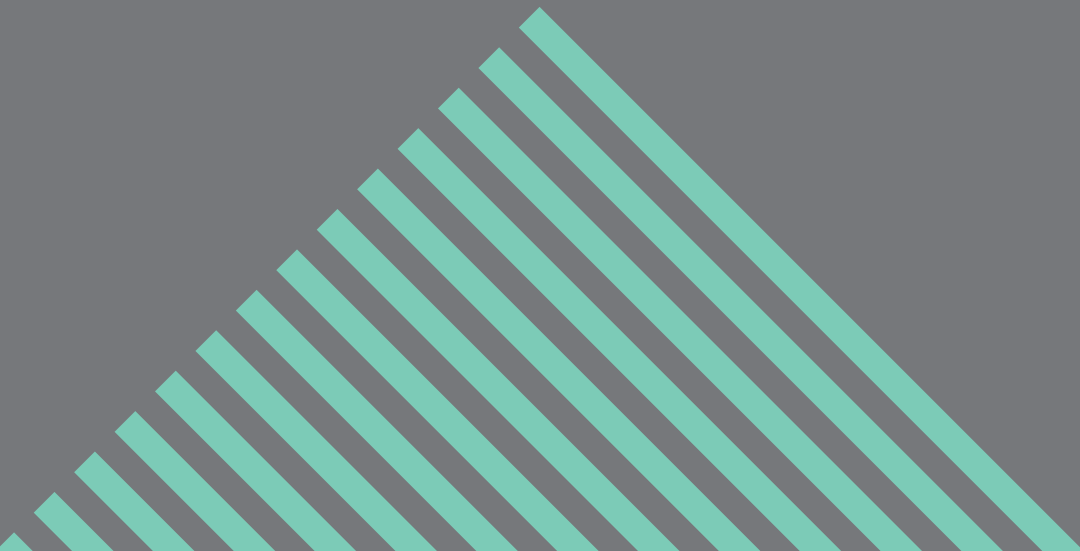

DA

NE

²³ Primjer evaluacijskog upitnika koji je Volonterski centar Osijek izradio i upotrebljavao u radu sa školama u projektu „Razvoj školskog volontiranja“.

**PRIMJERI VOLONTERSKIH
PROGRAMA U OSNOVNIM
I SREDNJIM ŠKOLAMA U
HRVATSKOJ**

PRIMJERI VOLONTERSKIH PROGRAMA U OSNOVNIM I SREDNJIM ŠKOLAMA U HRVATSKOJ

U pripremi opisa primjera dobre prakse sudjelovale su nastavnice i stručne suradnice škola koje koordiniraju školske volonterske klubove.

Osnovna škola Omišalj

82

U Osnovnoj školi Omišalj/Područnoj školi Dobrinj na otoku Krku 2016. godine počinju s djelovanjem "Školski anđeli - učenici volonteri", članovi Vijeća učenika. Iza njih je nekoliko volonterskih inicijativa, a svakom inicijativom rastu i postaju još bolji volonteri. "Školski anđeli" broje 38 članova koji se sastaju triput godišnje. Sve do posljednje inicijative klub se fokusirao na potrebe i probleme unutar škole za što su pronalazili zajednička rješenja. Tako su učenici volonteri pomagali učenicima iz razreda u boljoj socijalizaciji te su pružali pomoć u učenju. U školskoj godini 2018./19. s početkom rada posebnog odjela za djecu s teškoćama Centra za odgoj i obrazovanje Rijeka, područni odjel Dobrinj, škola se otvorila zajednici te je u suradnji s Udrugom Delta i Udrugom za razvoj civilnog društva SMART provela volontersku akciju izrade taktilnih knjiga za prijatelje iz posebnog razrednog odjela.

Obrtna tehnička škola, Split

U manjku izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti koje se učenicima u sklopu nastavnog plana i programa nude, u Obrtno tehničkoj školi u Splitu osnovan je Volonterski klub OTŠ. Klub je osmišljen kako bi obogatio neformalni vid škole kao odgojno-obrazovne ustanove, dao dodatnu vrijednost slobodnom vremenu i razvijao socijalne odnose učenika u školi i izvan nje. S klubom su željeli jačati samopouzdanje i samopoštovanje učenika, uključiti se u lokalnu zajednicu i postati vidljivima. U tome su i uspjeli čemu svjedoče brojne suradnje s različitim udrugama u zajednici: Caritasom, Društvom multiple skleroze, Skautskim zborom, Centrom za odgoj i obrazovanje „Juraj Bonačić“, Udrugom leukemije i limfomi - Split, Podvodno istraživačkim klubom „Mornar“, Udrugom MoSt, Ligom za prevenciju ovisnosti, Udrugom „MI“ - Split, Udrugom za prirodu, okoliš i održivi razvoj Sunce.

Volonterski klub koordiniraju psihologinja Marijana Petrić Maršić i pedagoginja Ružica Vorgić Krvavica, a klub svake godine broji 15 učenika.

Ekonomska i upravna škola Osijek

Školski volonterski klub Ekonomske i upravne škole Osijek pokrenut je 2014. godine kako bi uveo učenike u ideju empatije prema sugrađanima sa specifičnim potrebama, solidarnosti i međusobne pomoći te kod učenika razvio osjetljivost na potrebe zajednice u kojoj žive, proaktivnost u rješavanju problema zajednice te svijest o vlastitoj snazi i vlastitim resursima da čine promjenu u društvu. Većina aktivnosti u koje su učenici uključeni humanitarnog su karaktera, no učenici se rado uključuju i u sportske manifestacije te udruge koje brinu o životinjama.

Klub broji 43 učenika volontera koje koordiniraju dvije voditeljice volonterskih aktivnosti u školi, sastaje se jedanput mjesečno, a češća komunikacija odvija se putem zatvorene Facebook grupe.

U rad školskog volonterskog kluba uključio se i nastavnik predmeta „Ljudska prava“ koji je uspješno povezoao nastavne sadržaje s volonterskim aktivnostima tijekom kojih učenici upoznaju misije i rad humanitarnih organizacija, a isto tako razvijaju i svijest o potrebama u zajednici.

Klub niz godina surađuje s Humanitarnom udrugom „Rijeka ljubavi“, Udrugom „Auxilium“, Udrugom „Pobjede“, Udrugom za terapiju i aktivnosti pomoću konja „MOGU“, Domom za starije i nemoćne, Dječjim vrtićem „Radost“, Skloništem za žrtve obiteljskog nasilja, Centrom Otac Vjeko u Ruandi...

Osobito se ponose višegodišnjim prikupljanjem sredstava za kupovinu božićnih darova za djecu korisnike Udruge „Rijeka ljubavi“, a tri godine za redom na vlastitu inicijativu organizirali su priredbu s Djedom Božićnjakom i vilenjacima, uz pjesmu

i glazbenu pratnju, za oko dvjestotinjak djece grada Osijeka teškog imovinskog statusa.

Škola je 2016. godine primila volontersku nagradu za doprinos razvoju volontiranja u obrazovanju koju dodjeljuje Volonterski centar Osijek.

Tehnička škola Ruđera Boškovića, Zagreb

U želji da učenici kroz ponuđene sadržaje kreativnog i humanitarnog karaktera svrsishodnije i maštovitije provode svoje slobodno vrijeme i pronalaze ispunjenje u druženju i izgradnji osjećajnijeg, miroljubivijeg, zdravijeg i duhovnijeg svijeta, u školi je 2015. godine osnovan Volonterski klub D.U.R.

Bazu volonterskog kluba D.U.R. čine dva koordinatora volontera, voditelj volonterskog kluba iz redova učenika i desetak učenika volontera.

Uz povremene volonterske akcije, volonteri škole uključeni su u aktivnosti koje škola provodi dugi niz godina: prezentacija programa „Očne gimnastike“ na Svjetski dan vida, izrada naočala za socijalno osjetljive skupine u suradnji s tvrtkom Essilor i Veleučilištem Veleučilištem Gorica, sakupljanje praznih spremnika tonera, sakupljanje plastičnih čepova u korist Udruge oboljelih od leukemije i limfoma, sakupljanje plastičnih boca u korist učenika slabijeg imovinskog statusa škole, kreativne radionice oslikavanja školskih hodnika i kutaka u kojima učenici rado borave, radionice izrade prigodnih ukrasa i nakita, prodajne izložbe Male kreativne radionice, humanitarni koncerti učenika i profesora, posjet Centru za slijepe i slabovidne Vinko Bek.

Škola se osobito ponosi suradnjom s Osnovnom školom Petra Preradovića u programu očne gimnastike. Uz veliku podršku pedagoginje, ova osnovna škola već više od deset godina skrbi o očima svojih učenika kroz vježbe njihova jačanja i opuštanja. Svake godine na Svjetski dan vida „mali volonteri Preradovići“ poučavaju „velike Ruđeraše“ vježbama očne gimnastike. Ovu zdravu naviku, već treću godinu za redom, prakticiraju i učenici Osnovne škole Iver.

84

Osnovna škola "Eugen Kumičić" Rijeka

Iako je škola i prije provodila volonterske aktivnosti, u volonterske vode sustavnije je uplovila 2014. godine nakon sudjelovanja na edukaciji o školskom volontiranju u organizaciji Foruma za slobodu odgoja. U školi je tada pokrenuta volonterska grupa „Mali veliki učitelji“ s ciljem razvijanja čitateljske i slušateljske kompetencije, vršnjačke empatije i solidarnosti. Od tada su se u školu upisale nove generacije, a oni stariji svoje su školovanje nastavili u nekoj drugoj školi, međutim, grupa neumorno djeluje i dalje - punih pet godina učenici viših razrednih odjela čitaju i analiziraju tekstove učenicima prvih razreda.

Danas se sve volonterske aktivnosti u školi provode pod kapom volonterskog kluba „Eugenijalci“. Klub ima 35 članova, a koordiniraju ga ravnateljica Ana Anić Opašić i pedagoginja Bojana Marin.

„Volim različitost“ samo je jedan od uspješnih školskih projekata za koji je škola 2014. godine dobila priznanje „Krunoslav Sukić“ u kategoriji promicanja mirotvorstva, nenasilja i ljudskih prava u lokalnoj zajednici. Učenici su kroz projekt razvijali svijest o važnosti volontiranja, tolerancije, poštovanja različitosti, multikulturalnosti i nenasilnog ponašanja te promovirali vrijednosti poput altruizma, solidarnosti, samopoštovanja, poštovanja drugih te asertivnog ponašanja, a sve kroz suradnju sa Socijalnom samoposlugom, Prihvatilištem za beskućnike, Hospicijem „Marija Krucifiksa Kozulić“, Domom za psihički bolesne odrasle osobe Turnić, Centrom za odgoj i obrazovanje, Dječjom bolnicom „Kantrida“, Savjetovalištem „Luka Ritz“...

Potaknuti imenovanjem grada Rijeke za Europsku prijestolnicu kulture 2020., škola provodi trogodišnji projekt „Rijeka sjećanja, ponosa i snova“ kroz koji učenici i učitelji uče o prošlosti Rijeke, njezinim posebnostima, otkrivaju Rijeku kao grad europske prošlosti i budućnosti te grad koji prihvaća i živi općeljudske vrijednosti.

Škola je dobitnica brojnih nagrada i priznanja poput: „Škola bez nasilja“, „Nipetnišest“, Godišnja nagrada „Luka Ritz“, priznanje za najuspješniju odgojno-obrazovnu ustanovu Primorsko-goranske županije...

Osnovna škola Lučac, Split

Osnovna škola Lučac godinama je podržavala i aktivno sudjelovala u akciji „A di si ti?“ Udruge MoSt, tradicionalnu školsku akciju „Lučki šušur“ te mnoge druge. Kako bi objedinili sve aktivnosti koje imaju obilježje humanitarnog karaktera i ponudili aktivnost koju će učenici provoditi volonterski, u slobodno vrijeme, škola 2018. godine pokreće Volonterski klub Lučac. U klubu kontinuirano djeluje 8 učenika nižih i 4 učenika viših razreda, a povremeno se dodatno uključuje još 30-ak učenika. Koordinira ih učiteljica razredne nastave Ines Ivanovski uz podršku pedagoginje Ane Šabić te drugih učitelja škole. Članovi kluba sastaju se svaki drugi tjedan, a prema potrebi i češće.

Volonterski klub Lučac djeluje s ciljem pripreme učenika za suživot s drugima u zajednici te razvijanja kvalitetnog sustava vrijednosti i odgovornosti za zajednicu. U volonterskim aktivnostima dobrodošli su svi učenici, i oni koji su u školskom radu spretniji i uspješniji, ali isto tako i oni manje uspješni u svakodnevnim školskim aktivnostima, kako bi odgajali socijalno osjetljive, vrijedne, tolerantne i proaktivne članove društva koji će znati poštovati i voljeti sebe baš kao i druge i drugačije, svjesni snage pojedinca i zajednice kojoj pripadaju.

Pored akcija „A di si ti?“ i „Lučki šušur“ učenici volontiraju na Danima volonterskog rada, na Lučkoj biciklijadi, pružaju vršnjačku podršku u učenju, uključuju se u humanitarne akcije Hrvatskog Caritasa, Crvenog križa, a ostvarili su suradnju i s Udrugom

„MI“, Udrugom Anst 1700 te Zakladom Kajo Dadić uz čiju je podršku nastala slikovnica „O filantropiji“. Škola je dobitnica nagrade „Otisak srca“ 2019. za projekt organiziranja humanitarno-volonterske akcije „Lučka biciklijada“, a nagradu dodjeljuje Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva.

Graditeljsko-geodetska škola Osijek

Volonterski klub „Budi promjena“ pokrenut je u školskoj godini 2012./13. s ciljem da kod učenika potakne empatiju, solidarnost i aktivizam. Klub koordiniraju nastavnica hrvatskog jezika i dramska pedagoginja Stela Macakanja-Bačić, nastavnica engleskog i njemačkog jezika Slađana Pandžić i pedagoginja Lidija Brod. U volonterske akcije tijekom godine uključuju se i drugi nastavnici škole, a u aktivnostima volonterskog kluba kontinuirano sudjeluje 50-ak učenika.

Tijekom godina volonteri škole sudjelovali su u brojnim humanitarnim akcijama (poplave u istočnoj Slavoniji, humanitarna izbjeglička kriza, Božićna tombola, Centar za pružanje usluga u zajednici „Ja kao i TI“, Centar za pružanje usluga u zajednici „Klasje“) čime razbijaju predrasude i strahove od nepoznatog i drugačijeg. Kontinuirano volontiraju u raznim ustanovama i udrugama: Domu za starije i nemoćne osobe, Centru za odgoj i obrazovanje „Ivan Štark“, Udruzi „Pobjede“ (Azil za napuštene pse), Info centru za mlade, a svake godine volontiraju i na manifestaciji „Hrvatska volontira“. Neke od stalnih akcija koje organiziraju su i prikupljanje odjeće za štíćenice Sigurne kuće te pomoć učenicima slabijeg imovinskog stanja. Tijekom obilježavanja Dana kruha bili su domaćini Udruzi obitelji djece s autizmom „Dar“, Udruzi „Malo srce velikom srcu“, Udruzi „Vukovarske iskrice“, Udruzi gluho-nijemih osoba grada Osijeka, Pučkoj kuhinji. Učenici obrtnici volonterski su oličili knjižnicu Doma učenika Ugostiteljsko-turističke škole Osijek te zidove Klinike za kirurgiju KBC-a Osijek.

2016. godine škola je primila volontersku nagradu u kategoriji za doprinos razvoju volontiranja u obrazovanju koju dodjeljuje Volonterski centar Osijek.

86

Osnovna škola Šime Budinića, Zadar

Osnovna škola Šime Budinića godinama je organizirala i provodila brojne volonterske aktivnosti, no kako bi tradicija volonterstva u školi bila i službeno potvrđena, u veljači 2016. godine osnovan je Volonterski klub Osnovne škole Šime Budinića. Osnivanjem kluba sve volonterske aktivnosti i djelovanja humanitarnog i ekološkog karaktera sustavno se vode i evidentiraju. Klub djeluje s ciljem promicanja važnosti volonterstva i humanitarnog rada, a u njegov rad uključeni su djelatnici škole, učenici i roditelji. Voditeljica kluba je učiteljica Antonia Bajlo koja je ujedno, uz učiteljicu Neru Batinu, i koordinatorka učenika.

Volonterski klub uspješno surađuje s Volonterskim centrom Zadar, udrugama, ustanovama te se rado priključuje volonterskim akcijama organiziranim u zajednici.

Škola je 2016. godine dobila nagradu „Vinka Luković“ za promociju i razvoj volonterstva koju u povodu Međunarodnog dana volontera svake godine dodjeljuje Regionalni volonterski centar Udruge „MI“ – Split.

Prva riječka hrvatska gimnazija

Volonterski klub PRHG službeno djeluje od kraja 2009. godine kada je školska knjižničarka Sandra Vidović završila edukaciju o menadžmentu volontera u organizaciji Volonterskog centra SMART iz Rijeke. U isto vrijeme dobili su nagradu „Otisak srca“ Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva i sve se lijepo posložilo. Iza njih je danas desetogodišnje putovanje u koje su krenuli bez nekih velikih planova i očekivanja.

Kroz klub je prošlo 600-tinjak volontera od kojih nisu svi bili stalno aktivni. Neki su se samo jednom okušali u volonterskim aktivnostima, a neki su prelaskom na fakultete nastavili volontirati ili su pak poučeni iskustvom iz srednje škole osnovali volonterske klubove na fakultetima. Danas su ponosni na svojih deset godina, a pogotovo na dugotrajna volontiranja koja traju gotovo toliko.

2009. godine organizirali su prvi volonterski posjet Domu za djecu i mlade Oštro gdje volontiraju i danas. Kroz deset godina druženja mijenjali su se volonteri, njihov intenzitet odlazaka, aktivnosti koje su provodili (pričanje, igra, šetnje, odlasci na plažu, kino, izleti...). Iskustva stečena u Domu ne mogu se mjeriti ni s jednim drugim. Toliko lijepih uspomena, situacija i prijateljstava da bi samo volontiranje u Domu bilo dovoljno da budu ponosni na svojih deset godina.

Gotovo od samih početaka volonteri PRHG-a sudjelovali su u akcijama Socijalne samoposluge, volontirajući u trgovačkim centrima u akcijama sakupljanja hrane i u samoj samoposluzi na podjeli hrane. Svake godine u školi potiču svoje vršnjake na djelovanje u akciji Mladi protiv gladi u kojoj

sakupljaju namirnice na nivou škole. Posebno su ponosni na činjenicu da učenici sami iniciraju provođenje humanitarnih akcija na razini škole.

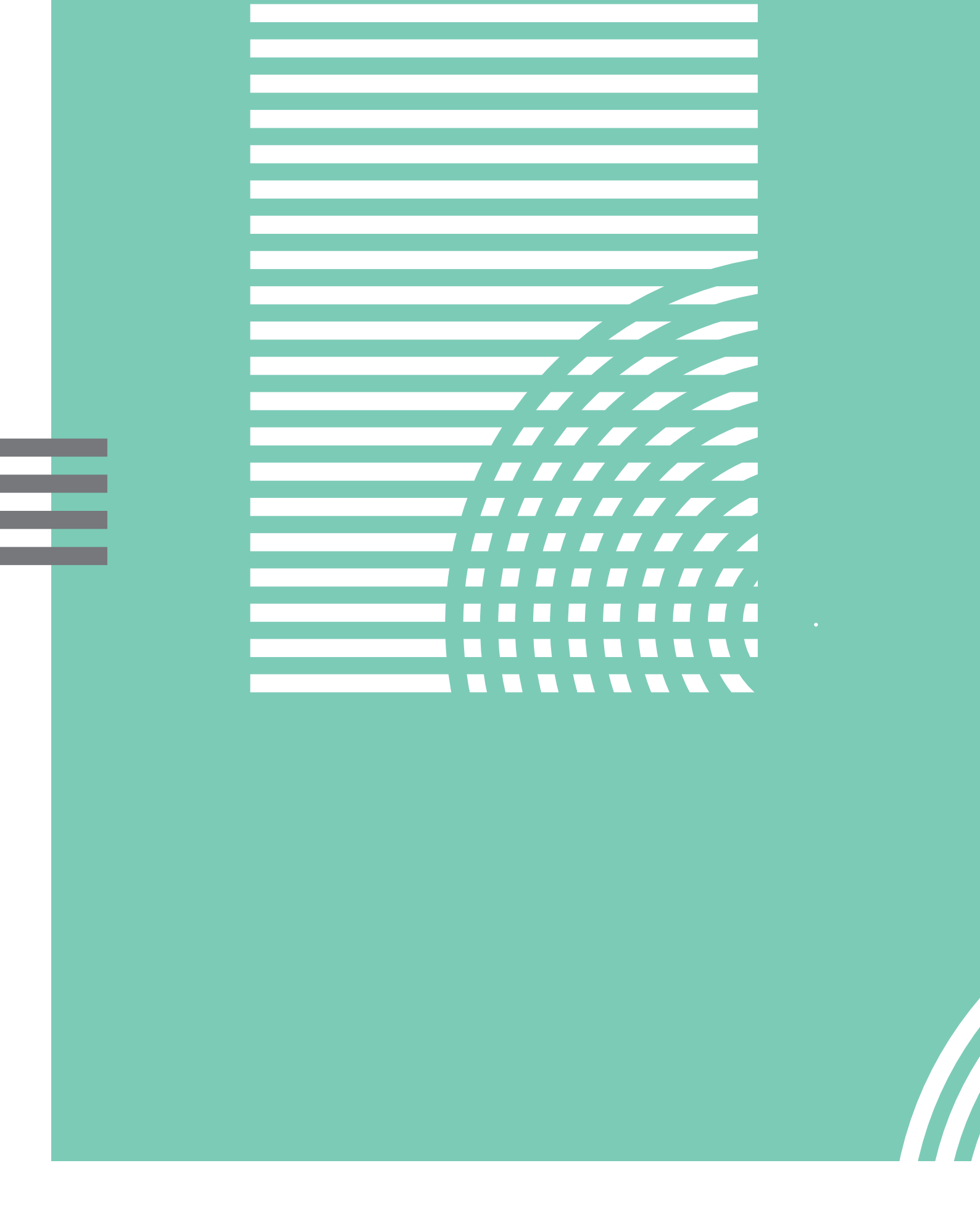
Zanimljive su im aktivnosti Udruge Za bolji svijet u kojima boje i oslikavaju zidove dječjih vrtića, škola i domova. Neki su od volontera u istoj udruzi prošli seminar za klaun terapiju te zajedno s njima uvese-ljavaju djecu i ljude u bolnicama i dječjim domovima.

Članovi kluba vole volontirati u Azilu za životinje Viškovo u suradnji s Društvom za zaštitu životinja Rijeka. Tijekom godine organiziraju dvije velike volonterske akcije u kojima u suradnji s aktivistima u azilu rade godišnje popravke, sanacije, uređenja i sl. Svake godine tijekom prosinca aktivno sudjeluju u prodajnim akcijama koje organizira Društvo, a nekoliko učenika odlazi u azil gotovo svakog vikenda.

Osim dugotrajnih volontiranja redovito provode povremene akcije i volontiraju gdje god ih trebaju i zovu. Njihova škola postala je prepoznatljiva u široj zajednici upravo po volonterskoj aktivnosti.

Smatraju da se među srednjoškolcima krije ogroman potencijal i kapaciteti vezani za volontiranje. Oni su spremni odvojiti svoje vrijeme, znanja, vještine za dobrobit drugog, zajednice i društva, ali im je potrebna sustavna i trajna podrška odraslih u okviru sustava odgoja i obrazovanja.

**PRIMJERI
VOLONTIRANJA DJECE I
MLADIH U INOZEMSTVU**

PRIMJERI VOLONTIRANJA DJECE I MLADIH U INOZEMSTVU

Svrha volontiranja učenika potaknutog od obrazovnih ustanova u zemljama Europske unije, ali i šire, stvaranje je veza između učenika i zajednice u kojoj žive, što rezultira dobrobitima za sve dionike uključene u proces (škole, učenike, nastavnike, korisnike, zajednicu).

Razvijanjem školskih volonterskih programa ili uključivanjem u volonterske programe različitih neprofitnih organizacija otvaraju se nove odgojno-obrazovne mogućnosti za učenike. Uči ih se empatiji i razumijevanju različitosti te se razvija njihova svijest o vlastitom utjecaju u zajednici.

Volontiranje učenika, prema inozemnim primjerima, provodi se putem volonterskih programa u samoj odgojno-obrazovnoj ustanovi, ali i izvan nje razvijenim sustavom suradnje s neprofitnim organizacijama koje nude kratkoročne ili dugoročne volonterske programe.

U daljnjem tekstu navedeni su neki od primjera školskog volontiranja u Italiji, Nizozemskoj, Sloveniji, Australiji, Kanadi i Sjedinjenim Američkim Državama. Ovi primjeri mogu vam poslužiti kao inspiracija i motiv za osmišljavanje novih volonterskih programa prikladnih učenicima.

Italija²⁴

Talijansko Ministarstvo obrazovanja, sveučilišta i istraživanja svake godine financira projekte koji se odnose na obrazovanje za aktivno građanstvo, promociju nenasilnog rješavanja sukoba, obrazovanje u području volonterstva, solidarnosti i jednakosti te kulture davanja u školama, a u suradnji s neprofitnim organizacijama diljem Italije.

Primjeri financiranih projekata:

1. Lombardija: Projektom „Migra(k)cija“ učenici srednjih škola educirani su o pojmovima migracije i integracije, suzbijanju stereotipa te o interkulturalnosti. Istovremeno, nastavnici su educirani o pravilnom menadžmentu volontera. Na kraju projekta učenici volonteri zajedno s nastavnicima organiziraju volonterske akcije na navedenu temu.
2. Pijemont: Projektom „Znati djelovati“ učenici su educirani o pojmu „volonter“, informirani o zakonodavstvu vezanom za volontiranje u Italiji te o mogućnostima volontiranja u njihovoj lokalnoj zajednici i o mogućnostima volontiranja kroz programe EU i nakon srednje škole.
3. Emilia-Romagna: U provedbi projekta „U školi inkluzije: školski programi za promicanje legaliteta i volontiranja“ svi učenici, nakon završenog ciklusa treninga na temu volonterstva, prolaze individualni intervju i orijentaciju kako bi lakše odabrali organizaciju u koju se žele volonterski uključiti tijekom ljeta i tijekom školske godine.
4. Toskana: Tijekom provedbe projekta „Jednakost: mladi, škola, volonterstvo“ učenici su prošli edukaciju na temu volonterstva te organizirali Festival volonterstva - nacionalno događanje posvećeno neprofitnim organizacijama u Italiji. Tijekom tri dana festivala organiziranog u gradu Lucci, fokus je bio na aktivnom sudjelovanju mladih u društvu te brojnim radionicama organiziranim „od djece za djecu“.
5. Apulija: Projekt „Obrazovanje o društvenoj odgovornosti kroz unaprjeđenje okoliša te održivu i višenamjensku poljoprivredu“ omogućio

²⁴ Izvori: <https://www.csvnet.it/>, <https://www.csvnapoli.it/> (26. srpnja 2019.).

je učenicima učenje o poljoprivredi, održivom razvoju i bioraznolikosti. Zahvaljujući praktičnim aktivnostima na volonterskoj osnovi, učenici će naučiti o drugačijem modelu poljoprivrede koji, osim što štiti okolišne resurse, održava i obnavlja krajolik te je sposoban odgovoriti na nove i složene potrebe ljudi, uvažavajući uključivanje ranjivih slojeva društva.

Nizozemska²⁵

Koncept društveno korisnog učenja, osmišljen i organiziran od strane dvaju nizozemskih ministarstava, bio je obvezan dio obrazovnih programa u Nizozemskoj u školskoj godini 2011./12. godini. Ova praksa nazvana je „društveno korisno učenje“ (izvorno: De Maatschappelijke Stage - MaS). Cilj MaS-a bio je potaknuti učenike na građanski angažman i uključivanje u zajednicu. Svi učenici srednjih škola imali su obvezu odraditi 30 volonterskih sati, kao uvjet za sudjelovanje na završnim ispitima. Na taj način pružila se prilika mladima da postanu dijelom lokalne zajednice i svojim joj radom konkretno doprinesu tijekom školovanja.

Osim, naravno, očite dobrobiti za zajednicu, ovakvim konceptom društveno korisnog učenja i sami učenici stječu i razvijaju kompetencije, mijenjaju svijest o volontiranju te postaju resurs na koji zajednica može računati za volontiranje u budućnosti.

Društveno korisno učenje od 2014. godine više nije obvezan dio obrazovnog programa, već je ostavljeno školama na izbor hoće li ga provoditi ili ne, a na daljnju provedbu odlučile su se 2/3 škola. 71% uključenih učenika smatra da je cilj MaS-a postignut.

Nakon tog koncepta, osmišljen je koncept Socijalnih usluga koji umjesto nametnute obveze volontiranja, definira način nagrađivanja učenika koji se uključe u volonterske aktivnosti. Ovaj koncept u školama službeno je uveden u rujnu 2019. godine, a do tada su se provodili pilot projekti koji su trebali pokazati sve dobrobiti i/ili manjkavosti ovakvog načina motiviranja mladih za uključivanje u volonterske aktivnosti.

²⁵ Izvori: www.rijksoverheid.nl, www.maatschappelijkkestages.nl, www.movisie.nl, www.zonmw.nl, www.nov.nl, www.vrijwilligerswerk.nl (26. srpnja 2019.).

Slovenija²⁶

Koncept razvoja školskog volontiranja u Sloveniji poprilično je razvijen, zahvaljujući slovenskoj nevladinoj organizaciji „Slovenska filantropija“ koja već dugi niz godina strukturirano radi sa školama na promociji volontiranja i različitim oblicima volontiranja učenika. U području izobrazbe za volontiranje, kao i u publiciranju u ovom području, Slovenska filantropija surađuje sa Zavodom za školstvo Republike Slovenije.

Slovenska filantropija kao nevladina organizacija podupire napore škola i drugih odgojno-obrazovnih ustanova za pozitivnu socijalizaciju djece i mladih, razvoj empatije, promicanje solidarnosti u društvu i izgradnje odnosa uzajamnog poštovanja.

Ovaj koncept počeo se razvijati početkom 1990. u slovenskim školama, a obuhvaća dva segmenta. U osnovnoj školi učenici najčešće pomažu u učenju svojim vršnjacima i kolegama iz nižih razreda, a škola priprema učenike volontere te organizira njihov rad. U srednjoj školi, učenici volonteri sudjeluju u volonterskim projektima koje škola organizira ili u aktivnostima u zajednici. Volonterski projekti mogu biti dio izbornih predmeta u srednjoj školi, ali ovo nije obvezni dio školskog kurikuluma.

Volonterske aktivnosti učenika u srednjim školama razvijenije su i zastupljenije od volontiranja učenika u osnovnim školama, a Slovenska filantropija nudi školama mogućnost uključivanja u različite aktivnosti u području volontiranja, međugeneracijske solidarnosti i aktivnostima s izbjeglicama i migrantima.

Australija²⁷

Kids giving back, vodeća neprofitna organizacija iz Australije za volontiranje učenika utemeljena 2012. godine, pruža mogućnost volontiranja u prikladnim i značajnim volonterskim zadacima za djecu od 6

²⁶ Izvor: Mikuš Kos, A. (1999). *Prostovoljno delo v šolstvu*. Ljubljana: Slovenska filantropija; <https://www.filantropija.org/> (26. srpnja 2019.).

²⁷ Izvor: <http://kidsgivingback.org>, www.facebook.com/hillsgrammar (26. srpnja 2019.).

do 18 godina. Njezina misija je stvaranje „nove generacije velikodušnosti“, a vizija je društvo prihvatanja temeljeno na empatiji i razumijevanju.

Uključujući učenike u zajednicu volontiranjem stvara se čvrsta veza sa zajednicom, što rezultira dobitima za sudionike (učenike), za zajednicu i za humanitarne organizacije.

U suradnji s više od 50 humanitarnih organizacija, Kids giving back pruža mogućnost volontiranja učenika s beskućnicima, u aktivnostima suzbijanja siromaštva, međugeneracijskog razumijevanja kao i volontiranja s izbjeglicama. Ponudom svojih volonterskih programa olakšavaju školama uključivanje djece u volontiranje.

Primjeri volonterskih programa:

1. Škola „The Hills Grammar School“ organizira volontiranje učenika za štíćenice skloništa za žene i mlade beskućnike. Učenici sudjeluju u pripremi obroka te time osvješčuju važnost volontiranja za živote drugih ljudi.
2. Škola „Tara Anglican School for Girls“ organizirala je volontiranje djevojčica u Schools4Good programu s beskućnicima, tražiteljima azila te starijima i nemoćnima. Program se sastoji od tri dijela: edukacija, akcija i evaluacija. Cilj programa je razvijanje svijesti učenika o različitostima u društvu te rušenje barijera između ‘nas’ i ‘njih’.

Kanada²⁸

Prema posljednjim podacima o stanju volonterstva u Kanadi²⁹, 53% Kanađana u dobi od 15 do 24 godine je tijekom godine sudjelovalo u volonterskim aktivnostima. U mnogim pokrajinama (primjerice u Britanskoj Kolumbiji i Ontariju) volontiranje je dio školskog kurikulumu. 35% svih mladih navelo je da je škola, poslodavac ili Vlada tražila od njih aktivni angažman u zajednici (koncepti društveno korisnog učenja i društveno odgovornog poslovanja).

²⁸ Izvori: <https://www.volunteer.ca>, www.imaginecanada.ca (26. srpnja 2019.).

²⁹ Izvor: *The 2013 General Social Survey - Giving, Volunteering and Participating*. Kanada. Pruzeto s <https://volunteer.ca/index.php> (26. srpnja 2019.)

Ipak, njihova istraživanja potvrđuju da je bilo kakav oblik društveno korisnog angažmana u djetinjstvu i adolescenciji važan za djecu i mlade jer oni kasnije u starijoj dobi pokazuju sklonost aktivnom sudjelovanju u društvu kroz formalno i neformalno volontiranje, sudjelovanje u političkim organizacijama te u različitim aktivnostima u zajednici.

Nova strategija za uključivanje mladih, dizajnirana od strane neprofitne organizacije Volunteer Canada, pruža mnoštvo savjeta za informiranje i uključivanje mladih u volonterske aktivnosti. Primjerice, muzej u Manitobi dobar je primjer uključivanja učenika u interpretativne programe. „Učenici žele znati kada i koliko će točno volontirati“, kaže voditeljica ljudskih resursa i koordinatorica volontera u muzeju. „Zato sam napravila letak za učenike srednjih škola koji se zove ‘Vikend zabava u muzeju’. U njemu se navodi sedam različitih kratkotrajnih interpretativnih aktivnosti u koje se mogu uključiti u različito vrijeme tijekom dana i tjedna, a sve na zabavan način. Na primjer, mogu biti na našem jedrenjaku iz 17. stoljeća i objašnjavati posjetiteljima kakav je bio život pomoraca u to doba.“

Sjedinjene Američke Države³⁰

Spektar aktivnosti u školama SAD-a raznolik je i u gotovo svim osnovnim i srednjim školama može se pronaći neki oblik volonterskih aktivnosti, bilo da se radi o volonterima iz zajednice koji volontiraju u školi (najčešće roditelji učenika), bilo da se radi o učenicima koji volontiraju u zajednici. Pojedini su volonterima draži administrativni poslovi, neki žele provoditi vrijeme u razredu i pružiti pomoć nastavnicima i/ili učenicima, neki organiziraju izlete, neki

³⁰ Izvor: Čulum, B. (2003). *Škola u promociji volontiranja: Hrvatsko i američko iskustvo*. Diplomski rad. Rijeka; www.nationalservice.gov (26. srpnja 2019.).

nude pomoć u poučavanju te bezbroj drugih aktivnosti.

Prvo nacionalno istraživanje o uključenosti mladih u volonterske aktivnosti provedeno je 2005. godine. Između ostalog, analiza je pokazala sljedeće:

1. Oko 15,5 milijuna mladih u dobi od 12 do 18 godina sudjeluje u volonterskim aktivnostima. Mladi u SAD-u svojim zajednicama poklone 1,3 milijarde volonterskih sati godišnje.
2. Tri četvrtine mladih volontera volontira preko vjerskih, školskih i organizacija za mlade. 34% mladih volontira preko vjerskih organizacija, 18% volontira preko školskih volonterskih klubova, a 12% preko organizacija za mlade.
3. 55% učenika osnovnih i srednjih škola u SAD-u uključuje se u volonterske aktivnosti, a samo 5% njih uključuje se u volontiranje kao dijela obveznog školskog programa (društveno korisno učenje).
4. Mladi slijede primjer starijih. Ako članovi njihove uže obitelji volontiraju, mladi će se dvostruko češće uključivati u volontiranje nego oni čiji članovi obitelji ne volontiraju.

Rezultati istraživanja objavljenog 2012. godine ukazuju da je 54,2% mladih u dobi od 13 do 22 godine volontiralo u prethodnoj godini. Isto istraživanje pokazuje da su mladi koji su prethodno bili volonterski angažirani u školskim volonterskim programima ili organizacijama mladih spremniji na volonterski angažman u kasnijoj dobi.

Također, sve više mladih volontera u SAD-u uključuje se u različita volonterska putovanja u inozemstvo. Tijekom tih putovanja, turistički istražuju mjesto i istovremeno volontiraju u nekoj od neprofitnih organizacija.

MALI VODIČ OSNOVNIH POJMOVA

EVALUACIJA/
PROCJENA
USPJEŠNOSTI

Periodično vrednovanje, odnosno procjena djelotvornosti, učinkovitosti, utjecaja i relevantnosti volonterskog programa u odgojno-obrazovnoj ustanovi. U proces evaluacije, tj. procjene uspješnosti preporučljivo je uključiti učenike, nastavnike i stručno osoblje, mentore te roditelje, ako to okolnosti omogućuju.

KOORDINATOR
ŠKOLSKOG
VOLONTERSKOG
PROGRAMA

Osoba koja koordinira volontere, informira i motivira učenike na volontiranje, pruža im podršku u pronalaženju volonterskih pozicija u koje se mogu uključiti, ujedno je zadužena i za vođenje dokumentacije o volonterima, aktivnostima i zadacima koje obavljaju, njihovom angažmanu, znanjima i vještinama.

94

KORISNIK
VOLONTIRANJA

Korisnik volontiranja fizička je ili pravna osoba koja prima usluge volontera.

MALOLJETNI
VOLONTER

Osobe koje su uključene u volonterske aktivnosti, a mlađe su od 18 godina prepoznate su prema Zakonu pod pojmom „maloljetni volonter“.

MENADŽMENT
VOLONTERA

Podrazumijeva proces planiranja volonterskog programa. On nam daje odgovore na pitanja zašto uključujemo volontere, što time postizemo, kako i gdje ih uključujemo, tko i kada treba nešto učiniti i za što je odgovoran.

ODGOJ ZA
VOLONTIRANJE

Pri uključivanju maloljetnih osoba mlađih od 15 godina u volonterske aktivnosti, ono može biti samo u svrhu odgoja i obrazovanja na način koji pridonosi njihovu razvoju i socijalizaciji. Uvjet je da organizator volontiranja bude odgojno-obrazovna ustanova, ustanova socijalne skrbi ili druga pravna osoba koja organizira volontiranje u odgojne i obrazovne svrhe uz suglasnost nadležnih tijela državne uprave, odgojno-obrazovnih ustanova ili ustanova socijalne skrbi.

ORGANIZATOR
VOLONTIRANJA

Organizator volontiranja je organizacija koja organizira volontiranje. Sukladno Zakonu o volonterstvu organizator volontiranja može biti udruga, zaklada, fundacija, vjerska zajednica, javna ustanova, turistička zajednica, državno tijelo i tijelo jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, ustanova kojoj je osnivač fizička osoba, ali samo u dijelu neprofitnih aktivnosti, i druga neprofitna pravna osoba koja organizira volontiranje.

PROJEKT

Projekt je sredstvo organiziranja međusobno povezanih aktivnosti u redoslijed kako bi se ostvarili unaprijed zadani ciljevi u određenom vremenu.

VOLONTERSKA
AKCIJA

Volonterska akcija je aktivnost koja u vrlo kratkom roku (od nekoliko sati do nekoliko dana) uključuje veći broj volontera u rješavanje konkretnih problema u zajednici za ostvarivanje određenih ciljeva. Volonterska akcija ima svoje faze utvrđivanja potreba, ciljeva, rezultata i proces praćenja provedbe i postignutog, no njeno je značajno obilježje kratko vremensko trajanje i veći broj uključenih volontera.

VOLONTER

Sukladno opisu pojma volontiranja, volonter je svaka osoba koja ulaže svoje iskustvo, znanje i vještine za dobrobit drugoga bez novčane naknade. Osim dobre volje postoji još jedan dodatni uvjet da bi osoba mogla volontirati, a to je da je osoba navršila najmanje 15 godina. Djeca prema Zakonu o volonterstvu ne mogu biti volonteri, ali mogu biti uključeni u tzv. 'odgoj za volontiranje'.

VOLONTIRANJE

Prema Zakonu volontiranjem se smatra dobrovoljno ulaganje osobnog vremena, truda, znanja i vještina kojima se obavljaju usluge ili aktivnosti za dobrobit druge osobe ili za zajedničku dobrobit, a obavljaju ih osobe na način predviđen Zakonom bez postojanja uvjeta isplate novčane nagrade ili potraživanja druge imovinske koristi za obavljeno volontiranje, ako Zakonom nije drukčije određeno. U samoj definiciji volontiranja naglašena su četiri kriterija: dobrovoljnost, ulaganje, dobrobit te neuvjetovanost.

ZAJEDNICA

Pojam zajednice za potrebe ovog teksta odnosi se na određenu skupinu ljudi koju povezuje neko zajedničko obilježje, bilo zemljopisno područje na kojem žive, pripadnost nekoj skupini i sl. To može biti: vjerska zajednica, gradska četvrt, školska zajednica i sl.

LITERATURA

96

- Bagić, A. i sur. (2002). *S evaluacijom na TI – evaluacijski priručnik za civilne inicijative*. Sarajevo: Quaker Peace and Social Witness
- Begović, H. (2006). *O volontiranju i volonterima/kama*. Zagreb: Volonterski centar Zagreb
- Cherry, K. (2018). *Intrinsic Motivation: Why You Do Things*. <https://www.verywellmind.com/what-is-intrinsic-motivation-2795385> (30. srpnja 2019.)
- Ćulum, B. (2003). *Škola u promociji volontiranja: Hrvatsko i američko iskustvo. Diplomski rad*. Rijeka
- Ćulum, B.; Ledić, J. (2010). *Učenje zalaganjem u zajednici – integracija visokoškolske nastave i zajednice u procesu obrazovanja društveno odgovornih i aktivnih građana*. Rev. soc. polit., god. 17, br. 1, str. 71-88.
- Ćulum, B., Forčić, G., Jurić, D., Poljak, N. (2009). *The State of Volunteerism in Southeastern Europe and CIS Region Country Report (draft 1), Croatia*. Rijeka
- Ellis, S. (1994). *The Volunteer Recruitment Book*. Philadelphia: Energize, Inc.
- Flanagan, J. (1981). *The Successful Volunteer Organization*. Chicago: Contemporary Books, Inc.
- Forčić, G. (2007). *Volonterstvo i razvoj zajednice – sudjelovanje građana u inicijativama u zajednici*. Rijeka: Udruga za razvoj civilnog društva SMART
- Forčić, G.; Ćulum, B.; Šehić Relić, L. (2007). *Kako ih pronaći? Kako ih zadržati? Smjernice za rad s volonterima*. Rijeka: SMART
- Hennessey, B. i sur. (2015). *Extrinsic and intrinsic motivation*. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1002/9781118785317.weom110098> (30. srpnja 2019.)
- Ivelja, N.; Milinković, D.; Škopelja, S. (2004). *O volonterskom radu*. Split: Udruga „MI“
- Ivelja, N.; Škopelja, S. (2001). *Priručnik za volontere*. Split: Udruga „MI“
- Jeđud, I.; Kordić, I. (2009). *Volonterski menadžment po mjeri – smjernice za rad s volonterima u javnim ustanovama*. Zagreb: Volonterski centar Zagreb
- Jurić D. (2007). *Volonterski menadžment*. Zagreb: Volonterski centar Zagreb
- Kordić I. (2009). *Zagrebački volonterski servis*. Zagreb: Volonterski centar Zagreb
- Kordić, I. (2017). *Legal, institutional and financial framework for development of volunteering in Croatia, Discussion paper for „Development of Volunteerism“ conference*, Zagreb: Hrvatski centar za razvoj volonterstva
- Lee, J. F.; Catagnus, J. M. (1999). *Supervising Volunteers - An Action Guide for Making Your Job Easier*. Philadelphia: Energize, Inc.
- Lee, J. F.; Catagnus, J. M. (1999). *What we learned (the hard way) about supervising volunteers*. Philadelphia: Energize, Inc.
- Ledić, J. (2001). *Biti volonter/volonterka?*. Rijeka: Udruga za razvoj civilnog društva SMART
- McKee, J.; McKee, T. (2012). *Who is the new breed of volunteer? A Profile of the 21st Century Volunteer*. <https://www.energizeinc.com/a-z/book-excerpt/13459> (15. srpnja 2019.)
- MecCurley, S.; Lynch, R. (1998). *Essential Volunteer Management*. London: Directory for Social Change
- MecCurley, S.; Lynch, R. (1996). *Volunteer Management mobilizing all the Resources in the Community*. London: Heritage Arts Publishing

- Mikuš Kos, A. (1999). *Prostovoljno delo v šolstvu*. Ljubljana: Slovenska filantropija.
- Noyes-Campbell, K.; Ellis, J.S. (1995). *The (Help!) I-Don't-Have-Enough-Time guide to volunteer management*. Philadelphia: Energize, Inc.
- Pancer, S. M. i sur. (2007). *The Impact of High School Mandatory Community Service Programs on Subsequent Volunteering and Civic Engagement*. Toronto: Imagine Canada
- Pavić-Rogišić, L. (2004). *Naša zajednica naša odgovornost: priručnik za uspješno organiziranje lokalne zajednice*. Zagreb: ODRAZ - održivi razvoj zajednice
- Raffai A.; Đorđević I.; Kruhonja, K. (2004). *Volonteri u izgradnji mira i zajednice – Prikaz programa s primjerima radionica i radnim materijalom za trenere i trenerice*. Osijek: Centar za mir, nenasilje i ljudska prava
- Rijavec, M.; Miljković, D.; Brdar, I. (2008). *Pozitivna psihologija*. Zagreb: IEP-D2
- Senković, R. (2016). *Svaki dan pobjeda*. Zagreb: Institut za etnologiju i folkloristiku
- Topčić, D. (2001). *Priručnik za rad s volonterima*. Split: Udruga „MI“
- Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske (2012). *Nacionalna strategija stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnoga društva od 2012. do 2016. godine*. Zagreb
- Narodne novine (2013). *Zakon o volonterstvu. Pročišćeni tekst* (NN 58/07, 22/13). Preuzeto s <https://www.zakon.hr/z/258/Zakon-o-volonterstvu> (15. srpnja 2019.)
- Narodne novine (2008). *Etički kodeks volontera* (NN 55/08). Preuzeto s <http://www.propisi.hr/print.php?id=8110> (15. srpnja 2019.)
- Narodne novine (1993). *Zakon o visokim učilištima* (NN 96/93). Zagreb: Narodne novine, str. 253-284
- Narodne novine (2019). *Kurikulum za međupredmetnu temu Građanski odgoj i obrazovanje za osnovne i srednje škole u Republici Hrvatskoj* (NN 10/19). Preuzeto s https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_10_217.html (15. srpnja 2019.)
- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa (2011). *Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje*. Preuzeto s http://mzos.hr/datoteke/Nacionalni_okvirni_kurikulum.pdf (15. srpnja 2019.)
- Ministarstvo znanosti i obrazovanja (2017). *Okvir nacionalnog kurikulumu*. Preuzeto s <https://mzo.gov.hr/UserDocImages/dokumenti/Obrazovanje/NacionalniKurikulum/NacionalniKurikulumi/Okvir%20nacionalnoga%20kurikuluma.pdf> (15. srpnja 2019.)
- Ministarstvo socijalne politike i mladih (2014). *Nacionalni program za mlade za razdoblje od 2014. do 2017. godine*. Dostupno na <https://mdomsp.gov.hr/istaknute-teme/mladi-i-volonterstvo/mladi-9015/nacionalni-program-za-mlade-9024/9024> (15. srpnja 2019.)
- *The 2013 General Social Survey - Giving, Volunteering and Participating*. Kanada. Pruzeto s <https://volunteer.ca/index.php> (26. srpnja 2019.)
- United Nations Volunteers (UNV) programme (2018). *State of the World's Volunteerism Report - The thread that binds, Volunteerism and community resilience*. Preuzeto s <https://www.unv.org/publications/swvr2018> (15. srpnja 2019.)

KONTAKTI HRVATSKOG CENTRA ZA RAZVOJ VOLONTERSTVA I REGIONALNIH VOLONTERSKIH CENTARA

98

Hrvatski centar za razvoj volonterstva (HCRV) nastao je suradnjom regionalnih volontherskih centara (**Volontherski centar Osijek, Volontherski centar Rijeka Udruge za razvoj civilnog društva SMART, Volontherski centar Zagreb i Volontherski centar Split Udruge „MI“**) s namjerom da se na temelju dobrih praksi uspostave jedinstveni standardi rada na razvoju volonterstva na nacionalnoj razini, proširi mreža volontherskih centara, kao i da se povećanjem resursa postigne snažniji utjecaj.

HCRV doprinosi razvoju volonterstva u Republici Hrvatskoj kroz promociju i zagovaranje vrijednosti volonterstva, utjecaj na javne politike i pravno okruženje, uspostavljanje i praćenje standarda kvalitete rada volontherskih centara, kreiranje kvalitetnih edukacijskih programa u području volonterstva, postavljanje standarda kvalitete u provedbi volontherskih programa, iniciranje i afirmaciju inovativnih politika u razvoju volonterstva.

Uloga regionalnih volontherskih centara je promoviranje i razvoj volontherskih aktivnosti na lokalnoj i regionalnoj razini, pružanje podrške organizatorima voloniranja u postavljanju kvalitetnih i održivih volontherskih programa, educiranje građana u području volonterstva, povezivanje potencijalnih volontera s prilikama za voloniranje, organiziranje promotivnih kampanja, objavljivanje publikacija koje se odnose na upravljanje volonterima, provođenje istraživanja u području volonterstva. Volontherski centri ne predstavljaju se kao 'vlasnici' voloniranja, nego postupaju proaktivno pružajući potporu u organiziranju voloniranja.

HRVATSKI
CENTAR
ZA RAZVOJ
VOLONTERSTVA
POZITIVNA STRUJA VOLONTERSTVA

Hrvatski centar za razvoj volonterstva

Stjepana Radića 16, 31000 Osijek
info@hcrv.hr, 031 626 635
www.hcrv.hr

VOLONTERSKI centar Osijek

Volontherski centar Osijek

Stjepana Radića 16, 31000 Osijek
info@vcos.hr, 031 211 306
www.vcos.hr

volontherski centar zagreb

Volontherski centar Zagreb

Ilica 29, 10000 Zagreb
vcz@vcz.hr, 01 3013 058
www.vcz.hr

PRIPREMA
POZOR

SMART

Volontherski centar Rijeka (Udruga za razvoj civilnog društva SMART)

Blaža Polića 2/IV, 51000 Rijeka
marta@smart.hr, 051 332 750
www.volontherski-centar-ri.org

udruga „MI“ split

Volontherski centar Split (Udruga „MI“)

Sinjska 7, 21000 Split
kontakt@vcst.info, 021 329 139
www.vcst.info

